



Ikt. sz.: MGB/41-3/2014.

MGB-12/2014. sz. ülés
(MGB-12/2014-2018. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Mezőgazdasági bizottságának**
2014. december 10-én, szerdán, 10 óra 6 perckor
a Képviselői Irodaház V. emelet 528. számú tanácstermében
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	4
<i>Az ülés résztvevői</i>	5
<i>Az ülés megnyitása, a napirend elfogadása</i>	7
<i>A Nemzeti Földalap Ellenőrző Bizottság egyéni mezőgazdasági termelők érdekképviseletét ellátó új tagjának megválasztása</i>	7
<i>Tájékoztató az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány tevékenységéről</i>	9
<i>Dr. Herczegh András tájékoztatója</i>	9
<i>Kérdések, válaszok</i>	17
<i>Tájékoztató a jégeső-elhárítási módszerekről és eredményekről</i>	21
<i>Elnöki bevezető</i>	21
<i>Tájékoztató előadások</i>	23
<i>Bereczki Károly (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés)</i>	23
<i>Huszár István (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés)</i>	26
<i>Rideg László (Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés)</i>	31
<i>Dr. Kecskés László (Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat)</i>	33
<i>Nagy Júlia (Szerb Jégeső-elhárító Rendszer)</i>	37
<i>Hozzászólások a meghívott vendégek részéről</i>	41
<i>Pásztor István (Vajdasági Parlament)</i>	41
<i>Bányai Gábor (Fidesz)</i>	43
<i>A bizottság tagjainak kérdései, hozzászólásai</i>	44
<i>Farkas Sándor (Fidesz)</i>	44
<i>Kónya Péter (független)</i>	45
<i>Horváth István (Fidesz)</i>	46
<i>Font Sándor (Fidesz)</i>	49
<i>Válaszok, reflexiók, további hozzászólások</i>	52
<i>Dr. Feldman Zsolt (Földművelésügyi Minisztérium)</i>	52
<i>Kis Miklós Zsolt (Miniszterelnökség)</i>	54
<i>Dr. Geresdi István (MTA)</i>	57
<i>Huszár István (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés)</i>	58
<i>Rideg László (Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés)</i>	58
<i>Dr. Kecskés László (Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat)</i>	59
<i>Nagy Júlia (Szerb Jégeső-elhárító Rendszer)</i>	60

<i>Horváth István (Fidesz) felvetése</i>	61
<i>Elnöki válasz, összefoglaló</i>	62
<i>További reflexiók</i>	63
<i>Elnöki zárszó</i>	63
<i>Az ülés berekesztése</i>	64

Napirendi javaslat

1. A Nemzeti Földalap Ellenőrző Bizottság egyéni mezőgazdasági termelők érdekképviselőjét ellátó új tagjának megválasztása
(A Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. Törvény 14. § (2) bekezdése alapján)
2. Tájékoztató az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány tevékenységéről
Előadó:
Dr. Herczegh András ügyvezető igazgató
3. Tájékoztató a jégeső-elhárítási módszerekről és eredményekről
Előadók:
Rideg László, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat elnöke
Dr. Kecskés László, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Hivatala Területfejlesztési és Területrendezési Iroda irodavezetője
Nagy Júlia, a Szerb Jégeső-elhárító Rendszer vezetője
Huszár István, a NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés igazgatója
Meghívottak:
Kis Miklós Zsolt agrár-vidékfejlesztésért felelős államtitkár
az Földművelésügyi Minisztérium képviselője
a Belügyminisztérium képviselője
Dr. Geresdi István, az MTA tagja, felhőfizikus
Dr. Dunkel Zoltán, a Magyar Meteorológiai Társaság elnöke

Az ülés résztvevői
A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Font Sándor** (Fidesz), a bizottság elnöke és
Horváth István (Fidesz), a bizottság alelnöke

Farkas Sándor (Fidesz), a bizottság alelnöke
 Harangozó Gábor István (MSZP), a bizottság alelnöke
 Magyar Zoltán (Jobbik), a bizottság alelnöke
 Gyórfy Balázs (Fidesz)
 Pócs János (Fidesz)
 Dr. Legény Zsolt (MSZP)
 Kónya Péter (független)

Helyettesítési megbízást adott

Dankó Béla (Fidesz) Font Sándornak (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Horváth Zoltánné főtanácsadó

Meghívottak

Alexov Lyubomir szerb nemzetiségi szószóló
 Bányai Gábor (Fidesz)
 Kis Miklós Zsolt agrár-vidékfejlesztésért felelő államtitkár
 (Miniszterelnökség)
 Pásztor István, a vajdasági parlament elnöke
 Dr. Feldman Zsolt helyettes államtitkár (Földművelésügyi
 Minisztérium)
 Örvendi László, a Nemzeti Földalap Ellenőrző Bizottságába
 jelölt tag
 Dr. Herczegh András ügyvezető igazgató (Agrár-Vállalkozási
 Hitelgarancia Alapítvány)
 Bereczki Károly meteorológus (NEFELA Dél-magyarországi
 Jégesőelhárítási Egyesülés)
 Dr. Geresdi István, az MTA tagja, felhőfizikus
 Huszár István, a NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási
 Dr. Kecskés László, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat
 Hivatala Területfejlesztési és Területrendezési Iroda
 irodavezetője
 Nagy Júlia, a Szerb Jégeső-elhárító Rendszer vezetője
 Rideg László, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat elnöke
 Egyesülés igazgatója

Megjelentek

Harmati István főosztályvezető (Belügyminisztérium)
Dr. Dunkel Zoltán, a Magyar Meteorológiai Társaság elnöke
Kolossváry Gábor főosztályvezető (Belügyminisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 6 perc)

Az ülés megnyitása, a napirend elfogadása

FONT SÁNDOR (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! Szeretettel köszöntöm a bizottság tagjait, köszöntöm a munkánkat segítő tisztviselőket, köszöntöm mindazokat, akik figyelemmel kísérik bizottságunk nyílt ülését, és akik meghívottként a további napirendi pontokhoz meghívást kaptak, és előadóként esetleg már meg is jelentek. A napirendtervezetet a szokásos módon kiküldtük a bizottság tagjainak. Kérdezem, hogy ehhez kérdés, észrevétel van-e. *(Senki nem jelentkezik.)* Amennyiben nincsen, akkor szavazunk róla. Ki az, aki egyetért ezzel a napirendtervezettel? Aki igen, az kézfeltartással jelezze! *(Szavazás.)* Ez egyhangú, ezek szerint fogunk haladni.

A Nemzeti Földalap Ellenőrző Bizottság egyéni mezőgazdasági termelők érdekképviselőjét ellátó új tagjának megválasztása

Három napirendi pontot szavaztunk tehát meg, az első a Nemzeti Földalap Ellenőrző Bizottság egyéni mezőgazdasági termelők érdekképviselőjét ellátó új tagjának megválasztása. A bizottság tagjai hivatalosa is értesültek róla, hogy dr. Péter Mihály lemondott ebbéli tagságáról, akit egyébként az egyéni mezőgazdasági termelők érdekképviselője jelölte annak idején. Közismert, hogy öt személy látja el a Nemzeti Földalap Ellenőrző Bizottság tagságát, az egy lemondás helyett most az egyéni mezőgazdasági termelők érdekképviselőjét ellátók jelöltek. A bizottság tagjai elvileg megkapták dr. Péter Mihály úr lemondó levelét, valamint megkapták az országos képviseletet ellátó szervezet jelölését, és megkapták a jelölt, Örvendi László úr önéletrajzát - elvileg ezek itt vannak az asztalon. Megkérem Örvendi László urat, hogy legyen szíves, az előadói részen foglaljon helyet a jelölt úr. Örvendi László úr régen, több cikluson keresztül a parlament Mezőgazdasági bizottságának a tagja is volt, mondhatnám azt, hogy régi ismerősként köszönhetjük. Most ilyen vattaló lámpát kapott, ha jól látom... *(Derültség.)* Addig kikapcsolhatnánk a projektor kivetítőjét, amíg nem lesz szükség rá az előadáshoz? Vagy egy lapot tegyünk addig a foncsora elé! *(Megtörténik.)*

Minden háttéranyagot, ami a jelöléshez és netán a döntésünkhöz szükséges, megkaptuk. Nem kétséges Lászlónak az a mezőgazdasági elkötelezettsége és szakmai tapasztalata, amely véleményem szerint lehetővé teszi, hogy betöltse majd ezt a szerepet. Államigazgatási szereplőként, magángazdaként és országgyűlési képviselőként is többoldalú tapasztalatot szerzett a mezőgazdasággal és ezen belül a földügyekkel kapcsolatban, mi több, maga is jó néhány földüggyel kapcsolatos indítvány kezdeményezője, előterjesztője volt, lévén hogy élő kapcsolata volt, van a térségben élő gazdálkodókkal. Kérdés, észrevétel van-e a jelölthöz? *(Jelzésre:)* Igen, parancsolj, Legény Zsolt!

DR. LEGÉNY ZSOLT (MSZP): Köszönöm, elnök úr. Kérdésünk a jelölthöz egyébként nincs, önmagában a jelölési folyamattal nem értünk egyet, egyébként Örvendi úrnak - ahogy az elnök úr említette - a mezőgazdasági szakértelmét és elkötelezettségét természetesen nem vonjuk kétségbe. Nem a

személyével van gondunk, hanem a jelölési folyamattal, ezért fogunk tartózkodni. Köszönöm.

ELNÖK: Értem. Akkor meg kell kérdeznem, hogy mi az a jelölési folyamat, amellyel nem ért egyet az MSZP.

DR. LEGÉNY ZSOLT (MSZP): Elnök úr, gyakorlatilag azzal, hogy most tudtunk arról, hogy kit jelölnek, magyarul mondva semmilyen egyeztetési folyamatban nem vettünk ezzel kapcsolatban részt.

ELNÖK: Értem. De ennek oka van...

DR. LEGÉNY ZSOLT (MSZP): Tudom.

ELNÖK: ..., az oka pedig az, hogy törvény írja elő, hogy hogyan épül fel a Nemzeti Földalap Ellenőrző Bizottsága, és oda nem a bizottságunknak van jogosultsága jelölést és egyeztetést lefolytatni, hanem öt képviseleti szerv kerül a törvény alapján kijelölésre, hogy kik jelölhetnek, és a bizottságunk ezt a jelölést a jelölő szervezetek részéről vagy befogadja, vagy elutasítja. Itt mi tehát csak legalizáljuk az egyes érdekképviseleti szervek jelölését.

Az öt nagy szervezet, ha jól tudom, a társas mezőgazdasági vállalkozók érdekképvisellete, akik jelöltek, jelenleg élő tagjuk Horváth Gábor a MOSZ részéről; az erdőgazdálkodók érdekképvisellete, itt Mocz András a jelenleg aktív tag; az országos önkormányzati szövetség érdekképvisellete, Bacher János; valamint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara érdekképvisellete, Gombos Sándor - és van az előbb már említett egyéni mezőgazdasági termelők érdekképvisellete, amely szervezet eddigi delegáltjának, dr. Péter Mihálynak a lemondása következtében vált jogosulttá az egyéni képviseletet ellátó érdekképviseleti szerv a jelölésre. Mi tehát a jelölés folyamatában és az egyeztetésben nem vehetünk részt, eddig sem vettünk részt. Mint említettem, vagy befogadjuk, vagy elutasítjuk a döntést.

Örvendi Lászlót kérdezem, hogy bármit akar-e mondani önmagáról vagy a végezni szándékozott munkájáról. Megadom a szót.

ÖRVENDI LÁSZLÓ tagjelölt az Nemzeti Földalap Ellenőrző Bizottságába: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Én a jövődöbéli munkámról most előre nem akarok beszélni. A tőlem telhető legjobb munkát szeretném végezni a gazdák érdekében. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. További kérdés, észrevétel van-e? *(Senki nem jelentkezik.)* Ha nincs, akkor szavazunk róla. Kérdezem, hogy ki az, aki támogatja, hogy Örvendi László töltsse be a dr. Péter Mihály lemondása következtében megüresedett helyet. Aki ezzel a jelöléssel egyetért, az kézfeltartással jelezze! *(Szavazás. - Dr. Legény Zsolt: Meggyőzött minket, elnök úr. - Derűtség.)* Köszönöm szépen, egyhangúlag támogattuk - egyébként így szoktuk általában a jelölő szervek részéről elénk kerülő jelölteket támogatni. Köszönöm szépen.

Sikeres munkát kívánok, mindig is van mit dolgoznia a Nemzeti Földalap Ellenőrző Bizottságának, a parlament mindkét oldala részéről erős figyelem kíséri ezt a munkát. Köszönöm szépen, sok sikert a munkájához! *(Örvendi László: Én is köszönöm szépen.)* Köszönjük.

Az első napirendi pontot lezárom.

Tájékoztató az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány tevékenységéről

A második napirendi pont a tájékoztató az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány tevékenységéről. Itt dr. Herczegh András ügyvezető igazgató urat és esetleges kollégáit köszönhetjük. Nem titkolom, hogy magam voltam a kezdeményező egy beszélgetés következtében, úgy gondoltam, úgy érzem, hogy az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány egy jelentős szerepet tölt be a beruházással érintett gazdatársadalom világában. Egyre növekvő a megkeresések száma az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány felé, hogy a hitelekhez a garanciát vállalja, és ezzel könnyítse meg a vállalkozások hitelfelvételét, illetve rendszerint ez a hitelfelvétel önrészt jelent a soron következő beruházáshoz, tehát egy vállalkozásfejlesztést, azon belül a mezőgazdasági vállalkozásfejlesztésnek, úgy érzem, egy fontos alapköve az a munka, amit ők végeznek. Ezért kértem meg az ügyvezető igazgató urat, hogy adjon tájékoztatást a Mezőgazdasági bizottság számára a tevékenységükről, az elmúlt évek sikereiről - mert úgy tudom, ezt nyugodtan lehet így mondani -, a jövőbeni elképzeléseikről, egyáltalán az alapítvány működéséről.

Megadom a szót.

Dr. Herczegh András tájékoztatója

DR. HERCZEGH ANDRÁS ügyvezető igazgató (Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány): *(Tájékoztatóját vetítés kíséri.)* Tisztelt Elnök Úr! Nagyon szépen köszönöm a szót. Nagy megtiszteltetés az alapítvány számára, hogy a Mezőgazdasági bizottság előtt számot adhatunk a tevékenységünkről, és szeretettel köszöntöm szintén a bizottság tagjait és valamennyi megjelentet. Ha megengedik, amellet, hogy bemutatkoznánk és az alapítvány eredményeiről számot adnánk, mivel az alapítvány a helyzeténél fogva elég jól rálát a mezőgazdasági szektorra finanszírozási szempontból, tehát annak a banki finanszírozására, ezért én itt az előadásomban erre is szeretnék kitérni, illetve a garanciát vagy tulajdonképpen a magyar jogban, inkább úgy mondanám: készfizetőkezesesség-vállalást - hiszen itt ez alatt valójában tartalmilag ezt értjük - mint támogatási formát szintén szeretném bemutatni. Itt egy eléggé más jellegű támogatási formáról, más jellegű támogatásról, bonyolultabb, több szereplő közreműködését igénylő támogatásról van szó, mint más ismertebb vagy gyakrabban érintett támogatások esetében.

Az alapítvány egyébként hosszas múltra tekinthet vissza, mert 1991-ben alapították, és amint mondtam, kezdettől fogva valóban, ahogy az elnök úr is mondta, ez egy, a kis- és közepes vállalkozásokat, a mezőgazdasági és vidéki kis- és közepes vállalkozásokat támogató intézmény. Ez a kezességvállalás, ez a garancia az úgynevezett, szintén manapság sokszor hallott pénzügyi eszközök egy formája, vannak a vissza nem térítendő támogatások, és vannak a pénzügyi eszközök mint támogatások, ilyen lehet egy kamattámogatott hitel, egy kockázati tőke vagy ilyen a garanciavállalás, amit mi nyújtunk.

Tudjuk - és ezt szintén még bevezetőként szeretném megemlíteni -, hogy a mezőgazdaságban más ágazatokhoz képest nagyon szigorú támogatási korlátok vannak, teljesen más a mezőgazdaság szabályozása az Európai Unióban, és ebből fakadóan az Európai Unió tagállamaiban, mint más ágazatoké, és ezek azért korlátozzák a mezőgazdaság kedvezményes finanszírozáshoz juttatását mindenféle téren. Az alapítvány és én személy

szerint is azt mondanám, hogy az egyik legfontosabb törekvésemnek tartom, hogy ezeket az uniós korlátokat próbáljuk áttörni, hogy lehetőséget, módozatokat, csúnyán még azt is mondhatnám, hogy: kikapukat találjunk arra, hogy a magyar gazdálkodókat minél kedvezményesebb finanszírozáshoz juttassuk. Ugyanakkor mindezt a tevékenységet, miközben alapítványként végezzük, a pénzügyi szektor integráns részeként kell ellátnunk, mert azoknak a bankoknak, takarékszövetkezeteknek, pénzügyi vállalkozásoknak, amelyekkel kapcsolatban állunk - és ebből 150 van, tehát gyakorlatilag valamennyi, amely érintett az ágazat finanszírozásában -, akkor elfogadható mint kockázatcsökkentő eszköz a garanciavállalás, hogyha maga az intézmény, tehát az alapítvány a pénzügyi, hitel- és pénzügyi törvény keretei között működik, és mind a szervezet felépítésében, mind annak működésében, beszámolóiban, kockázatkezelésében úgy működik, ahogy a hitel- és pénzügyi törvény azt előírja, és így valójában az általunk igénybe vett garanciavállalás révén a bankok számára, a pénzügyi intézmények számára megnövekedett hitelkihelyezés válik lehetővé.

A negyedik nagyon fontos dolog, amit itt előjáróban szeretnék érinteni, és itt a parlament előtt ebben a vonatkozásban minden évben szerepel a '90-es évek vége óta az alapítvány, hogy a mi kezességvállalásunkat a költségvetési törvény 85 százalékos viszontgaranciával biztosítja.

Amit szintén az elején fontos tisztázni, hogy valójában az alapítvány nem áll közvetlen kapcsolatban a vállalkozásokkal, a vállalkozások, amelyek minden esetben kkv-k lehetnek - ez egy fontos korlát, valójában ez a legfontosabb korlát, tehát vidéki és agrár-vállalkozások lehetnek az ügyfeleink -, mindenképpen a banknál a hitelt igénylik, vagy mást, lízinget, bankgaranciát igényelnek, és vagy az ügyfél kezdeményezheti, hogy még az alapítványi garanciát is szeretné igénybe venni egy pótlólagos fedezetként egyéb fedezetek mellé, vagy pedig a bank kezdeményezi ezt.

Miért éri meg a vállalkozásnak, hogy egy ilyen kezességet igénybe vegyen? Vagy azért, mert enélkül nem juthatna hitelhez, mert kevés egyébként a bank számára felajánlható egyéb fedezete, vagy van, de azt nem szeretné felajánlani, és alkudozik mondjuk a bankkal abban a vonatkozásban, hogy mondjuk saját ingatlan helyett például ezt a fedezetet szeretné bevonni, és egyébként is kedvezőbb futamidőt, hosszabbat, nagyobb kölcsönösszeget, tehát általában kedvezőbb feltételeket eredményezhet, hogyha egy garanciát is bevon. Valójában azonban erről a bank dönt, a bank kezdeményezi az alapítványnál a kezességvállalást, az alapítványnak minden egyes kezességvállalásról, mint mondtam, pénzügyi intézményként önállóan kell döntenie - jelenleg egyébként 11 ezer körül van azoknak az ügyeknek a száma, amelyek jelen pillanatban fennállnak az alapítvány portfóliójában, erről még fogok beszélni -, de fontosnak tartom azt is elmondani, hogy nem kérünk további fedezetet, tehát amit a bank kér fedezetet, tulajdonképpen az jelenti a fedezetet az alapítvány számára is ezért a kezességvállalásért, hiszen a kezesség a Ptk. szerint egy járulékos jogügylet.

A következőkben röviden, mert nem szeretnék senkit untatni, szeretném elmondani, hogy ez a szabályozási környezet, amiben dolgozunk, mit jelent. Ahogy említettem, pénzügyi intézményként működünk, tehát a Magyar Nemzeti Bank felügyelete alatt állunk, havi, negyedéves, éves, a legkülönbözőbb összetett jelentéseket kell készítenünk a tevékenységünkről ugyanúgy tőke megfelelési szempontból, kockázati szempontból, és minden olyan szabályzatot, amely a bankokra igaz, nekünk szintén be kell tartanunk.

A szakmai felügyeletet - talán ezzel kellett volna kezdenem - a Földművelésügyi Minisztérium látja el az alapítvány fölött, tehát nyilván itt a különböző hitelprogramok kapcsán szoros egyeztetésben állunk. A törvényességi felügyeletet mint alapítvány fölött a Fővárosi Törvényszék látja el. És mivel a költségvetési viszontgarancia miatt költségvetési forrásokat is felhasználunk, ezért az Állami Számvevőszék is évente ellenőrzi az alapítványt. Amint említettem, a hitelintézeti előírások tömege szintén betartandó, kockázatkezelési, informatikai, tőke megfelelési, nyilvánosságra hozatali, monitoring, nem szeretném ezeket jobban részletezni. Amit jobban részletezni fogok, az a támogató intézményi jogszabálynak való megfelelés, tehát az európai uniós szabályok, a kis- és középvállalkozói törvény és egyébek, erről fogok még a későbbiekben beszélni.

Miért speciális a mezőgazdaság finanszírozása? Egyrészt az Európai Unió politikájában is, a közös agrárpolitikában elkülönül a többi politikától, a hazai Vidékfejlesztési Programban is a többi programtól különböző mind a szabályozását, mind a céljait tekintve, de amire én inkább szeretnék rámutatni, hiszen a mi tevékenységünk azért alapvetően mégis inkább a pénzügyi szektorral fonódik össze, hogy a bankoknál, takarékszövetkezeteknél szintén egy szektorspecifikus kockázatkezelést igényel az ágazat finanszírozása, olyan vállalkozói csoportok vannak: őstermelők, családi gazdálkodók, amelyek más ágazatban nem működnek, tehát az ő adataik elemzése, beszámolóik, tehát általában mindaz a folyamat, ami a hitelhez juttatáshoz szükséges, más ismereteket kíván a bankoktól és a takarékszövetkezetektől. Azért azt mindenképpen szeretném elmondani, és ezt majd a számok is fogják bizonyítani, hogy mi azt tapasztaljuk így az egész pénzügyi szektorral kapcsolatban állva, hogy az elmúlt években a mi alapító bankjainkon kívül, amelyek hagyományosan az agrárfinanszírozásban erősek, és a takarékszövetkezeteken kívül, amelyek szintén hagyományosan erősek ebben, nagyon sok bank nyitott a mezőgazdaság felé, és ennek köszönhetően is - erre szintén ki fogok majd térni - jelentősen nőtt a mezőgazdaság hitelállománya. Egyébként még egy örömdetes dolog, hogy a bukási arány is alacsonyabb a mezőgazdaságban, mint más szektorokban.

Amiről én azt gondolom, hogy tulajdonképpen nyilván az alapítvány is büszke erre, de azt gondolom, erre valamennyien, akik az ágazat érdekében dolgozunk, büszkék lehetünk, és szerintem nem kap elég publicitást ez a tény vagy ez az információ, az az, hogy mi összehasonlítottuk a különböző ágazatok hitelállományát 2009. december végétől 2014. szeptember 30-áig, a 2014. szeptember 30-ai a legfrissebb adat, és ez alatt az időszak alatt, tehát az elmúlt öt évben valamennyi magyarországi nemzetgazdasági ágazat közül egyedül a mezőgazdaság hitelállománya tudott növekedni mintegy 15 százalékkal, az összes többi, tehát a feldolgozóipar, az építőipar, az élelmiszeripar és az összes többi ágazat ahhoz képest a bázishoz képest, amit 2009 vége jelent, csökkent, bár ez a csökkenés az utóbbi időben egy hullámvölgy után a legtöbb ágazat esetében elindult felfelé, de mint mondom, a második legjobban ágazat is csökkent, a mezőgazdaság pedig 15 százalékkal nőtt. Ez egyébként olyan 50 milliárd forintot jelent, 342-ről 392 milliárdra emelkedett a mezőgazdaság hitelállománya, ugyanebben az időszakban az alapítvány által kezességgel biztosított hitelállomány pedig 61 százalékkal nőtt, tehát 96 milliárdról 154 milliárdra, tehát úgy gondoljuk, hogy ehhez a növekedéshez hozzá tudtunk járulni.

Egy kicsit részletesebben szólnék a különböző mezőgazdasági ágazatokról. Az előbb a teljes hitelállományokról beszéltem, arról is, amihez nincs közvetlenül köze az alapítványnak, most arról beszélek, amit a saját portfólióinkban látunk, és az elmúlt évek változásait szeretném itt egy picit érzékeltetni.

A beruházási hitelek aránya. 2012 körül volt egy mélypont tulajdonképpen a hitelezésen belül, és ez valójában a pénzügyi válság óta tartott, minden ágazatban nagyon kevés volt a beruházás. 2012-ben például a növénytermesztésben a mi portfólióinkban 7 százalék volt a beruházási hitelek aránya, ez 24-re emelkedett az idei évre, az állattenyésztésben 28-ról 50 százalékra emelkedett, egyedül az élelmiszeriparban csökkent - és azt gondolom, erre is oda kell figyelniük - 14 százalékról 9,5-re a beruházási hitelek aránya, tehát itt vannak problémák. Hogyha a jövőbeni feladatokról beszélünk, nagyon fontosnak tartom azt, hogy Magyarországon az elmúlt - most már lassan azt mondhatom: - évtizedekben, de legalábbis több mint egy évtizedben a beruházások pályázati támogatásokból vagy részben pályázati támogatásokból valósulnak meg, tehát nagyon kevesen fejlesztenek kizárólag önerőből vagy kizárólag bankhitelből. Ezért szoros összefüggés van a között, hogy mondjuk itt esetünkben a Vidékfejlesztési Programban milyen feltételű pályázatok jelennek meg, és ez alatt nemcsak azt értem, hogy milyen célúak, hanem hogy valójában a feltételrendszert, a támogatási szabályokat, egyebeket, és hogy azok a projekt, amelyek a Vidékfejlesztési Programból támogatást nyernek, megtalálják az ehhez kapcsolódó banki finanszírozást. Itt vannak még problémák, remélem, hogy a következő évekre ezeket sikerül kiigazítani, tehát összecsiszolódik az a fajta logika, ami a banki finanszírozást teszi lehetővé, azzal a logikával, amit a támogatásoknál alkalmazunk.

A slide-on sok minden látható. Amit szintén kiemelnék még itt, az az, hogy a mikrovállalkozások aránya hatalmas az alapítványon belül, tehát mi valójában nagyon nagy mértékben a kicsiket támogatjuk a tevékenységünkkel, ez 93 százalék a növénytermesztésben és 87 százalék az állattenyésztésben. Itt ugyanazt a mikrovállalkozás fogalmat használjuk egyébként, amit a kkv-törvény, tehát árbevétel, foglalkoztatottság és egyéb adatok alapján.

Mindig megkérdezik újságíró kollégák is és mások is, hogy mi a bukási arány. Szerintem nem meglepő, hogy a mezőgazdaságon belül is a növénytermesztésben rendkívül kedvezőek ezek az adatok, mi ezért is biztatjuk egyébként a pénzügyi intézményrendszer szereplőit, tehát a hitelező bankokat, hogy minél aktívabb szerepvállalást mutassanak az ágazatban, mert valójában itt azért - hogy mondjam? - megbízhatóbb adósok a gazdálkodók, mint az átlagos vállalkozások. Az állattenyésztésben egy kicsit magasabb, nálunk 4,5 százalék körüli volt ez, és az élelmiszeriparban még magasabb. Picit megpróbálok gyorsítani a következő ábránál, hogy az időkeretbe beleférjek.

Említettem a költségvetési viszontgaranciát. Két garanciaszervezet működik jelenleg a magyarországi garanciapiacra: az egyik a Garantiqa Hitelgarancia Zrt., a másik az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány. Ezek a körök olyan értelemben nyilván nehezen összehasonlíthatók, hogy a Garantiqa feladata a teljes magyarországi kkv-szektor hiteleinek garantálása, a miénk célzottan az agrár- és vidéki vállalkozásoké. Amit viszont szeretnék elmondani, az az, hogy a viszontgarancia-lehívás, amit a költségvetési törvény biztosít, nálunk a tavalyi év végén fennálló 84,9 milliárd - ennyi volt, ez azóta már lényegesen nőtt - állományhoz képest a tavalyi évben nem érte el az

1 milliárd forintot, tehát a fennálló állománynak alig több mint az 1 százalékát hívta le viszontgaranciaként az alapítvány, és egyébként ennek a fele is visszatért. Lényegesen kedvezőbbek tehát ezek az adatok, mint a másik garanciaszervezetnél, ezekből a körökből látszik, amelyet itt ábrázoltunk.

Már említettem, de egy külön slide-ot is szenteltünk annak, hogy a mezőgazdaság a legmegbízhatóbb ágazat, mint mondtam, tehát átlagosan 3 százalék körüli a bukási arány, ez egy több évre visszatekintő adat, tehát ez egy hosszú távú idősoron vizsgált szám. Például az építőiparban 7,8 százalék ez az arány, a feldolgozóiparban 5,5 százalék, ebből tehát látszik, és úgy gondoljuk, hogy ez egyfajta mentalitást is tükröz egyébként a mezőgazdasági vállalkozók körében, tehát ha csúnyán fogalmaznék, akkor nem jellemző..., tehát a stiklisek nem ebben az ágazatban keresik a számításukat általában, de vannak más okai is, például pont az, hogy az őstermelők, a családi gazdálkodók a saját vagyonukkal felelnek a gazdálkodásukért, tehát igazán kevés a bukás ebben az ágazatban.

Már említettem, de akkor itt most konkrétan az alapítvány számait tekintve elmondanám, itt 2008-ig mentünk vissza, hogy akkor a fennálló kezességállományunk 50 milliárd volt, most 100 milliárd volt szeptember 30-án, tehát ez megduplázódott. A hitelállomány pedig - az előbb említettem ezt a számot - most 154,5 milliárd.

El szeretném mondani, hogy itt a kicsikről beszéltem, és valóban egymilliós vagy akár annál alacsonyabb összegű hiteleket is tudunk garantálni, de az Európai Unió korlátozza vagy szabja meg vagy határozza meg azt, hogy mi az a maximális hitel vagy kezesség, amit egy-egy ügyletnél vagy ügyfélcsoportnál vállalhat az alapítvány. Ez jelen pillanatban 2,5 millió euró, ami azt jelenti, hogy durván 760 millió forint lehet a kezesség, amit egy ügyfél esetében maximum vállalhatunk. Ez azt jelenti, hogy lehet az ügylet akár 2 milliárdos is - ez nem tipikus egyébként, nincsenek ilyen ügyletek, egy-kettő több száz milliós ügylet van, ezek nyilván cenzúrabizottsági, tehát fokozott bírálati figyelmet érdemelnek -, de ilyen nagy beruházások esetében, azt gondolom, a Vidékfejlesztési Program elfogadása előtt erre is lehet gondolni, hogy ilyenekre, ilyen ügyek támogatására is képes az alapítvány.

Talán itt mondanám el vagy erősíteném meg azt, amire már utaltam, hogy nem csak beruházásokról van szó, tehát itt azért a portfólió jelentős része vagy az ügyletek jelentős része egyszerű forgóeszközhitel vagy folyószámlahitel, hiszen sokaknak ezekhez is kezességre van szüksége. Egyébként az AKI egyik kutatásából kiderült az is, hogy nemcsak a mezőgazdasági hitelállomány, hanem a betétállomány is emelkedett az elmúlt időszakban, tehát 2007 és '14 között - ez nincs az ábrán, csak mondom - 315 milliárdról 540 milliárdra, tehát azt gondolom, hogy az ágazat pénzügyi szempontból most általában, nyilván kivételek vannak, olyan helyzetben van, hogy egy jó, fejlesztésorientált gazdaságpolitikával ezek a források mobilizálhatók, és így a továbbfejlődésre lehet mód.

Az alapítvány mint támogató intézmény - erről még egy kicsit szeretnék hosszabban beszélni, mert ez valóban nehezen érthető talán. A mi célunk az - habár pénzügyi intézmény vagyunk, a legfontosabb mégis inkább az, hogy támogató intézmény vagyunk -, hogy minél olcsóbban jusson hitelhez a vállalkozó. Tehát nem azt a díjat alkalmazzuk, nem azt a piaci díjat alkalmazzuk egy-egy ügylet esetében, amit egy bank elkérne, az nagyon magas lenne - ez látszik a baloldali ábrán, ez lenne az elméleti piaci díj, amit egyébként az Európai Unió határoz meg egy módszertanból valamennyi

Európában működő garanciaszervezetnek külön-külön egyébként -, mi nem ezt alkalmazzuk, a célunk az, mondom, hogy minél olcsóbban jusson hitelhez a vállalkozó, és hogy minél szélesebb kör férhessen hozzá ehhez a garanciához, ehhez a támogatáshoz. Igen ám, de hogyha ennél a piaci díjnál olcsóbban nyújtjuk a garanciát, akkor az támogatásnak számít - ami itt a vonal alatt van -, és minél olcsóbban nyújtjuk, ezt próbáltuk itt a középső ábrán ábrázolni, annál nagyobb lesz a támogatástartalma az ügyletnek, és hogyha az ügyfélnek nincs elég támogatási kerete, mondjuk nincs meg a jelen pillanatban már 15 ezer eurós agrár de minimis hároméves támogatási kerete, akkor itt beleütközik egy olyan vonalba, hogy nem támogatható. Ez nemcsak garanciavállalásra vonatkozik, hanem ugyanúgy egy állami hitelprogramra, minden másra, és akkor itt meg van löve úgy a hitelnyújtó, mint a garanciaszervezet, hogyha ez állami, mert hiába van meg a szándék, egyszerűen nem nyújthatja olcsóbban a vállalkozás számára a kezességet. Ezért mondom, hogy az, hogy olcsó legyen a kezességvállalás díja vagy a hitel, az nemcsak szándék kérdése, hanem tényleg az uniós szabályok között meg kell találni azokat a lehetőségeket, amelyek lehetőséget adnak arra, hogy olcsó lehessen a kezesség.

Még vissza fogok térni arra, hogy mi erre milyen lehetőséget találtunk, de előtte megmutatnám, hogy mik az alapítvány díjai - és ez megint egy bonyolult számítás. A kezesség mértéke 20 és 80 százalék közötti mértékű lehet, az átlagos egyébként olyan 68-69 százalék, de például egy 50 százalékos kezességnél, amit itt pirossal ki is emeltünk, ez a kedvezményes díj - tehát most nem a piaci díjról beszélek - egy agrárcélú forgóeszközhitel esetén 0,25 százalék, beruházási hitel esetén pedig 0,1875 ez az érték, tehát 0,2 százalék alatti a beruházások esetén. De, mondom, ez csak akkor megy és akkor alkalmazható, ha egyébként támogatható vagy agrár de minimis alapon vagy csoportmentességi alapon vagy bármilyen, az Európai Unió által jóváhagyott módszer révén.

Még nem beszéltem részletesebben a Növekedési Hitelprogramról, pedig erre is nagyon szeretném felhívni az itt ülők figyelmét, hogy itt milyen változások történtek a mezőgazdaságban ennek kapcsán - és én nem értékítéletet szeretnék mondani semmilyen programról, csak számokat, tényeket szeretnék mondani. 2007-től 2014-ig az állami támogatású agrárhitelprogramok, tehát Fejlesztési Bank, Széchenyi Kártya Program, s a többi, s a többi, a mezőgazdaságban összesen 60 milliárd forint nyújtását eredményezték. Másfél év alatt a Növekedési Hitelprogram 256 milliárd forintot juttatott, vagy ennyit juttattak a különböző bankok, takarékszövetkezetek az ágazatba ennek a programnak a keretében, ezáltal egyébként a teljes magyar hitelállományon belül 4-ről 6,5 százalékra nőtt a mezőgazdasági hitelek aránya. Minek köszönhető ez? A Növekedési Hitelprogram olcsó, 2,5 százalék, de nem ez a legfontosabb szerintem, egyszerű, tehát nincsenek különböző termékek ezen belül, és nincsenek támogatási szabályok. Tudjuk, hogy ezt a jegybank nyújtja egyfajta refinanszírozásként a bankok számára, és ezért ezeket az általam az előbb emlegetett de minimis és más szabályokat nem kell számításba venni. Ha ehhez garancia járul, akkor ott természetesen igen, és ha a garancia mögött viszontgarancia van, akkor igen, tehát ott ezeknek az uniós szabályoknak a betartására oda kell figyelni. Egyébként az állami támogatású hitelprogramok meghatározott körben, tehát folyószámlahiteleknél, mint amilyen az Agrár Széchenyi Kártya Program, vis maior, fagykár, tehát olyan hitelek esetén,

amelyek kisebbek és célzott kört értek el, ott természetesen nagyon eredményesek voltak az elmúlt években. Itt a támogatások felhasználása nyilván kisebb. A Növekedési Hitelprogramban nagyon sok nagy összegű mezőgazdasági hitel került folyósításra.

Csak nagyon röviden említeném meg, hogy a mezőgazdaság részaránya - azért ezt talán érdemes elmondani - 14 százalék volt az NHP első szakaszában, tehát a tavaly lezárult szakaszban, a mostani második szakaszában 32 százalék. Szerintem ez örületesen nagy szám, ha azt látjuk, hogy egyébként a kkv-hitelállományon belül 5-6 százalék körül van ugyanez a szám, tehát ennek valami oka van. Az alapítvány nyilván ezzel szoros összefüggésben a program első szakaszában - most nem a mezőgazdaságról beszélek, hanem általában -, az NHP I-ben, amikor 701 milliárd került kihelyezésre, ebből 26,9 milliárdot garantált, a második szakaszában eddig 508 milliárd került kihelyezésre, ebből az alapítvány 29,1 milliárdot garantált.

Már többször utaltam arra, de még egy kicsit jobban kifejteném ezt a dolgot, hogy ha a támogatási szabályok miatt nem lehet mondjuk olcsón nyújtani a garanciát, akkor az alapítványnak van egy olyan lehetősége, amit idén januártól találtunk ki, vezettünk be, hogy az alapítványi formának köszönhetően, tehát mint alapítvány bár szoros kapcsolatban áll és alapítói kapcsolatban áll az állammal, de ugyanígy kapcsolatban áll kereskedelmi bankokkal is, mint magánforrást tud nyújtani, ha nem veszi igénybe ezt a 85 százalékos viszontgaranciát, amit egyébként a költségvetési törvény biztosít nekünk. Ez nyilván azt jelenti, hogy ezekben az ügyekben az ügylet teljes kockázatát az alapítvány vállalja, tehát ha bukik egy ügylet, akkor teljes mértékben az alapítványnak kell a saját vagyonából helytállnia. Ilyen ügyleteket idén - bár idén indítottuk ezt a programot - szép számmal vállaltunk, és például állattartótelepek korszerűsítésében, ahol egyébként nem a de minimisbe ütköztek, hanem abba, hogy a támogató a vállalkozásnak kedvező módon a 40 százalékos maximális támogatásintenzitást nyújtotta, és ehhez már ez a kedvezőbb garanciadíj nem lett volna alkalmazható, alapítványi támogatásként nyújtottuk olcsóbban a kezességet, tehát így jó néhány meg tudott valósulni, jó néhány olyan beruházás, amely nem uniós, nem állami, hanem így kifejezetten alapítványi hozzájárulással vagy támogatással valósult meg. Szeretnénk, hogyha ez a tevékenységünk az ésszerű kockázatvállalási keretek között a következő években is tudna folytatódni.

Ez az a bizonyos alapítványi támogatás tehát összefoglalóan a de minimis keret kimerülése esetén, a pályázatoknál, ha kihasználásra került a maximális támogatásintenzitás, vagy exportügyleteknél alkalmazható. Nyilván ez egy pótlólagos megoldás, mert ha az ügyfél támogatható, akkor nem alapítványi támogatást nyújtunk, hanem akkor a normál módon, költségvetési viszontgaranciával uniós támogatásként nyújtjuk az alapítványi garanciát.

Még nagyon röviden, pár szóban arról, hogy speciális termékeink vannak a mezőgazdaságban: az alap, üzletszabályzat szerinti kezességen kívül különböző megállapodások különböző bankokkal, különböző takarékszövetkezetekkel, integrátori finanszírozásban, közraktári finanszírozásban, támogatás-előfinanszírozásban, és ami az utóbbi időben egyre gyakoribb - ez a Széchenyi Kártya Programtól indult el még jó néhány évvel ezelőtt -, hogy tárgyi fedezet nélküli garanciát is lehet vállalni bizonyos körben, nyilván ennek van hitelösszegkorlátja is.

A végén csak néhány számot szeretnék elmondani és kiemelni. Mint támogató intézmény, azt gondolom, egyedülálló módon az ügyfélkörünk 85 százaléka mikrovállalkozás, tehát csak kkv, kkv-n kívül nulla, de a kkv-körön belül 3 százalék középvállalkozás, 12 százalék kisvállalkozás, 85 százalék mikrovállalkozás. A következő az, hogy nyilván kormányzati cél is, és, gondolom, valamennyiünk célja a munkahelyek segítése, a létrejöttükhöz a hozzájárulás, a munkahelyek megőrzése. Kiszámoltuk, hogy az alapítvány kezességével működő vállalkozások az elmúlt években átlagosan 30 ezer munkahelyet tartanak fenn vagy hoznak létre, a tavalyi évben ez a szám 49 270 volt egyébként, és ami külön érdekes, habár végül is magától értetődik, nyilván az ország mezőgazdasági érintettségű régióit vagy inkább mezőgazdasági orientáltságú régiót figyelembe véve, hogy ezeknek a munkahelyeknek a javarésze az ország keleti és déli felén jött létre.

Hogy ezek a garanciavállalások mennyire az ország minden pontján jelen vannak, azt ez az ábra mutatja, ahol nincs fönn rajta sok-sok pötty, ennek ellenére az összes település, ahol működik, székhellyel rendelkezik olyan vállalkozás, amely kapott alapítványi garanciát, talán 3200 körül van a magyarországi települések száma, ebből 2502, az összes település 79 százalékában van olyan cég, ahol van olyan cég, amely legalább 1 millió forintot hitellel rendelkezik, és az alapítvány segítette a hitelhez.

Egy kis, rövid rátekintés arra, hogy hogyan néznek ki Európában a garanciaszervezetek. Ebből az látható, hogy 24 európai országban van külön garanciaszervezet, vannak olyan országok, főleg a Balkánon, ahol most alakulgatnak ilyenek, most tartanak ott, ahol mi 20 évvel ezelőtt tartottunk egyébként, és ezen belül is a mezőgazdaság-orientált országokban - Portugália, Spanyolország, Olaszország, Hollandia, Románia, ezek a zölddel jelöltek - külön agrárspecifikus garanciaszervezet működik. Egyébként az Európai Garanciaszervezetek Szövetségének agrármunkacsoportját Tóth László kollégám, az alapítvány ügyvezető-helyettese vezeti.

Viszont mindezen szép szám ellenére, amit elmondtam, attól azért óvni, hogy ez a garancia mint pénzügyi eszköz valami robbanásszerű mértékben növelhető a következő években. Az OECD kimutatása szerint Európában Magyarország - és ez nem alapítványi adat, hanem itt más garanciaszervezetek adata is szerepel benne - GDP-arányosan a harmadik helyen áll a garanciavállalások állományának tekintetében Olaszország és Portugália után, itt látható a többi ország.

A legutolsó pedig - és akkor ezzel befejezném - az előttünk álló közvetlen feladatok. Egyrészt van egy ilyen technikai dolog, amivel nagyon sok munkánk van. Nyilvánvaló és közismert, hogy a bankok hitelbírálata, amíg valakinek a hitelét elbírálják, hosszú, több hetes, több hónapos folyamat is lehet, ehhez képest hozzánk a hitelbírálathoz után jut el a garanciakérelem, tehát a kezességi kérelem, és ilyenkor már mindenki azt várja tőlünk, hogy pillanatok alatt elbíráljuk ezt a kérelmet, hogy ne húzódjon még tovább a folyamat. 3, 5 és 8 napos garanciabírálati időszakaink vannak az ügyletnagyságtól és a kockázatoságtól függően. Igazából azt gondoljuk, hogy ez nem nagyon gyorsítható már - gondoljunk csak más támogató intézményekre! -, mert itt végig kell nézni, ugyanúgy, mint egy más pénzügyi intézménynél, az ügyfélnek és az ügyletnek az összes dokumentumát. Ami gyorsítható, az az, hogy szeretnénk, hogyha a bankok elektronikus aláírással küldenék hozzánk ezeket a kérelmeket, és mi ugyanígy adnánk ki, mert nem magában a bírálathoz, hanem az igénylés menetében, posta és egyéb

papírfolyamatok kiiktatásával vannak itt tartalékok. Lehet, hogy ez most itt könnyűnek hangzik, de több éve dolgozunk ezen, hogy ezek a dolgok valóra váljanak, de egyedül nem megy, hanem együttműködésre van szükség.

A másik, amit szintén említettem, az uniós programok finanszírozása, és ezt kulcskérdésnek tartom, itt a Miniszterelnöki Hivatal agrár- és vidékfejlesztési államtitkársága dolgozik az új Vidékfejlesztési Programon. Mi a legfontosabbnak azt tartjuk, hogy itt azoknak a projekteknek, amelyek támogatást nyernek, a kiegészítő finanszírozása is meglegyen a bankok részéről, tehát ne ragadjanak be európai uniós pénzek. Itt többféle kiegészítő forrásra is szükségük lehet a vállalkozóknak, említettem például a 40 százalékos támogatási mértéket, akkor emellett kell nyilvánvalóan egy önrészt biztosítani, de ezt a 40 százalékos finanszírozási mértéket is meg kell előlegeznie valakinek, adott esetben ez megint egy másik hitelcél, a beruházáshoz kapcsolódik áfafinanszírozási kötelezettség, kapcsolódik forgóeszköz-finanszírozás. Ezek mind-mind egy-egy új hiteligényt jelenthetnek, és csak visszautalok arra, hogy ezeket a támogatási szabályok figyelembevételével kell valahogy közösen megoldani, úgy, hogy olcsó legyen a kiegészítő finanszírozás is, tehát a hitel és a garancia is. Hiába kap valaki egy magas vissza nem térítendő támogatást, ha közben - mondjuk nem egy mostani kamatkörnyezetben, hanem egy más kamatkörnyezetben - horribilis összegeket kell kifizetni piaci alapon a kiegészítő finanszírozásért, ami adott esetben csökkenti ezt a magas támogatást. Tehát meg kell fontolnia a vállalkozásnak, hogy milyen formában éri meg számára a legjobban igénybe venni a támogatást.

A területalapú támogatások átalakulása. Itt említettem, hogy egyébként a mezőgazdasági vállalkozásokon, gazdálkodókon belül a mikrovállalkozások mennyire domináltak, nálunk számban is, összegben is. Fel vagyunk készülve arra - csak jelezni szeretném -, hogy ha nagyobb cégeknek fokozottabb mértékben van szükségük kezességvállalásra a hitelfelvételhez, akkor több nagyobb cég, nagyobb hitel mögé is beálljunk, ennek nincsen akadálya, eddig is voltak ilyenek, számítunk arra, hogy jövőre több ilyen lehet. Az élelmiszeripart illetően pedig talán ahol az ágazatokat elemeztem, ott is kiderült, hogy ott látunk problémákat, persze a kkv-körben, hiszen a nagyvállalatok az alapító okiratunk szerint nem férnek bele a finanszírozhatók körébe, az élelmiszeripar pedig az az ágazat, ahol külön, nemcsak a Vidékfejlesztési Program keretében, hanem a GINOP és más programokkal is meg kell teremteni a harmonizációt ahhoz, hogy tényleg ezekhez a cégekhez is jelentősebb tőke jusson a következő években, mert az elmúlt tíz évben elég kevés jutott ezekből az uniós támogatásokból számukra.

Én itt szeretném befejezni, és nagyon szépen köszönöm a lehetőséget. Ha van kérdés, akkor kollégáimmal válaszolunk.

Kérdések, válaszok

ELNÖK: Köszönöm szépen az ügyvezető igazgató úrnak a részletes tájékoztatást.

Én egy pontra szeretnék visszatérni - esetlegesen kérdés is lesz belőle -, miszerint ha jól értem, a hiteligénylő kis-, középvállalkozás, most a mezőgazdaságról beszélünk, először egy hitelintézettel, bankkal veszi fel a kapcsolatot, és megpróbálja ezt a hitelt megigényelni, ahol, ha jól értem, már döntés is születik arról, hogy ez a hitelkérelem támogatható-e. És ekkor kerül sor arra - de itt egy kicsit elbizonytalanodtam -, mert a hitelkérelemnek a bank

már rögtön a fedezeti részét is szeretné tudni, hogy azt a hitelkérelmező rendelkezésre tudja-e bocsátani, és amennyiben nem, itt jönne az alapítványnak az igazi szerepköre, hogy fedezetet nyújtana a felvett hitelre, illetve arra a részre, amelyet a hiteligénylő nem tudott lefedezni egyéb tárgyi eszközökkel. Mikor, ki és hogyan értesíti az igényről az alapítványt? Mert ön mondta, hogy nem közvetlenül a hiteligénylővel vannak kapcsolatban, ha jól értem, de ekkor a bank mondja azt, hogy: kedves gazda, önnek nem elégséges az a fedezete, amelyet most fel tetszett ajánlani ahhoz a hitel nagyságához, amit igényelni szeretne tőlünk, tehát javaslom, hogy akkor az alapítványhoz forduljon? Ezt a részét itt - lehet, hogy én nem figyeltem - folyamatában nem nagyon értettem.

DR. HERCZEGH ANDRÁS ügyvezető igazgató (Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány): Köszönöm szépen a kérdést, tényleg fontos ezt érteni. Alapvetően az történik, hogy a bankban egy feltételes döntés születik, tehát a bank végül is a hitelkérelmet elbírálja, de azzal a feltétellel, hogy ahhoz, hogy az illető a hitelhez hozzájusson, szükség van egy 30-40-50-60-70-80 százalékos alapítványi garanciára is - most az alapfolyamatról beszélek. Ebben az esetben a vállalkozás nyilatkozik erről, nyilván a hozzájárulása nélkül nem lehet igényelni a garanciát sem, a banknál nyilatkozik, de a konkrét adatkapcsolat, a konkrét kapcsolat az ügylet vonatkozásában a finanszírozó bank és az alapítvány között van, tehát a bankok azok, amelyek ezt a garanciát igénylik. Amiről én beszéltem, az az, hogy egy tudatos vállalkozás, és ez mondjuk Nyugat-Európában elterjedtebb, mint nálunk, ez alatt maga is - hiszen ez a több hónapos vagy több hetes folyamat, ami a banknál történik a hitelbírálat során, ahol millió adatot, millió információt kérnek a cégről, a projektről, másról - kezdeményezheti azt, hogy ő pedig szeretné ezt is igénybe venni, és akkor az egyéb fedezetei vagy az ügylet egyéb kondíciói így-úgy-amúgy alakulnak. Mind a kettőre van példa, de technikai értelemben alapvetően a bank az, aki ezt alapvetően kezdeményezi és képviseli felénk, de olyan mértékig - csak nem szerettem volna ennyire a részletekbe belemenni -, hogy ha ehhez van mondjuk egy díjtámogatás is, akkor az MVH-nál a vállalkozás regisztrációját és az ottani támogatás lehívását is a bank juttatja el az alapítványhoz, és az alapítvány bonyolítja az MVH-val. Tehát én a folyamatban nagyon sok olyan részre nem tértem ki, ami sok év munkája kapcsán kialakult, de a lényeg az, hogy bank és alapítvány közötti kapcsolat van, természetesen a vállalkozó hozzájárulásával, de főleg a nagyobb és tudatosabb vállalkozások maguk is kezdeményezik ezt, és én erre egyébként biztatnám a gazdálkodókat.

ELNÖK: Rendben. Aki már úgy érzi, hogy nem tud elég fedezetet felkínálni a várható hiteligényéhez, ami valószínűleg egy beruházáshoz kell majd - mert ezért szoktunk általában hitelt felvenni -, jó, ha először elkezd egy egyeztetést esetleg az alapítvánnyal, hogy őneki van egy ilyen szándéka, és nézzük meg, hogy ebből lesz-e kapcsolat - ha jól értem.

DR. HERCZEGH ANDRÁS ügyvezető igazgató (Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány): Külön egyeztetéseket tényleg kivételes esetekben szoktunk csak folytatni, erre is van azért lehetőség természetesen, de alapvetően a bankok ismerik azokat a feltételeket, hogy az alapítványnál a jogszabályi feltételek alapján melyik vállalkozás felel meg, és melyik nem.

Nagyon fontos, és ezt talán nem említettem, hogy az a filozófiánk, hogy bár pénzügyi intézmény vagyunk, de a kockázatvállalás szempontjából mindig egy kicsit - a kivétel erősíti a szabályt, de nagyon kevés a kivétel - lazábbnak kell lennünk, mint a banknak, tehát akit már a bank átenged, azt kockázatvállalási oldalról ne mi fogjuk meg. Vannak kirívó példák, amikor trükkökkel eleve bukott ügyeket próbálnak a bankok adott esetben átnyomni vagy lenyomni az alapítvány torkán, nyilván ezeket meg kell fogni, de ez nagyon ritka. Alapvetően tehát kockázatvállalási szempontból mérsékeljük a banki kockázatot, és a vállalkozói oldalon - ami nagyon fontos, és itt megint visszautalnék rá, az elnök úr is egy beruházást említett ismét - 0,2 százalék egy évre egyébként, tehát mondjuk az akkor 200 ezer forint egy 100 milliós beruházásnál, amit egy évre fizetni kell, ha a támogatási keretekbe belefér. Ha nem fér bele mondjuk a támogatásintenzitási szabály miatt meg a de minimis miatt és más ok miatt, akkor az alapítványnak teljesen önállóan kell ezt vállalnia, akkor lehet, hogy nem 200 ezer forint lesz, hanem 500 ezer forint, de erre is van lehetőség. Egyébként próbáljuk a vállalkozói körben is egyre inkább megismertetni ezeket a lehetőségeket, de abból az alaphelyzetből kilépni, hogy ez a folyamat a bankokon keresztül megy, nem lehet.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Elnézést, menet közben hadd köszöntsem Kis Miklóst, a Miniszterelnökség vidékfejlesztésért felelős államtitkárát és Feldman Zsolt urat, az FM agrárügyekért felelős helyettes államtitkárát, akik, úgy gondolom, a mostani és a következő napirendi pontban is érintettek, hallottuk, hogy egyrészt az alapítvány is az FM felügyelete alatt működik, illetve a vidékfejlesztési államtitkárságnak is van szerepe a mezőgazdaság különféle területein is - ezt mi is így gondoljuk.

A bizottsági tagokat kérdezem, hogy van-e esetleg további kérdés. *(Jelzésre:)* Igen, Magyar Zoltán alelnök úr!

MAGYAR ZOLTÁN (Jobbik), a bizottság alelnöke: Köszönöm a szót, elnök úr. Én csak szeretném megköszönni a beszámolót, számomra nagyon sok hasznos információ volt benne. Köszönöm.

ELNÖK: További kérdés, észrevétel van-e? *(Jelzésre:)* Igen, Győrffy Balázs!

GYŐRFFY BALÁZS (Fidesz): Köszönöm szépen. Csak a jegyzőkönyv kedvéért hadd fűzzek hozzá néhány gondolatot! Az ilyen garanciarendszer, amivel a magyar gazdálkodók rendelkeznek, egyébként nem általános, nem példa nélküli, de nem általános Európában. Ez egy hihetetlenül jól működő konstrukció, különösen annak fényében, hogy alapítványi keretek között működik, és itt ne felejtsük el azt, amire itt András utalt a legvégén, hogy lehetőség van arra, hogy ha a de minimis keret kimerülése esetén nem lehet állami szinten kezességet, garanciát vállalni, akkor az alapítvány, éppen abból kifolyólag, hogy alapítvány, ki tudja emelni a de minimis keretek közül az adott beruházásnak a finanszírozását, és ebben az esetben is tud segítséget nyújtani. Ez tehát egy óriási erény, hogy alapítványi formában működik a hitelgarancia-alap, és nagyon fontosnak gondolnám, hogy erre az értékre közösen vigyázzunk. Én azt gondolom, ez egy abszolút politikamentes terület kell hogy legyen. Nem árulok el titkot, voltak már elképzelések, amelyek ezt a rendszert feszegették volna. Én azt gondolom, hogy nagyon fontos, hogy mi

agráriusok közösen érzékeljük azt, hogy ennek a rendszernek a mostani állapotban való megtartása közös érdekünk.

Köszönöm, ennyit szerettem volna hozzátenni.

ELNÖK: *(Jelzésre:)* Farkas Sándor!

FARKAS SÁNDOR (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Én csak nagyon röviden szólnék. Mint gyakorló, korábban gazdaságvezető kapcsolatba kerültem ezzel a nagyszerű intézménnyel vagy intézettel vagy alapítvánnyal, és én maximálisan annyit tudok mondani, hogy a segítő szándékukat egy komoly beruházásnál - tényleg ahogy az előbb a táblán is megjelent, a 3, 5, 8 napot betartva - komoly segítséget adtak. Én ezt inkább gyakorlati példaként említem, és köszönöm nemcsak a magam, hanem, azt hiszem, számos más mezőgazdasági termelő nevében is.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Megadom a szót az ügyvezető igazgató úrnak.

DR. HERCZEGH ANDRÁS ügyvezető igazgató (Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány): Nagyon szépen köszönöm ezeket a szavakat a képviselő urak részéről. Viszont Farkas képviselő úrnak szeretném külön elmondani, hogy az a beruházás az idei évben alapítványi támogatással már sokkal kedvezőbb feltételekkel valósulhatna meg. Tavaly erre még nem voltunk kész, tehát a díjazását tekintve, de szeretném elmondani, hogy ha a következő hétéves ciklusban ilyen lesz, akkor valószínűleg még kedvezőbb lesz a lehetőség, amit tudunk nyújtani. *(Derűtség. - Farkas Sándor: Köszönöm.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Magam is ezért gondoltam, hogy ezt a szép munkát minél szélesebb körben ismertessük meg, és ezt a Mezőgazdasági bizottság keretein belül is próbáljuk meg feltárni, és a magunk kapcsolatrendszerében ismertetni az esetleges érintettekkel.

Még annyit szeretnék megkérdezni az ügyvezető igazgató úrtól, hogy ez egy nyílt ülés, az itt elhangzottak, amelyek gyorsírással rögzítésre kerülnek, az Országgyűlés honlapjára kikerülnek majd, mindenki olvashatja, és esetlegesen a vetített anyagot megkaphatja-e a bizottságunk titkársága, hiszen azon nagyon jól értelmezhető adatokat és folyamatábrákat is láthattunk.

DR. HERCZEGH ANDRÁS ügyvezető igazgató (Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány): Természetesen igen. Azért azt szeretném kérni, hogy az interneten ide-oda küldözgetéstől, ha lehet, tartózkodjunk, mert próbáltam azért más folyamatokat is érinteni, de a bizottsági tagok természetesen megkaphatják.

ELNÖK: Ezt a bizottságunk titkárságánál szoktuk ilyenkor elhelyezni, és esetleg aki mélyebben akar vele foglalkozni, és az olvasott szöveg mellé a kivetített is ábrát meg akarja nézni, az ő rendelkezésükre szoktuk bocsátani. Tehát bizottsági keretek között marad.

Amennyiben nincs további kérdés, észrevétel *(Senki nem jelentkezik.)*, én is megköszönöm az alapítvány vezetőinek, munkatársainak, hogy egy ilyen komoly, felkészült és érthető anyaggal érkeztek a bizottság ülésére. További sok sikert és sikeres gazda-együttműködést kívánunk abban a fejlesztési

növekményben, amelyet jól tükrözött már vissza az ábra. Mi magunk ezért is eleve elég sokat szeretnénk tenni, hogy a mezőgazdaság is érintettje legyen a most már látható fejlődésnek és fejlesztésnek. Köszönöm szépen még egyszer.

Az első napirendi pontot lezárom. *(Közbeszólások: A másodikat!)* A második napirendi pontot lezárom. *(Derültség.)* Elnézést, tehát a második napirendi pontot lezárom. Köszönöm szépen. *(Dr. Herczegh András: Köszönjük szépen.)*

Öt perc szünetet rendelnék el a következő, a harmadik napirendi pont előtt, hogy technikailag elő tudjunk készülni.

*(Szünet: 11.05 - 11.11 óráig,
Elnök: Font Sándor)*

Tájékoztató a jégeső-elhárítási módszerekről és eredményekről

Elnöki bevezető

A szünet után a 3. napirendi ponttal folytatjuk a bizottságunk ülését, amely a tájékoztató a jégeső-elhárítási módszerekről és eredményekről.

Néhány évvel ezelőtt volt egy bizottsági ülésünk, amelyen a magyar mezőgazdaság eredményeit, esélyeit, időnként veszteségeit is értékeltük, és a jövőbeniség tekintetében akkor már láttuk, hogy a magyar GDP-növekedéshez jelentős mértékben hozzá tud járulni a mezőgazdaság, és nem volt nehéz észrevenni azt a párhuzamot, hogy amely években jelentős volt a mezőgazdaság teljesítménye, azokban az években jelentős volt a magyar gazdaság GDP-növekedése is. Ilyen volt a 2011. és a '13. év, ezekben az években jó mezőgazdasági évet teljesítettünk, és a másik kettőben, a '10. és a '12. évben gyengébbet, és ekkor a GDP-nk is jóval gyengébb volt. A párhuzam, amelyet többen észrevettünk, és itt megállapítottam, pedig az, hogy amennyiben netán a mezőgazdaság természeti kitértségét, veszélyeit megpróbálhatjuk valamilyen szinten csökkenteni, akkor ezzel stabilizálnánk a mezőgazdaság teljesítőképességét, és stabilizálhatnánk a GDP-hez hozzáadott erejét is. Ezzel talán egy olyan gondolatot nyitottunk itt meg, amely egy következő feladatot jelent számunkra: melyek azok a természeti kitértségek, amelyekkel egyáltalán számolnia kell a mezőgazdaságnak, és melyek azok, amelyekkel, arányos mértékben beavatkozva, de meg tudunk valósítani valamilyen kárcsökkentést.

Három nagy természeti kárról szoktunk általában beszélni. Az egyik a vízhez kapcsolódó, azért mondom a vízhez kapcsolódó, mert egyszer, amikor sok a víz, egyszer, amikor kevés a víz, mind a kettő óriási probléma. Most a sok a víz évét éljük, sajnálatos módon a kukoricatermésünk jelentős részét még nem tudtuk betakarítani, nem bírnak az aratógépek rámenni a felázott talajra, egész nyáron rendkívül csapadékos időjárás volt, éves szinten is, úgy tudom, valamilyen csúcsot fogunk megdönteni tél végére a lehullott csapadékmennyiség tekintetében. Aztán ott volt a 2011. év, ha jól emlékszem, amely rendkívüli szárazságot jelentett, akkor meg könyörögtünk, hogy, jaj, csak lenne egy kis csapadékunk. A vízgazdálkodás tehát egy rendkívül fontos kérdése lesz a mezőgazdaság teljesítőképességének, annak a kiegyenlítése, hogy amikor van víz, azt megtartsuk, amikor nincs víz, akkor pedig visszafutoljuk - ez egy óriási rendszer megmozdítását igényli.

A másik ilyen természeti kitétségünk rendszerint a tavaszi és a késő őszi fagyok, tavaly a kora őszi fagyok miatt szenvedtünk el óriási veszteséget, amikor szeptember végén, október elején a másodtermés csemegekukoricáink fagytak el meglepő módon nem szokványos, de mégis egy hideghullám következtében, és a tavaszt már sajnos régóta ismerjük, a tavaszi és a téli fagyokat. Úgy tűnik, hogy a fagyvédelem ellen hatékony beavatkozást egyelőre nem nagyon ismerünk, pontosabban nem áll arányban a védendő értékkel és a beruházási költséggel, amellyel a védekezést esetleg meg lehetne tartani. Egyelőre itt a leggyengébb a tudásunk, az ezen természeti kár elleni védekezésben.

A harmadik pedig, amely a napirendünkön szerepel, a jégeső által okozott károk esetleges csökkentésének a lehetősége. Itt annyit látunk, hogy amennyiben egy esetleg Magyarország teljes magas termelési értékeit képviselő területeit le tudnánk fedni, az egy jelentős előrelépés lenne ahhoz képest, amikor úgymond sziget üzemmódban megpróbálunk védekezni, de már a térben mellettünk, fölöttünk, alattunk lévő területeken már nem történik meg a védekezés. Ezért megpróbáljuk azt a célt kitűzni, hogy nézzük meg, Magyarország mezőgazdaságilag érzékeny, jégeső-kialakulásra hajlamos területein hogyan lehetne a komplett lefedettséget megteremteni. Ez egy jelentős programot és jelentős előkészületet igényel.

Így jutottunk el ahhoz a kérdéskörhöz, hogy igen, akkor nézzük meg, hogy milyen rendszerek működnek egyáltalán Európában, milyen tapasztalat van Magyarországon erre a működtetésre; ismerünk régi, még a rendszerváltás előtti jégvédelmi rendszereket, de ma milyeneket használnak Európában, a környező országokban és Magyarországon? Három ilyen beavatkozási lehetőséget tudunk a jégeső kialakulásának csökkentésére, ezek közül egy beavatkozási módszer képviselői ma még nem kaptak meghívást, ez a repülőről végzett esetleges beavatkozás - lehet, hogy önkényesen mondom, de erre látunk egyelőre a legkisebb esélyt, hogy ennek a rendszerét működtessük. Nem sok országban működtetnek ilyet, kis területeket próbálnak meg így védeni, önmagában már az is izgalmas, hogy amikor ott égháború van odafönt, akkor még egy repülőt oda felküldjük abba a környezetbe, hogy a védekezést végrehajtsa. Az ismert magyarországi rendszer a jódionos párologtatási rendszer, amely viszonylag nagy területen van - most már merem ezt így mondani -, amely mégis kevés ahhoz képest, hogy mekkora a Magyarország összes területének a lefedéséhez szükséges kiépítettség. És ismert a környező országokban, mi több, Franciaországban és több országban a vegyes működtetési rendszer: a jódionos párologtatás mellett a rakétás elhárító rendszer. Itt kapcsolódunk úgy a vajdasági, illetve a határon túli programhoz Szerbiával, amelyben ők ezt a technológiát régóta alkalmazzák.

Ezért döntöttem úgy, hogy ennek a két ismert rendszernek a kezelői, a mindentudói kapjanak meghívást a mai bizottsági ülésre. Így köszönhetem itt a NEFELA, a Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés képviselőit, Huszár István igazgató urat, és nekem még Bereczki Károly urat is feltüntették, de, gondolom, van itt több segítő munkatársai is, köszöntöm őket is és az egyesülés segítő munkatársait is! Szerbiából pedig a másik rendszerrel kapcsolatos tudásukat hozta el nekünk Nagy Júlia, aki konkrétan a szerb jégeső-elhárító rendszer munkatársa, valamint a megyei kapcsolatok miatt hadd köszöntsem itt Bács megyéből Rideg László elnök urat, Bányai Gábor képviselőtársunkat, aki a megelőző időszakban Bács megye közgyűlésének elnöke volt, és szoros munkakapcsolatot építettek ki egy esetleges projekt

kapcsán, és itt köszöntöm Kecskés Lászlót, aki a rendszer egyik mai karbantartó szervezője. És mindenkit lefedve hadd köszöntsem itt a küldöttség nevében is Pásztor Istvánt, a vajdasági parlament elnökét, akinek köszönjük, hogy érintettként, politikusként, a közösségért aggódók nevében elfogadta a meghívást, és itt tud velünk lenni. Meghívást kapott még dr. Geresdi István, az MTA tagja, felhőfizikus, aki már egy kis háttéranyagot is a rendelkezésünkre bocsátott, és meghívtuk még dr. Dunkel Zoltánt, a Magyar Meteorológiai Társaság elnökét. Talán így teljes a meghívotti kör a vendégek részéről. Természetesen a kormány, illetve az egyes minisztériumok részéről is meghívtuk mindazokat, akik, úgy gondoljuk, esetlegesen érintettek lehetnek majd egy döntés meghozatalában, hogy merre induljunk el a lefedettség területével, a technológia területével a jégeső-elhárítás kapcsán, így a Földművelésügyi Minisztérium részéről Feldman Zsoltot látom, ő vezeti a küldöttséget, a Miniszterelnökség részéről Kis Miklós államtitkár úr van itt, a Belügyminisztérium részéről pedig többeket meghívtunk, nem tudom, kérem feltenni a kezeket (*Megtörténik.*), mi Kolossváry Gábor és Harmath István urat hívtuk meg - (*Jelzésre:*) mind a ketten itt vannak, köszönöm szépen -, akik szintén a rendszer kialakításával és működésével kapcsolatosan esetlegesen majd feladatokat láthatnak el.

Ezen, talán kicsit hosszabbra sikerült bevezető után fel szeretném kérni Huszár István igazgató urat, hogy ismertesse az általuk működtetett rendszert, az eddigi tapasztalataikat, a jövőbeni elképzeléseiket, örömeiket, bánataikat, pozitív és negatív véleményüket, hogy hol tartanak most. Legyen szíves akkor erről tájékoztatást adni! Megadom a szót.

Tájékoztató előadások

HUSZÁR ISTVÁN igazgató (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés): Köszönöm. Tisztelettel köszöntöm önöket! Köszönöm a bizottságnak, hogy lehetővé tette ezt a találkozót. A NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés 24 éve folytatja az ország egyetlen jégeső-elhárításaként a talajgenerátoros módszerrel a jégkárok csökkentését, mérséklését, úgy vélem, hogy jelentős tapasztalatokat tudtunk beszerezni az elmúlt évek alatt. A tájékoztatóm keretén belül be szeretnénk önöknek mutatni, hogy hogyan is működik a talajgenerátoros jégeső-elhárítás, milyen eredményeket, hatékonysági adatokat tudhatunk magunk mögött, hiszen 24 éve működünk. Szeretnénk beszélni arról a problémáról, aminek a megoldása esetén, úgy gondolom, gombamód szaporodhatnának a jégeső-elhárítások az országban. Be szeretnénk azt mutatni, hogy akár országos kiterjesztéssel is hogyan jöhetnek létre jégeső-elhárítások Magyarország területén, ennek milyen beruházási, illetve fenntartási költségei lennének.

A tájékoztatónkat két részre bontottuk: először is fel szeretném kérni kollégámat, Bereczki Károly meteorológust, aki a rakétás jégeső-elhárításnál kezdte a pályafutását, és 24 éve a talajgenerátoros jégeső-elhárítást erősíti, hogy a tájékoztató első részét tartsa meg. Köszönöm szépen.

Bereczki Károly (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés)

BERECZKI KÁROLY meteorológus (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés): (*Előadását vetítés kíséri. - Hangosítás nélkül:*) Tisztelettel köszöntök minden kedves érdeklődőket...

ELNÖK: Azt szeretném kérni, hogy tessék leülni, és a mikrofont be kellene kapcsolni, mert csak így tudjuk most biztosítani a technikai hátteret, nincs mozgómikrofonunk, elnézést!

BERECZKI KÁROLY meteorológus (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés): Köszönöm szépen. Tisztelt Mezőgazdasági bizottság! Magyarországon... *(Közbeszólások: Be kell nyomni a mikrofont! - Hangosítással:)* Akkor most már talán minden rendben van...

ELNÖK: És minél közelebb kell hajolni a mikrofonhoz.

BERECZKI KÁROLY meteorológus (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés): Minél közelebb. Működik a technika, működik a mikrofon...

ELNÖK: Igen.

BERECZKI KÁROLY meteorológus (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés): Köszönöm szépen. Mint hallották, Magyarországon működött rakétás jégeső-elhárítás Baranya déli részén 1976-tól '90-ig, Bács-Kiskun megye déli részén is volt rakétás jégeső-elhárítás szovjet technológiával, ott rövidebb ideig működött, 1984-től '89-ig. Én a Baranya megyei részen voltam tíz évig beavatkozásvezető. '89-ben kiderült, hogy a magas működési költségeket gyakorlatilag semmilyen résztvevő, sem a biztosítótársaságok, sem pedig az állami költségvetés nem tudja vállalni, úgyhogy megkezdődött a rendszerek felszámolása. '90-ben még néhány rakétát, a maradék rakétákat mi ellőttük Baranya megyében, viszont a következő esztendőben már azon kellett gondolkodni, hogy vajon Magyarországon mely jégeső-elhárítási rendszert tudnánk megvalósítani. Megvizsgáltuk a repülőgépes jégeső-elhárítás lehetőségét, illetve a Franciaországban 1951 óta működő talajgenerátoros rendszer lehetőségeit is, és végül is a francia talajgenerátoros rendszer mellett döntöttünk.

E rendszer mellett szól az alacsony beruházási költség, az alacsony fenntartási költség, ráadásul azokat az eszközöket, amelyeket ott használunk, azt a hatóanyagot, amit használunk, Magyarországon le lehet gyártatni. Akkor 40 éves francia működés volt, de azóta is működik ez a rendszer, és az irodalmi adatok alapján ők 41 százalékos hatékonyságot mutattak be erre a rendszerre. Végül is az eltelt 24 esztendő után azt mondhatjuk, nem döntöttünk rosszul, hogy ezt a rendszert választottuk, hiszen tudtuk üzemeltetni, és megfelelő hatékonysággal.

Jelenleg Európában talajgenerátoros rendszer háttér magvasítással Franciaországban olyan 66 ezer négyzetkilométeren, Spanyolországban 9 ezer négyzetkilométeren, Horvátországban és Magyarországon 14 ezer négyzetkilométeren működik, Horvátországban viszont '94-ben bevezették úgyszintén a talajgenerátoros hálózatot is a rakétás rendszer kiegészítéseképpen. Vannak repülőgépes rendszerek is sokkal kisebb területen, tehát olyan 2 ezer, 4 ezer, maximum 5 ezer négyzetkilométernyi területeken, Németország déli részén két helyen, Ausztriában két helyen és Görögországban egy nagyobb területen vagy három különböző területen, de összesen 5 ezer négyzetkilométeren. Rakétás jégeső-elhárítási rendszerek a volt szocialista országok területén maradtak meg, mint halljuk majd,

Szerbiában, a közelünkben még Bulgáriában, Macedóniában működik ilyen, és a Szovjetunió utódállamaiban.

Konkréten mi ezt a berendezést használjuk, amit most látni. Mindegyik jégelhárító rendszer azon az alapelven működik, hogy mesterséges jégmagokat gyártunk nagymennyiségben ahhoz, hogy a zivatarfelhőbeli jégképződést, a jég szemek növekedését segítsük, mert ha jóval több jég szem lesz, alakul ki, ugyanazon vízmennyiség többfelé oszlik el, ezáltal a végső jég szem méret kisebb lehet, és ezek a kisebb jég szemek lassabban esnek, tovább tartózkodnak a meleg tartományban, tovább olvadnak, esetleg vízcseppenként fognak majd a talajfelszínre érni. Ezzel a berendezéssel is rengeteg mesterséges jégmagot gyártunk, amely a működés bekapcsolása után egy, kettő, három órával elkeveredik a légkör alsó részében, és abban az esetben, hogyha a védett területen zivatarfelhő alakul ki, azt a rengeteg mesterséges jégmagot is viszi magával, ugyanúgy, ahogy a nedvességet szállítja fel az alsó egy-két kilométeres rétegből.

Mi három megyében dolgozunk: Baranya, Somogy, Tolna megyében, ide telepítettünk le 141 berendezést. A látható falvakban helyeztük el ezeket a berendezéseket, egy-egy család van megbízva a kezelésével, nem főállásban, hanem megbízásos jogviszonyban végzik a munkájukat. A mi rendszerünkhöz délről, délnyugatról csatlakozik a horvátországi talajgenerátoros hálózat, ott 590 darab berendezés működik, tehát szerencsénkre a délről érkező zivatarfelhők már kezelve vannak, úgy érkeznek be a mi védett területünkre.

Konkréten a NEFELA Egyesületsnél a beavatkozási szezon május 1-jétől szeptember 30-áig tart, ebben az időszakban a hármashegy radarközpontban van egy folyamatos ügyelet, ott egy meteorológusnak az az elsődleges dolga, hogy a jégesőveszélyes helyzeteket előre jelezze. Amennyiben ilyen jégesőveszélyes helyzetek fordulnak elő, akkor bekapcsolatja a berendezéseket - ez egy sms kiküldésével történik -, és közben az ott lévő időjárás radarral figyeli, hogy hogyan zajlanak a folyamatok, mikor szűnik meg már az újabb és újabb zivatar képződés, mikor szűnik meg a jégesőveszély, és abban az esetben kikapcsolatja a berendezéseket - erre nagyon hasznos nekünk ez az időjárás radar.

Az a kérdés, hogy ez a tevékenység milyen kárcsökkentést okoz, vagy milyen kármérséklése deríthető ki. Elköltünk évente olyan 140-150 millió forintot, az a kérdés, hogy ez megtérül-e. A kárcsökkenést oly módon próbáljuk bemutatni, hogy mi a biztosítótársaságok felméréseit, kárkifizetéseit használjuk. A biztosítótársaságoknál számolnak olyat is egy-egy esztendőre, hogy a biztosított érték hány százalékát kellett kifizetni kártérítésként, ez az a szám, amit úgy hívunk, hogy kárrány. Szerencsénkre ezt az értéket már a rakétás jégeső-elhárítás idején is számolták, mindig gyűjtögették. A jégelhárítás előtti időszakokat, amikor tehát '76 előtt nem volt jégelhárítás Baranya megyében, '62-ig mutatják ezek a piros diagramok, amikor működött a rakétás jégeső-elhárítás, azt a sárga oszlopok jelzik, a talajgenerátoros rendszert pedig a zöld oszlopocskák mutatják. Azt kell látni, hogy 4,3 százalék volt a kárrány a jégelhárítás előtt Baranya megyében, 3,3 százalék volt a rakétás jégeső-elhárítás idején, kivéve a '87-es katasztrofális jégesőt, és 1 százalék - itt az ábrán 23 év van bemutatva - az átlagos kárrány a mi működésünk ideje alatt. Ez nagyon lényeges különbség, tehát az átlagos 3,6 százalékos kárrány helyett 1 százalék az utóbbi esztendőben ez az arány. Megnézhetjük azt is, hogy hogyan van ez nem éppenséggel Baranya megyében. A Mabisz időnként összegyűjti az országos kárrány adatokat is,

ezekből, amiket megkaptunk, szerepelnek itt ábrák. Látszik, hogy ez a három megye, amely kékkel van kiemelve - Baranya, Somogy, Tolna megye, ahol mi működünk - azért ezekben az összehasonlításokban is nagyon jól megállja a helyét.

Amikor az a kérdés merül fel, hogy mennyire hatékony, mennyi gazdasági haszna van ennek a tevékenységnek, azt kell megnézni, hogy annak a kárcsökkenésnek - ami olyan 3,3-ról 1,1 százalékos kárárányt jelent - a következtében milyen mértékű terményt lehet megmenteni. 2013-ra ez olyan 4,8 milliárd forint értéket jelent, és hogyha azt is nézzük, hogy a 2013-ban 135 millió tájékán volt a NEFELA Egyesülés költségvetése, akkor az mondható, hogy 1 forint ráfordítással 36 forint termelési érték menthető meg.

Nagyon röviden ennyit szerettem volna elmondani a talajgenerátoros jégeső-elhárításról, de természetesen amennyiben ezzel kapcsolatban további kérdés van, szívesen állok rendelkezésre. A további részt meg majd az igazgató úr fogja elmondani.

ELNÖK: Igen, köszönöm szépen. Én azt javaslom, hogy hallgassuk meg vendégeinket is, és utána, ahogy szoktuk, a bizottság tagjai majd célzottan mindig jelzik, hogy kihez irányítják a kérdéseiket.

Nekem a feljegyzésből... *(Közbeszólások: Még Huszár úr kíván szólni.)*
Bocsánat! Tessék parancsolni! Parancsoljon, igazgató úr!

Huszár István (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés)

HUSZÁR ISTVÁN igazgató (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesület): Köszönöm szépen. *(Előadását vetítés kíséri.)* Tisztelt Bizottság! Tisztelt Hallgatóság! Mielőtt rátérnék arra, hogy milyen beruházási költséggel lehet létrehozni jégeső-elhárítási rendszereket és akár országos jégeső-elhárítást, és annak milyen becsült fenntartási költségei lennének, amint említettem, egy nagyon fontos problémára szeretném felhívni a figyelmüket, amelynek a megoldásával, úgy vélem, hogy - ahogy említettem - gombamódra alakulhatnak ki jégeső-elhárítási rendszerek az országban, és a meglévő rendszerek biztonságosan, hosszú távon tudnának működni.

Az elnök úr is említette már, hogy az elemi károknak milyen jelentősége van, milyen problémát jelentenek a mezőgazdasági termelőknek, és milyen fontos az ellenük történő védekezés. Én úgy érzem, és úgy gondolom, hogy mind az egyén, mind a társadalom, és nem utolsósorban a biztosítótársaságok számára is fontos feladattá kell hogy váljon az elemi károk csökkentése, a károk minimalizálása, lehetőség szerinti megszüntetése. Sajnos ezeket a káreseményeket teljes mértékben megszüntetni nem lehet, de nagyon nagy mértékben lehet ellenük védekezni.

Egy 38 éves tanulmányt szeretnék önöknek bemutatni, amelyet a Földművelésügyi Minisztérium és a Mabisz készített, a tanulmány 2008-ig fedte le az időszakot. A tanulmány készítői azt vizsgálták, hogy ha az összes elemi kárt 100-nak vesszük, akkor az egyes káresemények milyen részarányt képviselnek belőle. Az ő megállapításuk az volt, hogy az aszálykár jelenti a legtöbb problémát az országban, ezt követi a jég-, viharkár, utána a vízkár, a fagykár és az egyéb elemi károk. Az egyes elemi károk ellen történő védekezésben viszont nagyon nagy különbségek vannak. Míg a káresemények jelentős része ellen az egyén tud védekezni, például az aszálykárnál megfelelő szintű agrotechnológiával, tápanyag-visszapótlással, szárazságtűrő fajták

telepítésével, vetésével, szántás nélküli talajműveléssel, vagy ahol lehetőség van rá, öntözéssel. Az elnök úr is említette, hogy a fagykár ellen nagyon nehéz védekezni, valóban így van, de ott is az egyén tud ellene védekezni bizonyos szinten, például füstöléssel vagy fagyvédelmi permetezéssel. Általában elmondható tehát, hogy az elemi károk ellen az egyének tudnak védekezni. A jégeső-elhárítás területén teljesen más a helyzet. Az egyén semmit nem tud tenni a saját érdekében, illetve gyümölcsösökben tudnak védőhálózni, ez a szántóföldi növénytermesztési kultúrákban nem megoldható, a védőhálózásnak a költsége körülbelül 4 millió forint per hektár beruházással járna. A jégeső-elhárítások területén csak jelentős térségi összefogással lehet jégeső-elhárítási rendszereket létrehozni és hatékonyan működtetni, itt beszélhetünk rakétás jégeső-elhárításról, talajgenerátoros jégeső-elhárításról vagy akár repülőgépes jégeső-elhárításról is.

A problémát az adja, hogy ha létrejön egy jégeső-elhárítási rendszer, amely nagy területet véd, abban az esetben mindenkinek hozzá kell járulnia a rendszer működéséhez. Mi ezzel küszködünk 24 éve, hogy ha összességében nézzük a jégeső-elhárításunk fenntartását, azt mondhatjuk, hogy példaértékű, hiszen hozzájárulnak az önkormányzatok, hozzájárulnak a hegyközségek, hozzájárulnak a biztosítótársaságok, hozzájárulnak a földművelők, illetve a Földművelésügyi Minisztérium is jelentős mértékben ahhoz, hogy ez a rendszer működőképes legyen - összességében tehát azt mondjuk, hogy nagyon szép a kép. Igen ám, de mivel jégeső-elhárítást nagy területen lehet végezni, és szelektív jégeső-elhárítást nem lehet alkalmazni, aki a védett területen van, mindenki élvezi ennek az előnyét, attól függetlenül, hogy hozzájárul-e a rendszer fenntartásához vagy nem - ez jelenti a problémát.

658 önkormányzat van a védett területünkön, itt büszkélkedhetünk, hogy ezek 85 százaléka hozzájárul a jégeső-elhárítás fenntartásához, a hegyközségek majdnem 100 százalékban hozzájárulnak a jégeső-elhárítás fenntartásához, sajnos a biztosítótársaságok közül ma már csak egy, de ahol nagyon nagy problémánk van, az a földművelői szféra. A földművelői szférának mintegy 32-33 százaléka járul hozzá a jégeső-elhárítás fenntartásához az önkéntesség elvét figyelembe véve, hiszen tudják a termelők, hogy ezt a szolgáltatást akkor is kell nekik biztosítani, hogyha nem járulnak hozzá, tehát nem egy gázszolgáltatóról van szó, hogy le tudjuk kapcsolni a gázt, vagy le tudjuk kapcsolni a villanyt. Tehát hogyha a földművelők területén az önkéntesség elvét ki tudnánk váltani az egységes teherviselés elvére, akkor én úgy gondolom, hogy jégeső-elhárítások jöhetnek létre Magyarországon, illetve ezek a jégeső-elhárítások hosszú távon biztonságosan tudnának működni. Hogy milyen lehetőségek lennének erre az egységes teherviselésre a földművelői szféránál? Én úgy gondolom, hogy ha a kárenyhítési alapba befizetett ezer, illetve 3 ezer forintokból ott, ahol ténylegesen hatékony jégeső-elhárítási rendszer működik, a talajgenerátoros jégeső-elhárítás fenntartási költségeit figyelembe véve, 250-300 forintot le lehetne csípni - mivel az az alapnak a célja, hogy abból kártalanítsuk a termelőket, ha elemi kár következik be -, és a megelőzésre lehetne ezt az összeget használni, akkor a jégeső-elhárítás biztonságosan, hosszú távon tudna működni; vagy például hogyha törvényi háttérrel lehetne azt biztosítani, hogy igenis mivel a többség akarja a jégeső-elhárítást egy térségben, aki a védett területen van, annak kötelező ezért a szolgáltatásért fizetni, és nem másnak a pénztárcájába akarok nyúlni. Vagy pedig elképzeléseink szerint vannak olyan szervezetek - és sajnos csak nagyon kevés

ilyen van -, amelyek csoportosítják, összefogják a mezőgazdasági termelők jelentős részét, ilyen az agrárkamara, tehát ha az agrárkamara fel tudná vállalni azt, hogy a termelők helyett hozzájárul, hangsúlyozom: továbbra is 250-300 forintról van szó hektáronként, és a művelt területnél, akkor, én úgy gondolom, a jégeső-elhárítások hosszú távon biztonságosan tudnának működni.

Hogy milyen költséget is jelentene a jégeső-elhárítás létrehozása, és hogyan lehet jégeső-elhárítást létrehozni a talajgenerátoros rendszerrel? Engedjék meg, hogy egy-két fontos információt megosszak önökkel. Amint említettem, hatékony jégeső-elhárítást csak nagy felületen lehet megfelelő módon végezni, tehát legalább 50-60 darab generátor kell ahhoz, hogy egy talajgenerátoros jégeső-elhárítás kialakuljon és hatékonyan tudjon működni. A kellő mennyiségű jégmag gyártásához ezeket a generátorokat egy 10-szer 10 kilométeres rácshálózatba kell telepíteni. Mivel a települések és a kezelők nem így helyezkednek el, ezért célszerű a generátorok számát plusz 10 százalékkal megemelni. A generátorok nagyon egyszerű berendezések, bárhol elhelyezhetők, mivel működésük a védekezési időszak alatt 50-80 alkalom, és egy-egy generátor mintegy 2-12 órát is akár működik egyfolytában, ezért közvetlenül a kezelő környezetébe kell elhelyezni, hiszen ezek manuális berendezések, az embereknek ezt a berendezést be kell gyűjtani, ki kell kapcsolni, illetve figyelni kell, hogy biztonságosan működik-e. Minimális tűzvédelmi előírások vannak egy generátor elhelyezésénél, és bizonyos feljutási szabályokat kell figyelembe venni.

Nagyon pontos meteorológiai információra van szükség, de ez nemcsak a talajgenerátoros jégeső-elhárításra mondható el, hanem a repülőgépesre és a rakétásra is - mindenki ezzel kínlódik egyébként a jégeső-elhárítási rendszereknél. Hogy miért fontos a talajgenerátoros rendszernél a pontos meteorológiai információ? Azért, mert ez egy preventív eljárás. Tehát arról van szó, hogy még nem történt semmi, még zivatarfelhőt nem is látunk az égen, előtte 2-3 órával be kell kapcsoltatni, és általában nálunk a 141 darab generátor egyszerre működik, hiszen ezzel a nagyon sok számú generátorral tudjuk előállítani azt a nagyon sok mesterséges jégmagot, amelyek, feljutva a felhőbe, a túlhűtött vízcseppecskéket megfagyasztják, és így el tudjuk érni azt, hogy felezzük vagy harmadoljuk a jégszemek méretét. Pontos meteorológiai információra van szükség azért, mert hogyha nem történik meg időben a beavatkozás, akár 100 milliós károk is kialakulhatnak a védett terület felett, illetve hogyha feleslegesen mennek a generátoraink, az - a mi példánkkal élve - 200 ezer forintot jelent óránként, tehát hogyha egy tízórás beavatkozásunk van feleslegesen, akkor 2 millió forintot elfüstöltünk feleslegesen.

Hogy milyen területi kiterjesztései lehetnek a jégeső-elhárításnak? Az 50-60 darab generátort és az egyes megyék nagyságát figyelembe véve egy-egy megye is létrehozhatna önállóan talajgenerátoros jégeső-elhárítást. Ezen kívül területi kiterjesztésben meglévő vagy létrejövő talajgenerátoros jégeső-elhárításokhoz a peremkerületen kisebb területek is csatlakozhatnának, tehát a mi esetünkben például csatlakozhatna hozzánk Zala megye egy része, hogyha nem kívánnak megyei jégeső-elhárítást létrehozni, csatlakozhatna Fejér megye, illetve csatlakozhatna hozzánk Bács-Kiskun megye egy része is. Erre egyébként törekvések voltak, Zala megyéből és Bács-Kiskun megyéből is megkerestek bennünket, hogy segítsünk nekik a talajgenerátoros jégeső-elhárítás létrehozásában, illetve egy résznek a csatlakozásában a meglévő

rendszerünkhöz - sajnos az összefogás hiánya miatt a tervek nem realizálódtak.

Egyébként el szeretném mondani, hogy ha a dél-dunántúli talajgenerátoros jégeső-elhárításról beszélünk, akkor a horvát jégeső-elhárítást mindenképpen meg kell említeni - ezt kollégám is megtette -, tehát a mi rendszerünk nem is 141 darab generátorból áll, hiszen a horvát jégeső-elhárítás az országhatár másik felén ugyanúgy ténykedik, mint mi, tehát tulajdonképpen itt 600-700 darab generátorról beszélhetünk összességében, ekkora ez a rendszer, amely a Dél-Dunántúlt és a horvát részeket védi.

Ezen kívül létrejöhetnek jégeső-elhárítások regionális szinten is - én ezt favorizálom tulajdonképpen, a regionális jégeső-elhárítást. Egy regionális jégeső-elhárításban mindenképpen tudják biztosítani a megfelelő számú generátort a hatékonysághoz, átlátható az egység a beruházás, a fenntartás és a hatékonyság számítása érdekében. Tehát tudjuk, hogy abban a régióban melyik az az önkormányzat, amely ott van, ki az a mezőgazdasági termelő, aki ott van, és a biztosítók adatokat tudnak biztosítani arra vonatkozólag, hogy mi történt a jégeső-elhárítás működése alatt.

Munkaszervezeti szempontból egy régió egy optimális egység, ez alatt azt értem, hogy 60-70 darab generátornak például a karbantartásához, a javításához ugyanannyi hálózati munkatársra van szükség, mint 140 darab generátoréhoz, hiszen azt is el tudják látni.

Ami a hátránya a regionális jégeső-elhárításnak, az az, hogy a régiók földrajzi kiterjedése és alakja nem optimális. Hogyha regionális jégeső-elhárításban gondolkodunk a meglévő dél-dunántúli jégeső-elhárításon kívül, akkor én itt felvázoltam az egyes régiók területét, illetve hogy hány darab generátorra lenne szükség ahhoz, hogy ezt a plusz 10 százalékot figyelembe véve egy optimális hálót ki lehessen alakítani. Ha tehát országos jégeső-elhárításról beszélünk, akkor az ábra alapján megállapítható, hogy körülbelül 868 darab generátorra lenne szükség, illetve a mi rendszerünket is figyelembe véve mintegy 1009 darab generátorral egy országos jégeső-elhárítást lehetne létrehozni és működtetni.

Hogy hogyan is működhet egy ilyen jégeső-elhárítás? Felvázoltam egy nagyon rövid, egyszerű működési ábrát. A meteorológiai információ, mint említettem, nagyon fontos. Én úgy gondolom, hogy az Országos Meteorológiai Szolgálat az a szervezet, amely a legtöbb információval rendelkezik, ahol a legképzettebb szakemberek vannak, tehát az Országos Meteorológiai Szolgálatnak kellene megmondania egy igazgatóságnak - diszpécserközpontnak is nevezhetjük -, hogy mi várható aznap, milyen időjárási helyzet, konkrétan azt a pillanatot, hogy mikor kell bekapcsolni a generátorokat, és mikor kell kikapcsolni a generátorokat. Ennek az igazgatóságnak, diszpécserközpontnak ezt az információt továbbítania kell a generátorkezelőknek, a generátorkezelők veszik ezt az információt, megfelelően dokumentálják, illetve a megadott időben végrehajtják a beavatkozásokat, kikapcsolásokat. A generátorkezelők visszafelé ennek az igazgatóságnak vagy diszpécserközpontnak információt biztosítanak a jégzemek méretéről, a jégverésekről, tájékoztatják a diszpécserközpontot a meghibásodásokról. A diszpécserközpont irányítja a hálózati munkatársakat, akiknek a feladata a javítás, karbantartás; visszafelé ugyanúgy az igazgatóság felé visszamegy az információ, amikor a meghibásodás például ki lett javítva.

Hogy nálunk mik is állnak ehhez rendelkezésre? Nagyon szerencsés helyzetben vagyunk, hiszen örököltünk a rakétás jégeső-elhárítástól egy

meteorológiai radart, a Hármashegyben van elhelyezve a meteorológiai állomásunk, egy főállású meteorológussal, illetve nyolc külsőssel tudjuk biztosítani a védekezési időszak 153 napja alatt a 24 órás szolgálatot az Országos Meteorológiai Szolgálat segítségével, tehát nálunk mi saját magunk állítjuk elő azt a meteorológiai információt, amelyre szükségünk van a generátorok működtetéséhez. Acetontároló kamrák vannak - amelyben a hatóanyagot tároljuk - a telephelyünkön, a téli időszakban a generátoraink beszállításra kerülnek, szétszedjük az összes berendezést, javítjuk, karbantartjuk azokat, úgy helyezzük ki a generátorkezelőkhöz, aminek az a célja, hogy költséget tudjunk csökkenteni, hiszen nagy távolságokat kell gépkocsival bejárni a telephelyünk, illetve a műhelyünk miatt.

Az országos talajgenerátoros jégeső-elhárítás becsült beruházási költségei: egy darab generátor becsült nettó beruházási költsége 30 liter hatóanyaggal feltöltve - hiszen az a beruházás része - 500 ezer forint. Maga a generátor - mint láthatták már az előző képeken - egy nagyon egyszerű berendezés, három fő szerkezeti egységből áll, 24 szerelvénnel lehet komplettírozni ezt a berendezést, közforgalomban ez nem kapható. Én úgy gondolom, hogy az elmúlt években jelentős tapasztalatokra tettünk szert a generátorok létrehozása kapcsán, mindenkinek szívesen a segítségére vagyunk, hogyha talajgenerátoros jégeső-elhárítást akar létrehozni.

Generátortároló. A generátortároló az a berendezés, amelyben el van helyezve a generátor. Építési engedélyre nem kötelezett. Előnye az, hogy el lehet vinni a talajgenerátor kezelőjéhez, hogyha generátorkezelő-váltás van. Kettős célt kell megvalósítani: egyrészt magának a berendezésnek az állagát kell óvnia, amikor nem működik a kémény, be van téve a tározóba, másrészt meg kell akadályozza azt, hogy az aceton túlságosan felmelegedjen, hiszen az aceton 58 Celsius fokon forr. Ezen kívül a generátor működéséhez szükséges kellékek: porral oltó, kompresszor, mobiltelefon, s a többi, ezek becsült beruházási költsége 70 ezer forint. Vannak tartalékkellékek, amelyeknek a becsült beruházási költsége 25 ezer forint. A generátorokat a helyszínre kell szállítani, be kell tanítani a kezelőjét, ellenőrizni, oktatni kell, ennek a becsült költsége 50 ezer forint. Én tehát úgy gondolom, hogy egy darab komplett generátor, az az eszköz, amellyel a tevékenységünket el tudjuk látni, körülbelül 845 ezer forint nettó beruházási költséget képvisel. Természetesen egyéb infrastrukturális beruházásokra is szükség van ahhoz, hogy egy jégeső-elhárítás működjön: kiszolgáló, raktározó létesítmények, iroda, diszpécserközpont, hatóanyag-tároló kamrák, gépjárművek, irodatechnikai berendezések, karbantartáshoz szükséges eszközök, berendezések, s a többi, ennek tényleg csak egy becsült beruházási költségét tudjuk megjeleníteni, hiszen nagyon nagy változatosság lehet ebben - zöldmezős beruházástól kezdve a bérlésig minden elképzelhető -, ennek a becsült beruházási költsége mintegy 80 millió forint.

Ha tehát egy országos generátorhálózatról és a teljes országos lefedő generátoros jégeső-elhárításról beszélünk, akkor a generátorhálózat becsült beruházási költsége 734 millió forint, az egyéb infrastruktúra, amiben az említett raktárak és egyebek vannak benne, 480 milliárd forint, én tehát úgy gondolom, hogy 1,2 milliárd forintért létre lehetne hozni egy országos jégeső-elhárítási rendszert is akár. Nem biztos, hogy szükség van rá, mert egyes megyék kevésbé jégveszélyesek, de azt hiszem, hogy a számok mérvadóak azt illetően, hogy meg lehessen ítélni a jégeső-elhárítás beruházását, illetve a kollégám bemutatta a rendszer hatékonyságát, gazdasági hatékonyságát.

Hogy milyen fenntartási költségei lennének egy jégeső-elhárításnak? Itt a saját példánkból tudunk kiindulni, hiszen más lehetőségünk nincsen, mivel csak mi működünk az országban. Én úgy gondolom, hogy költségtakarékosan működünk. Öt főállású dolgozója van az egyesülésnek egész évben, ezen kívül amikor beavatkozási időszak van, illetve a megelőző hónapokban és utána még két hónapig mintegy 160 ember dolgozik azért, hogy ez a jégeső-elhárítás működjön a Dél-Dunántúlon. Ami nagy költség - ezt kiemeltem az anyagi jellegű költségeknél -, az a hatóanyag, egy generátor éves hatóanyag-szükséglete 300 ezer forint, az egyéb anyagi jellegű költségek: villamos energia, üzemanyag, fenntartási, javítási díj, s a többi, 230 ezer forint, ezen kívül vannak személyi jellegű költségek, mi fizetünk egy megbízási díjat a generátorkezelőknek, hiszen munkát várunk el tőlük, és pontos munkát, ennek a költsége 283 ezer forint, a fennmaradó személyi jellegű költségek 228 ezer forint. Attól függetlenül, hogy egyesülésként működünk, helyi iparűzési adót, écs.-t kell fizetnünk, és az egyéb ráfordítások 24 ezer forint. Összességében tehát, én úgy gondolom, egy generátor éves becsült fenntartási költsége 1065 ezer forint. Hogyha ezt az országos lefedő teljes kiépítettségű jégeső-elhárításra vetítjük, akkor éves szinten körülbelül 1051 millió forint jelentene az országos jégeső-elhárítás fenntartása. Láthatták a hatékonysági adatokat, Baranya megyében csak a mezőgazdasági károkból éves szinten átlagosan a NEFELA Egyesülés mintegy 4 milliárd forint kármegtakarítást tud elérni, és ebben még nincsenek benne a lakossági károk, amelyek körülbelül hasonló nagyságrendűek.

Én úgy gondolom, hogy ha a jégeső-elhárítás finanszírozási problémáira valami megoldást lehetne találni, akkor pár év múlva a bizottsági ülésen már több jégeső-elhárítási rendszert tudna beszámolni az eredményéről és a tevékenységéről.

Nagyon szépen köszönöm a figyelmüket.

ELNÖK: Köszönöm szépen, igazgató úr. Akkor most mondom azt, hogy meghallgatjuk a vendégeinket, és ha utána lesznek majd kérdések a bizottsági tagok részéről, akkor azokat célzottan megtesszük az egyes előadókhoz.

Nekem adtak egy felszólalási sorrendet - vagy lehet, hogy ez nem az, erről szeretném majd megkérdezni az itteni vendégeinket -, amely szerint először Rideg László közgyűlési elnök úr a szerb-magyar együttműködés egyik kiemelt projektjét ismertetné, majd Kecskés László irodavezető, rendszergazda tartana egy beszámolót, utána pedig Nagy Júlia, a szerb jégeső-elhárító rendszer munkatársa szólna. Ebben a sorrendben kéritek továbbra is a megszólalási lehetőséget? *(Általános helyeslés.)* Igen.

Akkor megadom a szót Rideg Lászlónak, a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elnökének.

Rideg László (Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés)

RIDEG LÁSZLÓ elnök (Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés): Köszönöm szépen a szót, és köszöntök mindenkit ezen a bizottsági ülésen. Bács-Kiskun megye, illetve a térség nevében néhány adatot és megjegyzésre érdemes számot szeretnék megemlíteni, de csak néhányat. Az egyik az, hogy Bács-Kiskun megyéről és Csongrád megyéről van szó, a terület több mint 1,2 millió hektár, amelyet mi védeni szeretnénk, és ezzel együtt hozzánk csatlakozik földrajzi értelemben mindenképpen a Bácska déli része, tehát a Vajdaság Autonóm Tartomány területe, az a terület, ahol 2000 óta építették ki teljes

mértékben a jégeső-elhárításnak a rakétás rendszerét, annak példája nyomán, hogy Szerbiában már majdnem 50 éve él és működik ez a rendszer. Az igazgató úr az előbb említette, hogy Magyarországon '89-ben és '90-ben megszűnt a rakétás rendszer - abban a két évben elég sok minden megszűnt ebben az országban különböző okok miatt, úgyhogy, én úgy gondolom, érdemes lesz elgondolkodni azon, hogy újraindítani ezt a rendszert. Miért is?

Mi természetesen a vajdasági eredményekről tudunk beszámolni, de majd kollégánóm elmondja ezt, illetve megkérem a másik kollégánómet, hogy ossza ki a tájékoztató anyagot. (*Megtörténik.*) Egyetlenegy adatsorra szeretném felhívni mindenkinek legalább a figyelmét: az 5. oldalon található egy diagram, amely bemutatja azt, hogy milyen eredményeket értek el délen a szomszédaink a jégeső-elhárításban, amikor ez a rendszer a Vajdaság területén kiépült - arra kérek tehát mindenkit, hogy ezt az egyet tanulmányozza az 5. oldalon -, lerövidítve a tanulságokat belőle ez körülbelül azt jelenti, hogy a rakétarendszer kiépítése után a negyedére csökkent a kármennyiség, a károsult területek nagysága.

Szeretném megemlíteni a két rendszer közötti különbséget, amelyet az igazgató úr is megemlített már az előadásában. Az eljárás elve, az ezüstjodid ugyanaz, ami különbség, vagy ami szerintem egy fontos dolog, az az előbb említett preventív eljárás, amely körülbelül három órával korábbi - és itt mindenkinek a képzelőerejére bízom az eljárást. Tehát képzeljük el a történetet: körülbelül három órával előbb kell elkezdni a védekezést, természetesen a meteorológiai előrejelzések alapján, és elkezdni az ezüstjodidot feljuttatni a felhasználási területére. A rakétás rendszernek - ez nyilván egy másik rendszer - az az óriási különbözősége, hogy amikor konkrétan megjelenik már a felhő, akkor azt a felhőt kell eltalálni arról a helyről, arról a bázisról, amely a felhőhöz a legközelebb van. A környezetvédelmi különbségre szeretném felhívni a figyelmet, az ezüstjodid mennyiségére, tehát amit a rakétával kell bejuttatni a felhőbe, illetve amit a másik módszerrel a talajról kell indítani, és el kell találni azt a felhőt, amely majd érkezik két-három óra múlva. Szerintem mindenki megtapasztalhatta már a zivataros időszakban a maga élményei alapján is, hogy azért a zivatarfelhők sokszor változtatják az útirányukat, és ezért van szükség arra, amit az igazgató úr nyilván teljesen korrekten elmondott, hogy jó nagy területet kell védeni egyszerre és egy volumenében.

Ami Magyarországnak ezt a déli részét illeti, ez a terület termeli ki az ország mezőgazdasági termésének közel a felét, különös tekintettel a gyümölcsre és a szőlőre értve, tehát az ország éléstárának nevezhető ez a terület, és ma egy-két szelektív, kicsi rendszeren kívül nincs, ami védje. Az uralkodó széljárás az északnyugati széljárás Magyarországon, illetve az utóbbi időben délről is érkeznek zivatarfelhők, tehát itt szükség lenne rá. A vajdasági részen a határ mellett - a nemzetközi egyezmények kapcsán természetesen - nem lehet rakétákat telepíteni, illetve amit a közelébe telepítenek, azzal is nyilván visszafelé, a saját terület felé kell hogy célozzanak és majd lőjenek, nem lehet átlőni a másik ország területére.

Én azt szeretném még csupán mondani - és át is adom a szót a kollégáknak -, hogy ennek a rendszernek a kiépítése, átlagáron, körülbelül 1 hektárra vetítve a költsége 3 euróból megoldható, és meg tudnánk csinálni azt közösen a határ másik oldalán élő, zömmel magyar nemzetársainkkal együtt, hogy megvédenénk ezt a bácskai részt, az éléstárat a szerb-magyar kapcsolatok, mostani gazdasági lehetőségek függvényében 85 százalékos

támogatással, EU-s támogatással és 10 százalékos hazai önerővel, tehát gyakorlatilag 95 százalékos támogatással meg tudjuk csinálni ezt a rendszert. Erre mi készítettünk egy tanulmányt, ezt kidolgoztuk, a kollégáim ezt fogják majd ismertetni. Én tehát azt mondom, és azt kérem, hogy gondolkozzanak el azon, hogy gyakorlatilag 95 százalékos támogatás mellett ki lehetne építeni a Vajdaság északi részét, Csongrád megyét és Bács-Kiskun megyét érintően egy rakétás rendszert, azokkal a kollégákkal együtt, akiknek ebben már 12, illetve közel 50 éves tapasztalatuk van a déli határvidéken.

Köszönöm szépen a szót, és átadom.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Akkor most Kecskés László programvezető, irodavezető úrnak adok szót.

Dr. Kecskés László (Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat)

DR. KECSKÉS LÁSZLÓ irodavezető (Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Hivatala Területfejlesztési és Területrendezési Iroda): *(Előadását vetítés kíséri.)* Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Vendégek! Egy olyan gondolkodásról adnék tájékoztatást, amelynek a során a jégesővel kapcsolatos problémákra kerestük a megoldást, hiszen Bács-Kiskun megyében eléggé magas a kertészeti kultúrák aránya - ez igaz Csongrád megyére is -, és egy olyan megoldást kerestünk, amely védelmet adhat ezen kártétellel szemben. Nyilvánvalóan mi is megnéztük azt, hogy előzetesen mi volt itt, ezen a területen. Szó esett ma már az előző előadásokban arról, hogy valóban rakéta alapú jégelhárítás volt '75 és '90 között, ezt az ábrát már láthatták is, Bács-Kiskun megyében is voltak ilyen állomások. Ez egy régi technológia, egy régi orosz technológia volt, nagyon sokaknak eszébe jut ez, és mondják is, amikor mi beszélünk az új jégelhárításról, hogy valóban volt ilyen, és mondják a kritikát is leginkább ezzel kapcsolatban, de nagyon fontos kihangsúlyozni azt, hogy az akkor volt egy olyan technológiával, abban a korban, amihez képest jelentős változások vannak napjainkra, és ezeket a jelentős változásokat próbáltuk mi számításba venni, nyilván nyitottsággal. Egy célunk volt: megtalálni, hogy melyik az a helyes elhárítási mód, amely hatékony lehet az ország számára.

Ötféle módszert vettünk sorra: a rakétást, a repülőgépeket, a talajgenerátorost, a jégágyús, illetve a jégálóval kapcsolatos elhárítási módokat, amelyek közül a jégágyúsat és a jégálókat kizártuk, mert alapvetően a teljes térségnek nyújtandó védelmet nem ígér egyáltalán. A másik hármat viszont összehasonlítottuk, és azt kerestük, hogy erre a térségre milyen védelem adható alapvetően. Mindegyiknél megnéztük, mi az előnye, mi a hátránya - ez alapján lehet alapvetően dönteni.

A repülő rendszer előnye az, hogy egy célzott zónába, arra a helyre és oda juttatható a reagens - amiről szó esett, hogy ezüstjodid reagenst használ valamennyi rendszer, tehát ebben nem különböznek egymástól -, a repülőgépes pont oda juttatja, ahova kell, ez egy precíziós módszer, viszont meg kell teremteni a légi forgalommal való összhangot, ami viszonylag könnyen megteremthető a jelenlegi magyar szabályozás keretei között is. Kis létszámú személyzet kell hozzá, ez is előny. A hatékonyság pontosan mérhető, mert - ahogy mondtam - oda juttatjuk, oda kell juttatni az anyagot, amit bemértek, és az pontosan tudható, hogy ha odajutott, akkor mit csinál. És kis mennyiségű reagenssel érhető el eredmény. A hátránya viszont az, hogy folyamatosan hatóanyagot nem lehet kijuttatni, tehát a repülőgép korlátozott

mennyiségű anyagot tud magával vinni, korlátozott mennyiségű repülőgép tud beavatkozni, tehát nem tudunk folyamatosan reagenst juttatni arra a helyszínre, ahova kellene. Nagyon fontos, hogy alapvetően csak egy helyre tud hatni, egy nagyobb felhőnél, egy kiterjedtebb, többcellás, szupercellás folyamatnál nehéz megoldani azt, hogy hatékony legyen a védekezés. Nagyobb viharoknál nagyobb kockázatnak van kitéve a személyzet, és az a kis személyzet, amely kell - előny volt, hogy kevés kell, de amely kell, az - magasan képzett kell hogy legyen, és magas beruházási és működtetési költségekről van szó. A mi térségünk esetében ehhez a rendszerhez három repülőtér, a szegedi, a jakabszállási és egy Kalocsa környéki szükséges, lett volna szükséges mindegyik repülőtéren két-két repülőgéppel, megfelelő kiszolgáló személyzettel, raktárháttérrel, raktárbázissal kellett volna vagy kellene kiépíteni, ha e mellett van a döntés.

A talajgenerátoros rendszerről már sok szó esett. Előnye, hogy alacsony a beruházási igénye, olcsó a működtetése, viszonylag alacsony felkészültségű, egyszerű kiképzéssel rendelkező emberek is tudják működtetni, és a jelenlegi magyar szabályozáson sem kell változtatni, hiszen ez három megyében működik, nem kell a légi forgalommal összehangolni. Hátránya viszont az, hogy alapvetően a becslések módszerével működik, tehát becslés, hogy merre mennek a jégfelhők. Ez meteorológiai szempontból nyilván jól becsülhető, de hatalmas felületen be kell indítani a generátorokat, hosszú ideig kell azokat működtetni, és feltételezhető, hogy a működtetés eredményeként az áramlási viszonyok tényleg a megfelelő helyre juttatják a reagenst, amely amíg eljut oda - ez kilométeres magasságokban is lehet -, deaktiválódhat, tehát az sem tudható pontosan, hogy mennyi reagens jutott arra a helyszínre, ahova szánták, ily módon a hatékonyságmérés is becsléseken alapulhat alapvetően. Nagy körzetben kell működtetni, tehát óriási területeken kell beindítani a rendszert egyszerre ahhoz, hogy találat legyen, ehhez nagyon sok reagenst kell kijuttatni - ez is hátrányként jelenik meg. A mi térségünkben 130 generátort kellene telepíteni ahhoz, hogy a területet le lehessen fedni, ez Bács-Kiskun és Csongrád megyét jelenti alapvetően, és ennek megfelelően lehetne a rendszert létrehozni.

A rakétás rendszer. Pontosán a meghatározott zónába viszi a reagenst - erről majd Júlia tart előadást -, radarokkal iszonyatos pontossággal bemérhető, hogy hova kell eljuttatni. Éppen ezért, mert tudják, hogy hova kell eljuttatni, és oda juttatják, így pontosan nyomon követhető a folyamat, és a folyamatba folyamatosan be lehet avatkozni, mert kiküldhetők újabb rakéták is. A rakétás rendszerrel nem kell az egész rendszert aktiválni, tehát van, amikor 5-10 rakétaindítás is elegendő egy-egy sikeres beavatkozáshoz. Bármilyen időjárási körülmények között, tehát a legszigorúbb felhők közepette is működtethető ez a rendszer, hiszen a földről kell indítani, és radarok vezérlik a rakétákat. Kismennyiségű reagenssel érhető el eredmény. Én elhoztam ide néhány rakétát - hál' istennek beengedték lent a tűzszerészek, a biztonságiak -, ezekben nincsen semmiféle anyag, de látszik a méretei és a struktúrája. A tűzszerészek nagy érdeklődéssel nézték...

ELNÖK: Bocsánat, ez egy az egyben méretű? Kérdezték tőlem, hogy ez egy az egyben méretű-e.

DR. KECSKÉS LÁSZLÓ irodavezető (Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Hivatala Területfejlesztési és Területrendezési Iroda): Egy az

egyben, ez egy az egyben, csak nincsen benne reagens, és nincs benne hajtóanyag. A tűzszerészek is érdeklődve tanulmányozták (*Derültség.*), hogy ilyen még nem láttak - ez is jelzi, hogy nem az orosz típusú óriás rakétákra, ballisztikus rakétákra kell gondolni. Az a különbség, hogy a kisebbik 3-4 kilométer magasra tud menni, a nagyobbik 6 kilométer magasra is fel tud menni, és el tud jutni a helyszínre.

Hátránya is van a rendszernek: a korlátozott légtérhasználat. Itt nagyon fegyelmezett légtérirányításra van szükség, mindenféleképpen meg kell teremteni az összhangot a légi irányítással. Lakott területek környékén, fontos objektumok környékén is korlátozott az indítása, tehát hogy milyen szögben, irányban indítható, ezt pontosan meg kell határozni, és sűrűbb hálózatot kell alapvetően kialakítani. Magasabb beruházási és közepes működtetési költségekkel rendelkezik, a költségrendszere körülbelül a talajgenerátoros és a repülőgépes között helyezkedik el - viszont majd beszélek róla, hogy magas a találati arány. A működtetése nagyobb létszámú, 258 bázist kellene létrehozni Bács-Kiskun és Csongrád megyében, 15-öt a Vajdaság északi részén, erről most kevésbé beszélek. Közepesen képzett, de fegyelmezett személyzet szükséges ehhez, itt alapvetően ezzel működtethető a rendszer.

Ezek alapján - és akkor mondanék még néhány szót - mi azt gondoltuk és azt javasoltuk, együttműködve a vajdasági kollégákkal, hogy a javasolt rendszer e két megyére és a Vajdaság északi részére természetesen a rakétás rendszer lehetne. Ennek a főbb elemei: mindenféleképpen van egy radarállomás a rendszerben, van egy irányító központ, amely a légi irányítással is folyamatos kommunikációs kapcsolatot tart, és vannak a kilövőegységek - nagyon leegyszerűsítve ezek a főbb elemei ennek a rendszernek. Azért ilyen rajzon mutatjuk ezeket be, mert nagyon sok helyre elvittük bemutatni a gazdálkodóknak is, és így népszerűbb volt.

Radarhátér. Amikor indultunk, akkor arra alapoztunk, hogy a bajsai radar ellát erre a területre, a Vajdaságba, de azóta van egy nagyon-nagyon korszerű radar szentesi, amely Szentes-Lapistóról gyakorlatilag vezérelni tudja az egész rendszert a megyénket illetően nagyon precíziós módon, egy kicsi, kis technikai szoftverkiegészítéssel.

Operatív központ. Itt arról esett szó, és ez nyilvánvalóan még kérdés lehet, hogy az irányítás az Országos Meteorológiai Szolgálatnál vagy a katasztrófavédelemnél legyen. A katasztrófavédelemmel folytattunk erről nagyon pontos beszélgetéseket, éppen azért, mert a katasztrófavédelem egy eléggé katonás, jól vezérelt rendszer. Majd látjuk, hogy a működtetésbe kiket javasoltunk még esetleg bevonni.

A kilövőegységek így néznek ki a Vajdaságban, illetve a szerbiai részen, erről majd még szó esik ma.

Most egy rakétaindítás látható, ezt Júlia majd bemutatja.

Ez pedig az a háló, amely tulajdonképpen a másik, a talajgenerátoros rendszerénél is szükséges, hogy bizonyos háló mentén szükséges telepíteni a rakétakilövő-helyszíneket. Nyilván ebben lehet torzulás a domborzattól, a helyszíntől függően, ahhoz igazodóan kell ezeket kialakítani, azért is, mert most meg az látszik, hogy különböző szögekben lehet lőni, tehát ki kell kerülni, hogyha az adott esetben magasfeszültségű vezeték van, ha olyan bázis van, gyakorlatilag ez egy nagyon jól szabályozható dolog megint csak azokban az országokban, ahol ezt működtetik.

Ki az, aki működtetheti ezt az egészet? 258 kilövőegységről van szó. Mi azt gondoljuk, azok, akik egyébként is a mezőgazdasággal, a vidékkel

foglalkoznak: falugazdászok, hegybírók, falugondnokok, gazdálkodók, polgári védelem - valamennyi vagy vegyesen is szóba kerülhet -, akik a működtetésben biztonságosan részt tudnak venni.

A kommunikációs hálózat eltér a szerbiaitól, itt már korszerű okostelefonokról és egyéb, nagyon jól működő rendszerekről van szó alapvetően.

Amikor mi erről beszélünk, akkor mindig vannak aggályok. Az alapvető aggályok: biztonságos-e, pénzügyi szempontból, jogszabályi szempontból mennyire van rendben ez a rendszer? Nagyon leegyszerűsítve ez a három fő kérdés. Biztonsági szempontból biztonságos ez a rendszer? Hát, persze! Amikor mi kialakítottuk, vagy erről beszélünk, a katasztrófavédelemmel együtt dolgoztunk ezen az ügyön. Természetes az első az volt, hogy Kecskeméten a katonai repülőtérnek a biztonsági vezetését meghívtuk erre a beszélgetésre, tehát Gripent ezzel nem kell lelőni, vagy nem fognak lelőni, és a HungaroControl mint a légi irányítás fontos szervezete ebben a munkában szintén részt vett. Egyszerűen szabályozás kérdése, úgyhogy biztonságos. A katasztrófavédelem azért is, mert azt mondják, hogy felrobban a rakéta. Ez nem robban fel jobban, mint a talajgenerátor vagy mint a tűzijáték, amit szabadon árulnak. Egyébként a meghibásodási arány - megint lehet, hogy erről majd Júlia is beszél - nagyon alacsony ezeknél a korszerű rakétáknál, ezeknél is inkább az van, hogy bedöglenek, nem indulnak el.

Jogszabályi kérdések, hogy a jogszabály nem engedi. Persze, újonnan szabályozni kell a légi forgalmat, de ennek örülnének a légi forgalomban foglalkoztatott hungarocontrolos munkatársak is, merthogy jelen pillanatban a katonai forgalommal és a személyszállító forgalommal, a nagygépes forgalommal nincs probléma, a kisgépeket kellene a szabályozás szempontjából helyre tenni, de ez egy megoldható dolog, és várnák. A Vajdaság miatt államközi egyezményekhez is hozzá kell nyúlni. A katasztrófavédelem, a munkavédelem, a tűzvédelem, a környezetvédelem esetében pedig el kellene helyezni a rendszerben azt, hogy ezeknek a rakétáknak a szállítása, tárolása, használata hogyan történjen. A működtetés szervezeti hátterét is szabályozni kell. Azt például az Országos Meteorológiai Szolgálat is kérné, hogy legyen ennek egy fő felelőse, meg kellene mondani, mikor mit kell tennie, ezt nagyon pontosan le kellene szabályozni, és alapvetően akkor ez a dolog így működhet.

Erre mi készítettünk egy jogi és diplomáciai lépésekre vonatkozó tanulmányt, amely szintén meghatározza, hogy melyek azok a dolgok, amelyeket meg kellene tenni. Az első lépés egy kormányhatározat, amely megmondja, hogy kinek mi a feladata. A második, hogy a feladatok ellátására tárcaközi szakértői munkacsoport jön létre, a következő pedig javaslatként jogszabályalkotásra, illetve jogszabályok módosítására, amennyiben ez szükséges. Erre szintén, még a kormányhatározatra is készült egy javaslat.

Hogyan lesz rá pénz? Ez biztos nagyon drága - mondják sokan. Mi azt mondjuk, hogy a kiépítés olyan 950 forint per hektárnyi erre az 1,3 millió hektárra, ami a két megyét jelenti. Az említett EU-támogatással, tehát a szerb-magyar rendszerben 95 százalékos támogatással 50 forint per hektárért ki tudnánk a rendszert építeni, és ez most drága, mert most kell kialakítani a meteorológiai, kommunikációs és egyéb rendszereket is, és hogyha ez máshová áterjesztésre kerül az országban, akkor ezek már adottak lesznek, tehát ott már csak a kilövőegységek költségei jelennek meg alapvetően. Azért mondom, hogy ez az első kiépítés költsége tud lenni. A működtetés olyan 2-

3 euró között van, itt megint az van, hogy az első három esztendőben ez csak 250 forint körül alakulna, mert a 950 forint per hektárban benne van ezer darab rakéta is az első három év működtetésére, az is 95 százalékos támogatással. Megéri? Mi azt mondjuk, hogy az ár-érték arány alapján igen. Nem ez a legolcsóbb, tudjuk, de azt mondjuk, hogy talán a pontossága, a precizitása miatt érdemes ezzel foglalkozni.

Gondolom, szó esik majd arról, hogy ez alapvetően más rendszerek mellett is tud működni. A pontos beruházási költség úgy néz ki, hogy 3591 ezer euró a rendszer kiépítése, ebből 1 millió euró az első évekre a rakétakészlet, és körülbelül 327 400 a kapcsolódó rendszerek tervei, amit említettem, hogy ez egyszer merül fel. Ez a szerb-magyar programban, legalábbis az eddigi tárgyalások alapján úgy tűnik, hogy azért támogatást nyerhet, hogyha nemzeti szinten is támogatják. *(Font Sándor, a bizottság elnöke elhagyja az üléstermet.)*

(Az ülés vezetését Horváth István, a bizottság alelnöke veszi át.)

Mi a csudát várunk mi ettől a rendszertől? 100 százalékos védelem nincsen, ez itt már elhangzott. Persze, nincsen, de 1,3 millió hektárra olyan védelmet lehet adni, ami bizony nagyon hasznos nemcsak a kertészeti kultúráknak, hanem a lakott területeknek is. Egy nagyon precíziós, világszínvonalú technológiát tudnánk bevezetni, ahogy említettem, ez nem az orosz dolgoknak a visszahozatala lenne, hanem egy új, nagyon korszerű dolgról van szó, minden része előállítható akár Magyarországon is, hogyha erre rááll egy megfelelő cégcsoport. Csökkenthető természetesen a károk mértéke, sok helyen korszerűsödik a szabályozásunk is, a légi irányítás szerintem kimondottan örülne ennek a szabályozásnak, és egy mintaként, modellként tudna szolgálni ez a két megyei, illetve a vajdasági együttműködés, egy országos rendszer kapcsolatos döntést illetően is. Gyakorlatilag ezt akartam elmondani.

Nyitottan kezdtük a dolgot, mi erre a technológiára és erre az együttműködésre találtunk rá, és azt gondoljuk, hogy ez többféle szempontból is megoldás lehetne a térségünk számára, egyrészt azért, hogy ez a védelem biztonságot adjon, másrészt meg az ország számára is modellt adhat. Köszönöm szépen a figyelmüket. *(Font Sándor, a bizottság elnöke visszatér az ülésterembe. - Közbeszólások: Pont!)*

(Az ülés vezetését Font Sándor, a bizottság elnöke veszi át.)

ELNÖK: Köszönöm szépen. Akkor megkérem szépen a Vajdaságból érkezett vendégünket, Nagy Júliát, hogy ismertesse a szerb jégeső-elhárító rendszer működését.

Nagy Júlia (Szerb Jégeső-elhárító Rendszer)

NAGY JÚLIA, a Szerb Jégeső-elhárító Rendszer vezetője: *(Előadását vetítés kíséri.)* Jó napot kívánok mindenkinek! Nagyon röviden szeretném bemutatni a szerbiai jéghárítási rendszert, de mielőtt a szerbiai jéghárítási rendszerhez érünk, egy kis, rövid összefoglaló arról, hogy milyen a jégeső elterjedése a világon, milyen jégeső-elhárítási programok működnek, és hol működnek rakétás rendszerek. A jégviharok gyakorisága és intenzitása, mint a képen is látható, a mérsékelt égövben a legnagyobb, és Európában ez úgy néz

ki, hogy a legjelentősebb jégesők megjelenése a szürkével megjelölt területen van, ezért a jég nagyon nagy problémát jelent - mint minden más meteorológiai probléma - világszerte, és a meteorológiai világszervezetnek bejelentett időjárás-módosítási projektek alapján lett megrajzolva ez a térkép, amelyen látszik, hogy a pirossal jelzett területeken csak jégelhárítással, viszont a zölddel jelzett területeken jégelhárítással és eső-, csapadékmennyiség-növekedéssel is foglalkoznak.

Jégelhárítással a meteorológiai világszervezet adatai szerint körülbelül 50 millió hektár van védve, ebből a 2009-es adatok szerint 18 országban rakétákat, hétben repülőket, hatban generátorokat használnak a reagensfelhő bevitelére, és Kínának és Oroszországnak köszönhetően a 90 százaléknyi területen rakétás rendszer működik. Európában több helyen működik jégelhárítási rendszer, és mint ahogy a képről is látható, a pirossal jelzett területen rakétás módszer, a zölddel jelölt területen generátoros, a kézzel jelölt részen repülő, a csíkozott területeken pedig kombinált jégeső-elhárítási módszer működik...

ELNÖK: Bocsánat, a kombinált mit jelent?

NAGY JÚLIA, a Szerb Jégeső-elhárító Rendszer vezetője: Majd mindjárt meglátják. Itt van például a horvátországi jégvédelem, ahol talajgenerátorok és rakétás rendszer is működik. Ezt a képet már látták, 585 talajgenerátor működik 365 ezekből az állomásokból rakétakilövő rámpával is rendelkezik. Meg kell mondani, hogy a horvátok azért kezdtek el generátorral védekezni, mert sajnos az elmúlt háborús időkben és a problémás együttműködés miatt, amikor a rakétákat csak Szerbiában és Bulgáriában gyártották, nem tudták a rendszert működtetni, és elkezdték a generátoros rendszert működtetni. Viszont mihelyt sikerült újra beszerezni rakétákat, és Horvátországban is elkezdtek őket gyártani, azóta áttértek erre a kombinált rendszerre, és kombinált rendszerrel 2 500 ezer hektárt védenek nyolc radarközponttal.

Rakétás jégvédelmi rendszer van még Bosznia és Hercegovina területén, valamint Macedóniában is, ahol sajnos pénzügyi problémák miatt nem minden évben működik a rendszer teljes egészében. Erdemes elmondani, hogy Bosznia és Hercegovina területén a Szerb Köztársaság területén kezdett el működni, viszont nem nézve azt, hogy milyen nacionalizmusúak a városok és a községek, minél jobban terjed a boszniai részre is, tehát arra a részre is, ahol nem szerb a lakosság. Bulgáriában 1 700 ezer hektár a védett terület, ott szintén rakétás módon dolgoznak. Moldávia területén és Romániában is van rakétás jégvédelmi rendszer, viszont érdekes megemlíteni azt is, hogy Franciaországban is van, tehát az Anelfa mellett, amely főleg a dél-franciaországi részt védi, néhány, három megyében vannak rakétás rendszerek is, tehát itt is egymás mellett működik a rakétás és a generátoros rendszer. Sajnos a rakétás rendszerek Franciaországban nem működnek szervezetten, hanem csak privát alapon. Svájcban, Kelet-Svájcban 700 négyzetkilométer területet védenek, körülbelül ezer svájci gyártmányú rakétát használnak el évente. Brazíliában szintén hazai, brazil gyártmányú rakétákat használnak. Oroszországban sem lehet azt mondani, hogy az a rendszer van, ami valamikor volt, tehát jelentősen növelték a reagens minőségét, ólomjodid helyett persze ott is már nagyon régen ezüstjodidot használnak, automatikus kilövőrámpákat alakítottak ki, és automatizálták a

radart is, tehát ott sem lehet már arról beszélni, hogy a régi rendszer működik. Viszont az időjárás-módosítás terén a vezető ország Kína, ahol nagyon terjed az egész rendszer, több mint 35 ezer ember dolgozik a jégvédelemben, 200 digitalizált radart használnak, és az ő adataik szerint 40-70 százalékkal csökkent náluk a jégverés. Ennyit a világról.

Most pedig a szerbiai rendszerről beszélnek, amit már 47 éve sikeresen működtetünk. Az alsó képen látnak egy háromdimenziós felhőt, ami a vajdasági bajsai radar adatai alapján van bemutatva. Így terjedt el a rendszer a 47 év alatt, a mai 13 radarközpont több mint 7 millió hektárt véd, amiből több mint 5 millió mezőgazdasági terület. 1650 rakétakilövő állomás dolgozik évente, van egy belgrádi operatív és fejlesztési osztály, 231 állandó alkalmazott van az egész területre, és a rakétakilövő személyzet április 15-étől október 15-éig dolgozik. Ha ma kellene a 13 radart és az összes beruházást kiépíteni, lefektetni, akkor az körülbelül 50 millió euró lenne.

A metodológiáról beszéltünk, tehát ugyanaz a metodológia: hasznos vetélkedés a természetes jégkristályokkal, ami elsősorban radarmegfigyelésen alapul, tehát radarral kell pontosan meghatározni, hogy hova kell a rakétákat bejuttatni a felhőbe. A rakétákkal mesterséges jégkristályok jutnak be, amelyek ezüstjodid kristályokon alapulnak, azért, mert az ezüstjodidnak a kristályszerkezete hasonló a jég kristályszerkezetéhez, és arra számítunk, mint a kollégák is..., illetve nem arra számítunk, hanem azt tudjuk, mint a kollégák is, hogy ha elegendő mennyiségű reagenst viszünk be a pontosan meghatározott helyre, akkor kevés nagy szemű jég helyett sokkal több mennyiségű kis jég szemet alkotunk, amelyek aztán amíg a földre leérnek, a meleg tartományban el fognak olvadni, és mint záporosó fognak a Föld felszínére érni.

Amit most látunk, az a jégfelhő sémája, és ezen séma kapcsán fontos megjegyezni azt, hogy ebbe a jelenleg sárgával jelölt területbe, tehát a jégembriók fejlődésének a területére kell bevinni a reagenst. A második része a felhőnek ezen a sémán a jég szemek növekedésének a zónája, a harmadik pedig a jégesés zónája. Nagyon fontos tehát, hogy radarral pontosan megfigyeljük, hogy hol van a jégembriók fejlődésének a zónája, és oda vigyük be a reagenst. Ebből a célból egycellás, többcellás és szupercellás felhőt különböztetünk meg, amelyek hatalmas dinamikus komplexumok, főleg a szupercellás jégfelhők, és az úgynevezett etetőcellákban, ahol lassabb a feláramlás sebessége, és megfelelő nagyságúak a vízcseppek, ide kell bejuttatni az ezüstkristályokat. Ez a séma így néz ki, tehát attól függ, hogy milyen a viharfelhő, hogy fejlődésben van-e, stacionális, szupercellás vagy egycellás vagy többcellás viharfelhőről van-e szó, pontosan meg van határozva, hogy melyik az a térfogat, ahol megfelelő a hőmérséklet, hogy a reagens aktív legyen, tehát mínusz 4-től mínusz 12 fokig, ahol a reagens a legaktívabb, és megfelelő legyen a felhőnek a struktúrája, az a része, ahova bevisszük a reagenst. Hogy meghatározzuk ezt a felületet, ahhoz radarra van szükség. Szerbiában 10 Mitsubishi radar van, a Vajdaságban pedig három modern Gematronics Doppler radar van, amelyből az egyik, a Fruska Gora-i duál-polarizációval is rendelkezik. A régi Mitsubishi radarok is automatizálva vannak, úgyhogy sokkal könnyebb velük dolgozni, mint régen.

Amit most látunk, az a HASIS automatikus rendszer, amely a Hail Suppression and Information Systemből indult ki, tehát onnan van a neve. Itt négy munkaállomás van lerajzolva a képen, tehát radar, amivel meghatározzuk, hogy milyen a felhő, a 3D-s radar dolgozik Vajdaságban, ez a

radar-munkaállomás dolgozik Szerbia többi részében, ahol nincsen lehetőség háromdimenziós radarképet kapni. A következő munkaállomáson látható a tábla, amelyre fel vannak rajzolva a kilövési helyek és azok a négyzetek, amelyekre szükség van, hogy a légi irányítástól engedélyt kapjunk a rakéták kilövéseire. Az utolsó munkaállomás arra szolgál, hogy pontosan felsorolja, hogy melyik kilövőállomásról milyen elemek alatt kell a rakétát kilőni. Ehhez kell egy telekommunikációs alrendszer is, amellyel tehát a radarállomások egymás között tartják a kapcsolatot, a kilövőállomások személyzetével tartják a kapcsolatot, és a légi irányítással is tartják a kapcsolatot az engedély miatt.

Az egyik aggály az szokott lenni, hogy a légtér használata miatt sokszor nem lehet rakétát kilőni. 2013. évi adatok szerint itt látszik, hogy melyik négyzet hány percet volt 2013-ban kérve rakétakilövés céljából, és hány perc volt abból, amikor meg volt tiltva valamilyen repülő átszállása miatt a védekezés, tehát a rakéták kilövése. Erről a képről látszik - nem tudom, hogy mennyire lehet látni -, hogy általában majdnem minden négyzet tekintetében nulla vagy 1 százalék alatt van az az idő, ameddig meg van tiltva a rakéták kilövése.

A rakéták így néznek ki, ez az egyik fajta, viszont többfajta jégeső-elhárító rakéta is van Szerbiában. Így néz ki egy kilövőrámpa, és amint már Laci is bemutatta, így néz ki egy rakétakilövő állomás. 400-tól 480 gramm ezüstjodid alapú reagenst visznek a rakéták, az aktivitását illetően grammonként mínusz 10 fokon 10^{12} - 10^{13} számú jégkristályt, tehát jégembriót gyárt, a forrásideje 28 másodperc, miután önmegsemmisítésre kerül sor. 220-270 euró az ára, és ami nagyon fontos, hogy a jéghárítási rakéták meghibásodásának a mértéke 3 ezrelék alatt van, tehát nagyon kicsi ez a szám, és általában azok is olyan meghibásodások, hogy - ahogy László is mondta - nem akar elindulni a rakéta, tehát olyan, amikor leesik, és valami kárt okoz, igazán nagyon-nagyon ritkán történik.

A most látható filmen a statikai kivizsgálást mutatjuk be. Itt indult el a rakéta motorja, egy idő múlva elkezdi a reagenst kiszórni, tehát amikor odaér a felhőbe a meghatározott azimut és eleváció által, ahova be kell vinni a reagenst - az a füst, most látnak a képen, az tulajdonképpen a reagens, a reagens szemcséi -, és amikor a reagens kiszórásával végez, akkor önmegsemmisítésre kerül sor, az is mindjárt itt lesz, megvárjuk. Tehát önmegsemmisítésre kerül sor, és azután a Földre csak olyan darabok esnek le ebből a plasztikus anyagból, amelyek lassan, lebegve esnek, és nem tesznek kárt azon a területen, ahol leesnek. Tehát most látszik az önmegsemmisítés, megyünk tovább, egy kilövést is látunk, sajnos hang nincs, nem hallatszott az előbb sem, most sem, hogy milyen hangja van, és hogy néz ez ki. A most látható képen az animáció a rakéták ballisztikus görbéjének és a reagens kibocsátásának az animációja látható. Nagyon fontos a reagens diffúzió terjedése a felhőben, mert attól függ tulajdonképpen, hogy milyen sűrűn kell a rakétát időben és térségben bebocsátani a felhő részébe.

Most a tavaly május 11-ei jégviharok képe, és ezt nagyon fontos bemutatni, azért, mert ezen a képsorozaton látható egy - hogy úgy mondjam - jégfelhővonat, amely délről észak felé, tehát Magyarország felé ment, és nagyon fontos tudni, hogy rakétákkal abba az utolsó, a harmadik vagy a negyedik jégfelhőbe is be lehet vinni a reagenst. Nem tudom pontosan, hogy ez hogyan megy a generátoroknál, de hogyha úgy van, hogy az első jégfelhő felszívja a nagy részét, ha azt mondjuk, és elfogadjuk, hogy felszívja a nagy részét a reagensnek, kérdés, hogy az alatt a 20 vagy 25-30 perc alatt, fél óra

alatt ki lehet-e annyi reagenst bocsátani generátorokkal, hogy a következő jégfelhőbe is elég legyen. Így nézett ki az útvonala ennek a két nagyon erős jégfelhőnek, amelyek majdnem ugyanazon, ugyanazon az úton mentek egymás után egy félóra különbséggel.

A rendszer hatékonyságát statisztikai metódussal 63-74 százalékra becsüljük, tehát annyit számítottunk ki. Messinger akadémikus szerint 15-20 százalékkal csökkent a jégesők gyakorisága a jégelhárításnak köszönhetően, és egy ekonómiai doktorátus szerint 14-szer térül vissza minden befektetett dinár. Ezen a képen is látható az, ami az utolsó vonalon le volt írva az előző képen, hogy '99-ben, amikor nem dolgozott a jégelhárítási rendszer, nagyon nagy volt a jégkár, viszont az is látszik, hogy a Vajdaságban a jégelhárítás bevezetése után 26 ezer hektár az átlagos évi kár a 95 ezer vagy 82 ezer hektárhoz hasonlítva; 82 ezer hektár akkor, hogyha azt a '87-es évet, amit a NEFELA is kivett a sorozatból, mi is kivesszük, akkor 82 ezer hektár volt az átlagos kár évenként. Meg kell mondani, hogy ezek a károk nem a biztosítóktól származnak, hanem a mi adataink, tehát minden kár, amit a biztosító nem is fizetett ki, azért, mert Szerbiában nincsen nagy terület biztosítva, nem is fizetett ki, nem is tud róla, mi tudunk, és általában a mi adataink a biztosított területekről is nagyobb kárt mondanak, mint amennyit a biztosító kifizet. Tehát nem szépítettük az adatokat sehol ebben az irányban.

Miért vagyunk mi érdekelve ebben az együttműködésben, hogy ezt együtt csináljuk? Azért, mert a felhők nem ismernek határt. A képen most egy olyan sorozat látszik, amikor Magyarországról érkezett hozzánk erős jégfelhő, ami nagy jégkárt okozott a határtérségben, mielőtt tudtunk volna hatni rá, viszont az előző képsorozat azt mutatta, hogy ez fordítva is megjelenik. Azért vagyunk tehát nagyon érdekeltek ebben, és annyira érdekeltek vagyunk, hogy mivel most mi a belügyminisztérium keretében dolgozunk, a szerbiai belügyminisztériumi elnök az utolsó találkozó után kijelentette, hogy a két belügyminisztériumban megjött egy olyan határozat, hogy együtt kell működni a jégvédelem kérdésében.

Ennyit szerettem volna elmondani, ha van valamilyen kérdés, szívesen válaszolok.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm. Elnézést, hogy még két személyt megszólítok! Megkérdezem, hogy Pásztor István vagy esetleg Bányai Gábor szeretne-e hozzászólni. *(Jelzésre:)* Pásztor István elnök úr jelezte, hogy igen. Megadom a szót.

Hozzászólások a meghívott vendégek részéről

Pásztor István (Vajdasági Parlament)

PÁSZTOR ISTVÁN elnök (Vajdasági Parlament): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Köszönöm szépen a lehetőségét annak, hogy itt lehetek ma, illetve hogy be tudtuk mutatni ezt a közös gondot. Ez egy olyan probléma, amire meggyőződésem szerint csak közösen tudunk megoldást keresni és találni. Ugyanakkor kihasználom az alkalmat és a lehetőséget, és a témától egy picikét elrugaszkodva szeretném elmondani, hogy az utóbbi években, az utóbbi évtizedben jelentős erőfeszítést tettünk annak érdekében, hogy a reálszférában, a gazdaság szférájában, különös tekintettel a mezőgazdaság szférájára olyan együttműködésekkel próbáljunk generálni, olyan együttműködési lehetőségeket keresni, feltárni és támogatni, amelyek a határ

mindkét oldalán élők mindennapjaiban tudnak segítséget nyújtani. Ebben a tekintetben el kell hogy mondjam itt is, hogy személyi összetételektől függetlenül a két megyével hihetetlenül intenzív az együttműködésünk, és ez az együttműködés az alapja annak, hogy ilyen jellegű összetett problémákat így tudjunk áttekinteni és így tudjuk asztalra rakni.

Azt gondolom, hogy az előttünk levő idő, az uniós költségvetés nyújtotta lehetőségek, az a tervezési fázis, aminek a vége felé vagyunk most ebben a pillanatban, az teszi lehetővé, hogy azokra az időkre készüljünk lassan, viszont erőteljesen, amikor a határok lebontódnak, és ez a térség egy egységes térség lesz nemcsak természeti vonatkozásban, hanem átjárhatóság tekintetében, a közigazgatás vonatkozásában, a fejlesztések tekintetében és minden egyéb más vonatkozásban.

Nemcsak a jégeső az a kérdés, amiben ilyen jellegű közös gondolkodásra szükség van. Egészen biztos, hogy megkerülhetetlen az aszály kérdése, egészen biztos, hogy megkerülhetetlen a pluszvíz, az árvíz, a belvíz, a talajvíz kérdése, egészen biztos, hogy megkerülhetetlen a csatornatisztításoknak a kérdése, és számtalan olyan egyéb más kérdés van, amely a gazdálkodás alapfeltételeit biztosítja vagy kibontakoztatja, beleértve a határátkelők kérdését, beleértve a vasút-, a közútfejlesztések kérdését. Mindezeket dolgozunk, és azért tartom fontosnak ezt a mostani találkozást, illetve ittlétet, mert erre a fajta erőfeszítésre tudunk itt most mi rámutatni.

A magam részéről szeretném elhárítani azt az esetleges képzetet, hogy mi most itt egy olyan versenyhelyzetet kívánunk előállítani és generálni, amikor a védekezési mechanizmusok versengnek egymással. Én azt gondolom, hogy a problémák megoldása vonatkozásában vagyunk mi mindannyian versenyhelyzetben. És nekünk itt most nem arról kell döntenünk, hogy melyik rendszer a hatékonyabb, és ki melyik rendszert preferálja; azt gondolom, hogy ez egy szakmai kérdés. Ebben a pillanatban egy közös erőfeszítés eredményeképpen körvonalazódik egy olyan megoldás, amelyik azt a fajta úrt tudná ebben a pillanatban betölteni, amelyik objektíve létezik, ugyanis Magyarországon ez a két megye ebben a pillanatban védtelen. Az igazi kérdés az, hogy milyen irányba fog elmenni ennek a két megyének a védelme. Mi abban vagyunk érdekeltek, hogy az a rendszer, amit mi építünk, amit mi működtetünk, az át tudjon csorogni a határ másik oldalára, mert - ahogy Júlia bemutatta - vannak olyan helyzetek, amikor bármennyire is igyekszünk önmagunkat megvédeni, ez egyszerűen lehetetlen, mert a hatékony védekezés Magyarország fölött kellene hogy megtörténjen. Ebben a pillanatban különböző okoknál fogva mi ezt nem tudjuk elkövetni, ezért azt gondolom, hogy talán ebbe az irányba kellene a közös gondolkodásunkat elvinni, és én azért tartom fontosnak, hogy itt most erről beszélni tudjunk, mert nemcsak a bizottság van itt, hanem mindazok, akik kormányzati szinten és más struktúrákban ezzel a dologgal foglalkoznak, illetve foglalkozni fognak annak érdekében, hogy előre tudjunk lépni.

Azt gondolom, hogy ma, ebben a pillanatban nemcsak a Vajdaság és a két megye vonatkozásában, hanem a két ország tekintetében mondható el az, hogy a politikai viszonyok olyan rendezettek, amilyenek nagyon-nagyon régóta nem voltak, és azt hiszem, hogy megteremtődtek, léteznek a feltételei annak, hogy olyan, a reálszférában történő fejlesztésekben tudjunk közösen gondolkodni, amelyek kibontják a mindennapi érvényesülés lehetőségeit. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Bányai Gábor képviselő úr!

Bányai Gábor (Fidesz)

BÁNYAI GÁBOR (Fidesz): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Kedves Vendégek! Először is szeretném megköszönni az elnök úrnak és a bizottságnak, hogy a két rendszert itt ma be tudtuk mutatni, mind a kettő nevében köszönjük szépen a lehetőséget, mert ez egy olyan grémium, amelyik az egyik legfontosabb szereplője a magyar mezőgazdaságnak a jogi és törvénykezési oldalt tekintve, illetve a gazdálkodás szempontjából mindenféleképpen szintén fontos szereplője. A két rendszer láthatólag óriási segítséget nyújt ott, ahol működtetik, és a 40 százalékos meg a 70 százalékos jégkár-elhárítási arány óriási jelentőségű, ez gyakorlatilag megfelel vagy gyakorlatilag van, hogy meg is szünteti a jégkár okozta szenvedéseket. Én mint termelő, gyümölcsstermelő az egyik oldalról elmondhatom, hogy idén négyszer kaptunk jeget, tehát aki látott már szép gyümölcsösöket, szőlőket, bármilyen növénytermesztésben jártas szakember tudja, hogy a napraforgótól kezdve minden más növényi kultúra hogy meg tudja sínyleni. Nagy jelentőségű lenne, hogy mielőbb döntés szülessen, bármi is történik, bármelyik lobbija lesz is erősebb, de valaminek történnie kell, hisz az országnak nemcsak az agráriumban érintettjei, hanem a városi és a falusi polgárok is elszenvedik a jégesőket, hiszen - látták a képeken - autókat szokott a jégeső tönkretenni, és például Baja városában rendszeresen, évente a halászléfőző népiünnep tájékán, valami oknál fogva abban az időszakban rengeteg autó szokott megsérülni jégesők miatt. És tényleg Bács-Kiskun, mind Tolna, Baranya felől érkező jégeső, amit már nem táplálnak tovább, és nem etetik tovább a reagenssel, ettől kezdve nálunk még nagyobb jégesőket szokott okozni az, hogy mi egy fehér folt vagyunk, és mire átér rajtunk a jégeső, a jégfelhők, az már Csongrádban vagy inkább északon, Pest megyében nem okoz akkora kárt, de gyakorlatilag az ország ezen részei, a Dunától keletre lévő rész abszolút védtelen.

Mi azt kérjük mind a két rendszer gazdája, hogy a bizottság ezt az ügyet melegítse fel olyan szintre, hogy kénytelen legyen... nem kénytelen legyen, mert ez rosszul hangzik (*Derűtség.*), bocsánatot kérek magamtól is (*Derűtség.*), tehát a lényeg az, hogy nagyon fontos, hogy döntés szülessék, hisz ezek a károk, pláne akkor, hogyha elkezdünk jövő évtől kezdve komoly fejlesztéseket az ország szinte minden pontján, az agráriumban is lesznek rá források, kár lenne veszni hagyni a termést, a terményt, a jószágot, a vagyonunkat, és hogyha van egy akármilyen rendszer is, amit végül is használhatunk, akkor ezt támogassuk, és erősítsük azt a dolgot, hogy meg lehet védeni a határt a jégesőtől, és nemcsak Szent Anna napján kellene nekünk imádkozni és reménykedni, hogy ne kapjunk jégesőt május után, amikor annak az ünnepe van, kérem szépen, meg lehetne akadályozni mindenféleképpen.

Az általunk preferált rendszernek a költségvetési oldala láthatólag biztosított, hisz a tárgyalások folyamán az elnök úr is és Júlia is elmondta, hogy Belgrádból a támogatottsága megvan, a magyar kormány részéről egyeztetések folynak, hogy az IPA-programba hogy kerüljön bele. Én egyrészt nemzetpolitikai, szomszédságpolitikai szempontból nagyon jelentősnek gondolnám, hogyha megbíznánk esetleg a két kormányt, hogy ebben a két megyében, Bácsban és Csongrádban ezt a módszert használjuk, amit a szerbiai kollégák alkalmaznak, használnak, és láthatólag eredményesen használnak.

Még egyszer megköszönöm a figyelmüket, a lehetőséget, és én azt kérem mindenkitől, hogy a vízkárelhárításnál nem vagyunk még a topon, egyelőre messze vagyunk attól, de a jégeső ellen már vannak működő rendszerek, ezeket tessék alkalmaztatni velünk termelőkkel, tessék kihajtani ebből az országból, a miénkből, hogy igenis van rá forrás, van rá igény, és ennek a haszna, ahogy látták a szerbiai adatokat is, hogy egy dinárt ha befektetnek, az 14 dinárt hoz vissza, tehát ez nem költség, ez eredmény, ez hasznosság.

Köszönöm szépen a figyelmüket.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Most adok lehetőséget a bizottság tagjainak kérdésfeltevésre. *(Jelzésre:)* Farkas Sándor, majd Kónya Péter az eddigi jelentkezések szerint.

A bizottság tagjainak kérdései, hozzászólásai

Farkas Sándor (Fidesz)

FARKAS SÁNDOR (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Kedves Vendégek! Megint ilyen személyes hangra fogom a hozzászólásomat. Azon képviselők közé tartozom, akik Csongrád megyéből származnak, Csongrád megyének földrajzilag közel a 40 százaléka a választókerületem még ráadásul, ahol kimondottan nagyon értékes növények, főleg kertészeti kultúrák vannak, és hogy még pontosítsak, az a Szentes-lapistói radarállomás, amely az két hónapban átadásra került, az közvetlen, mondhatnám, majdnem a gazdaság területén van, tehát ilyen szempontból mondom, hogy elnézést, hogy ilyen személyesre fogtam ezt a történetet.

Nagyon komoly jégkárok érték térségünket az elmúlt évtizedekben. Csak arra a Makó és Maroslele térségi jégkára, amikor nem maradt a házak falán még csak vályog sem, majdnem mondhatnám, olyan mértékben söpört végig az az egész szegedi fűszerpaprika- és hagymatermő-területen, és mondhatnám, az hogy ezek a területek visszaszorultak e növények termesztésében, az jelentős részben annak a jégkárnak az eredménye, amikor elvették a gazdák összes utolsó fillérét is, és bizony-bizony részben nem volt biztosításuk, illetve a biztosítók ezeket a károkat részben térítették csak meg. Ennek még ma is érezhető hatása van abban a térségben.

Nagyon fontosnak tartom azt az együttműködést, amely a két ország, illetve mondhatnám azt, hogy a két ország, illetve a két megye, Csongrád és Bács-Kiskun megye között kialakulhat, és a határon átnyúló programmal ez, úgy gondolom, beteljesülhet. Nagyon fontos az is, hogy ezek a területek valóban védetté váljanak. Nekünk Csongrád megyében azért a jelentős része Bács-Kiskun felől érkezik mint jégfelhő, sajnos az elmúlt egy-két évben - valószínűleg a felmelegedés és a meteorológiai viszonyok részbeni változása miatt - egyre komolyabb esőfelhők érkeznek hozzánk délkelet felől, Románia felől, ami teljesen szokatlan. És a dél-alföldi - és itt most egy pillanatra áttérek a belvízhelyzetre - belvízzel borított felületek jelentős része nem nyugatról, hanem délkeletről érkezett, ami teljesen szokatlan, és erre felkészülni gyakorlatilag... nemhogy felkészülni, erre abszolút visszamenőleg, évtizedes tapasztalatok alapján sincs példa, hogy ilyen mennyiségű csapadék akár májusban, akár augusztusban vagy szeptemberben leesett volna, hogy az elmúlt négy napban 60 milliméter, aminek a jelentős része mind délkeletről és

délről érkezett, amivel nem tudunk mit kezdeni, ezt mint gyakorló gazda is mondom. Éppen ezért fontos, hogy talán még Romániát is, Arad és Temesvár térségét is jó lenne ebbe bevonni, és most nem haza akarok beszélni, mert nem erről szól ez a történet, tehát azt a térséget is be lehetne ebbe a rendszerbe kapcsolni, mert úgy gondolom, hogy az már részben Békés megyének a jelentős részét is meg tudná védeni, és ott is komoly termőterületek vannak, nagyon jó minőségű termőföldek vannak ott, és komoly gazdálkodási tevékenység folyik, és ott Mezőhegyes, a békési löszhát gyakorlatilag, ami végignyúlik egész Hajdú-Bihar megyéig, azok a legértékesebb területei mezőgazdasági szempontból Magyarországnak. Éppen ezért ezeknek a védelmét is, úgy gondolom, valahol össze kellene hangolni, és ezt bele kellene venni.

Azt hiszem, amikor vízkárról beszélünk, énnekem itt egy kérdés merült fel. Évek óta ostromoznak a helyi gazdálkodók - és most már egy kérdést akarok ebből megfogalmazni -, van egy komoly gyümölcsös ültetvény, ahol máig sem tudom, hogy milyen módszerrel, de biztos hogy valami rendkívül hangos módszerrel próbálják a jégfelhőket vagy a zivatarfelhőket ostromolni, és mit ad úristen, nem tudom, a rendszer mivel működik, de a környező gazdák az elmúlt években végig arra panaszkodtak, hogy amikor ezeknek az ágyúknak vagy én nem tudom milyen berendezéseknek a dörejeit meghallották, utána valóban jég sem esett, de eső sem. (*Derűltség.*) Most én ezt csak úgy hangosan gondolkodva kérdezem a szakemberektől: van ennek egyáltalán alapja? Mert én erre nem tudok választ adni. Én úgy gondolom, hogy abszolút semmi nincs, de a közhiedelemben ez elterjedt, és ott nagyon komoly újságcikkek vannak, meg már minden megjelent, hogy valószínű, hogy ez a gazdálkodó, aki gyümölcsstermesztéssel foglalkozik, úgy löveti szét ezeket a felhőket, hogy ott utána már eső sem esik, és erre ráfogták. Én azt gondolom, hogy ez a tévhit kategóriájába tartozik, de jó lenne, ha a szakemberek részéről ez megerősítésre kerülne, hogy ezt valóban meg tudjam osztani az ottani gazdálkodókkal.

Még egyszer, összefoglalva: én nagyon komoly kezdeményezésnek tartom ezt, és azt hiszem, hogy ez példaértékű lehet nemcsak a Dél-Alföld, hanem az egész ország számára, hogy ilyen összefogással tudnánk egy ilyen rendszert kiépíteni. Tudjuk azt, hogy a biztosítók hogyan fizetnek jégkárra, milyen alapon kötnek biztosítást, vagy a kárenyhítési alap is sok minden kérdést felvet, de igazából ez lenne a megnyugtató és biztonságos megoldás. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen. Kónya Péter!

Kónya Péter (független)

KÓNYA PÉTER (független): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Vendégeink! Nagyon hasznos előadásokat sikerült megismernünk és megtapasztalnunk, és én ezt köszönöm szépen. Azért az kiderült a számomra, hogy itt egyfajta gazdasági versenyhelyzet is felállt, ugyanakkor azt nem tagadom, hogy egyértelműen az lenne Magyarország érdeke, hogyha valamilyen egységes rendszer épülne ki Magyarország egész területén, de nyilván nem lehet figyelmen kívül hagyni azt, hogy a határon túli szomszédaink milyen rendszereket üzemeltetnek és működtetnek, és ezt valamilyen módon szinkronba kell hozni, és valamiféle kompatibilitást meg kell teremteni a meglévő rendszerek között.

Én azt a kérdést szeretném feltenni, mert erre az előadások során nem kaptam választ, hogy léteznek kombinált módszerek, tehát ahol mind a két rendszert egyszerre használják, de adott szomszédos területek vagy régiók között, hogyha az egyiket mondjuk rakétás elhárítórendszert üzemeltetnek, a másikon pedig talajgenerátorost, ezeknek a szinkronba hozása és együtt működtetése megoldható-e normális szervezéssel, illetve nem megy-e ez a hatékonyság rovására, hiszen az előadásokból azért az is kiderült, hogy nincs 100 százalékos hatékonyság. Tehát hogyha különféle rendszereket működtetünk szomszédos területeken, akkor ez nem megy-e a hatékonyság rovására?

Huszár István igazgató úr előadásában azért itt elhangzott egy számomra kedvező és meglepő adat, hogy durván olyan 1 200 millió forintból meg lehetne oldani például a talajgenerátoros rendszer telepítését Magyarországon, és ebből egész Magyarország területét le lehetne fedni ezzel a rendszerrel. Itt vannak fideszes képviselőtársaim, és én javaslom számukra - most tárgyaljuk még a költségvetést -, hogy akár nyújtsanak be egy módosító indítványt... *(Farkas Sándor: Az már nem megy! Már késő!)* Tudom, hogy késő, de akkor talán jövőre meg lehetne oldani, mondjuk Kisvárdán nem kellene 1 200 millió forintért vagy 1 milliárd forintért egy NB III-as csapatnak futballstadiont építeni, mert, gondolom, kevésbé hatékony az, hogy ott futballoznak, és elmehetnek 2500-an megnézni a focimeccset, mint hogy Magyarország egész területén megoldjuk a jégkármentesítést viszonylag nagy hatékonysággal. Én szívesen támogatnék egyébként egy ilyen jellegű módosítást. Úgyhogy erre szeretnék választ kapni, mert nyilván ez érdekel minket.

Én is azt gondolom, hiszen nem ismernek határokat az időjárási adatok, és ami természetes határokat a természet kialakított, azokat a határokat akár az árvizek gondozásánál, vagy a csatornázásnál a mesterséges határokkal, amiket emberek hoztak létre, nem lehet átírni, a természet alkotta határokat, tehát mindenképpen szükség van egy nagyon jó együttműködésre, és ezért is érdekelne az, hogy kompatibilissá lehet-e tenni a két rendszert. Köszönöm.

ELNÖK: *(Jelzésre:)* Horváth István!

Horváth István (Fidesz)

HORVÁTH ISTVÁN (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Vendégeink! Én is azt gondolom, hogy egy nagyon fontos kérdést tárgyalunk most, és előtte szeretném Kónya képviselőtársamnak azt mondani, hogy gyakorlatilag szakpolitikai kérdésekben szerintem nem korrekt, hogyha valaki pártpolitikai hozzászólásokat és demagógiákat mond. Én azt gondolom, hogy ez tiszteletlenség a vendégekkel kapcsolatban és tiszteletlenség az előadókkal kapcsolatban is. Azt gondolom, a jégeső-elhárítás egy sokkal komolyabb kérdés, mint hogy ilyen egyéb zöngéket tegyünk hozzá, hiszen azért is tárgyalja most ezt a bizottság, mert meg akarjuk oldani Magyarországon a jégeső-elhárítást, és amikor Kis Miklós államtitkár úr pár héttel ezelőtt a meghallgatásán érintőlegesen ezt is érintettük, a jégeső-elhárítást, akkor is az volt már a koncepció, hogy a következő időszak vidékfejlesztési rendszerében a jégkárrelhárítást egy országos rendszerre kell kiépíteni. Pásztor István elnök úrhoz - akit szintén külön tisztelettel köszöntök - szeretnék csatlakozni, hogy a

probléma megoldásában vagyunk érdekeltek, és a kérdéseimet is a probléma megoldásával kapcsolatosan szeretném majd feltenni.

De most meg Farkas Sándor képviselő úrhoz szeretnék csatlakozni: jelentem a bizottságnak, illetve az előadóknak, hogy én elfogult vagyok a rendszerekkel kapcsolatosan, hiszen érintett vagyok, mint Szekszárd város volt polgármestere a szekszárdi kistérségben 26 települést képviseltem az elmúlt mintegy nyolc évben, és mind a 26 település része a NEFELA programnak, tisztességesen fizetjük is a tagdíjat, és nagy megelégedéssel van gyakorlatilag egész Tolna megye a rendszerrel kapcsolatosan. Ezért is vagyok egy kicsit nehéz helyzetben, ha objektív szeretnék lenni, akkor is nehéz helyzetben vagyok, mert az almát az almával lehet összehasonlítani. Itt két szakmai koncepció volt - visszatérve a kiinduló mondatomra: abban vagyunk érdekeltek, hogy egész Magyarország területére meg legyen ez oldva. Én amúgy ebből nem csinálnék szerb-magyar kapcsolatot, mert ugyanúgy fontos számunkra a románokra és a horvátokra, tehát a környező országokra vonatkozóan ennek a fajta szakmai együttműködésnek a kialakítása, amit, nagyon fontos, még egyszer, hogy szakmai alapon határozzunk meg. Ugyanis ha közgazdasági szempontból nézzük meg a két rendszert, akkor a talajgenerátoros rendszernek egyértelműen sokkal olcsóbb a kiépítése, és sokkal olcsóbb a fenntarthatósága is.

Én mondjuk mint azon területről jövő országgyűlési képviselő, még egyszer ráerősítve, azt mondhatom, hogy mi úgy ítéljük meg, hogy ez a rendszer hatékony, és szeretik a gazdák. Én sajnos nem tudok olyan példákat mondani, mint Farkas Sándor képviselő úr, hogy milyen jég volt az ő területükön, mert én nem emlékszem ilyenre a mi területünkön, és ott rakétás rendszer volt, nálunk meg a másik, nefelás rendszer van, de most nézegettem, felkészülve egy kicsit az előadásra, az adatokat, és van olyan adat, amely azt mutatja, hogy mondjuk Baranya megyében és Tolna megyében a rendszernek köszönhetően 2010-11-ben 70 százalékkal csökkent a jégesők száma. Ezeket a százalékokat mindig óvatosan kell kezelni, hogy mihez képest csökkent 70 százalékkal, és a jégeső-gyakoriság és a jégkár között sem feltétlenül egyenlő az összefüggés, mert a jégkár attól is függ, hogy melyik kultúrát éri mondjuk az a jégkár, és hogy hogyan nézzük, csak mezőgazdasági területre nézzük azt a jégkárt, vagy nézzük mondjuk a település egészére, ahol a konyhakertektől kezdve a házak állapotáig is komoly kár lehet. Tehát ez a fajta ilyen 40 meg 70 százalék - a szándékot mindegyik esetben értem - nem összehasonlítható számomra. Szerencsés lenne tehát, amellett, hogy nyilván én a bizottságot, illetve a kabinetet is arra kérem, hogy álljunk annak az élére, hogy akár az idej költségvetésből, tartalékkeretből, akár jövőre, de minél hamarabb Magyarország egész területén legyen egy egységes jégkár-elhárítási rendszer, és teljes egészében legyen lefedve, de nagyon fontos, hogy ezeket a szakmai adatokat összehasonlíthatóvá tegyünk. Számomra ezek nem összehasonlíthatók.

Az összehasonlítható, hogy egy hektár, az mennyibe kerül, az összehasonlítható, ez fenntartható, és azt is tudom, hogy ma Magyarországon ez igazából nem megoldott, hiszen a mi három megyénkben is úgy kell összekalapozni a pénzt, és az sem biztos, hogy jövőre fenn tudják tartani a rendszert, és a rakétás rendszerénél, aminek a kiépítése nyolc és félszer annyiba kerül, mint a talajgenerátoros rendszeré, az is egy gyenge pont, hogy az üzemeltetését is európai uniós támogatásból kívánják részben fenntartani, de 2020-ig van európai uniós támogatás, 2020 után viszont nem lesz európai

uniós támogatás, és akkor meg mi lesz, hogyan tudjuk ehhez a megfelelő üzemeltetési költségeket beszerezni? De lehet, hogy a szakma azt mondja - mert ez elsősorban szakmai kérdés -, hogy egy vegyes megoldás legyen, tehát lehetne egy egész területre vonatkozóan ez a talajgenerátoros, az intenzívebb területeken pedig adott esetben kiegészítve még rakétával, de politikusként én azt nyilván nem tudom eldönteni, erről elsősorban minél előbb egy egységes szakmai koncepció lenne jó.

Pásztor úr is azt mondta, hogy nem jó az, hogy ha a két rendszer versenyez, mert mi nem a versenyben vagyunk érdekeltek, hanem a megoldásban. Az lenne tehát a jó, ha a szakma letenne elénk egy fenntartható, megfelelő módon, megfelelő költségekkel kiépíthető rendszert, és utána erről tudnánk dönteni. És én nem hiszem azt, hogy ez presztízskérdés lenne bármelyik politikusnak is, hiszen mi abban vagyunk érdekeltek - még egyszer -, hogy a probléma megoldódjon. Az természetes, hogy a szomszéd országokban is erre vonatkozóan valami egységes álláspont kell legyen, tehát azért ne állapodjunk meg a rakétákban, mert Szerbiában az van. Valaminél fogva ott kialakult az a rakétás rendszer, ettől függetlenül nem biztos, hogy az a legjobb mondjuk Magyarországnak, lehet, hogy az a jobb, mint ami a horvátoknál van, tehát egy vegyes, de lehet, hogy egy magyar módszer a legjobb, hiszen nekünk másabbak a talajtani meg a klimatikus adottságaink, mint az említett déli országoké.

Én tehát azt gondolom, hogy nem tudjuk most lezárni ezt a napirendi pontot, viszont ez egy komoly indítója, illetve lendületadója annak, hogy magát a problémát megoldjuk, de itt elsősorban - még egyszer - egy szakmai koncepció kell, amely az egész országot lefedi, figyelembe véve a beruházást és magát a fenntarthatóságát is, és utána nyilván kormányzati felelősség, hogy meghozzuk azokat a döntéseket, hogy erre a fenntarthatóságra - hogy ez kárenyhítési alapról vagy agrárkamara vagy egyéb módon, az már egy másik kérdés, de - megtaláljuk a megfelelő megoldást. Az tény, hogy ebben a három megyében, Tolna, Somogy, Baranya megyében valóban a teherviselés egy igazságtalan rendszer, mert van olyan település, amely fizeti, van olyan település, amely nem fizeti, van olyan gazda, aki fizeti, van olyan gazda, aki nem fizeti, viszont az egész területre vonatkozóan mindenki kedvezményezettje ennek a rendszernek. Ha tehát 93 ezer négyzetkilométerről beszélünk, és ha 93 ezer négyzetkilométerre visszaosztom a fenntartási meg az üzemeltetési költségeket, akkor valóban bagatell összegről beszélünk, csak ennek a fenntarthatóságnak a rendszerét is egy szakmai koncepció, egyértelmű szakmai koncepció után le kell tenni. Úgyhogy még egyszer köszönöm mindenkinek, aki ebben részt vett, és azt gondolom, hogy ezen a koncepción belül, nyilván az elnök úr vezetésével tovább kellene mennie a bizottságnak, hogy minél előbb megoldást találjunk erre a problémára, a probléma tartós és hosszú távú megoldására, illetve a megoldás fenntartására. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Van-e további kérdés, észrevétel? *(Senki nem jelentkezik.)* Nincs. Én is szeretnék hozzászólni.

(Az ülés vezetését Horváth István, a bizottság alelnöke veszi át.)

ELNÖK: Megadom a szót az elnök úrnak.

Font Sándor (Fidesz)

FONT SÁNDOR (Fidesz): Köszönöm. Nem volt más a szándékom, mint hogy egyszer legyen alkalom arra, hogy úgymond hivatalos formában egyáltalán beszéljünk a jégvédelem lehetőségéről és az ismert technológiákról. Mondhatjuk azt, hogy versengés van, persze, nem ebben a teremben, a világon mindenhol, mindenki között van valamilyen szintű versengés, nyilvánvaló, hogy ebben a rendszerben is érintettek, érdekeltek, eredményt felmutatók, veszélyhelyzetet kezelők versengenek egymással.

Több ábrát is láthattunk, hogy a világ mely részén foglalkoznak egyáltalán az időjárás befolyásolásával, netán ezen belül a jégeső elhárításával, és hogy ennek milyen technológiáit alkalmazzák. Ha csak az európai rendszert nézzük meg, nyugodtan mondhatjuk, hogy úgy néz ki, a Szovjetunió volt területein és a KGST-országok volt területein erőteljesebb a rakétás rendszer - ez egy általános megállapítás, amelyet most teszek -, de azt is láthatjuk, hogy nem idegenkednek ettől más területen, Svájcban és Franciaországban sem, más történelmi fázison mentek keresztül, de ők is eljutottak ennek a rendszernek az esetleges alkalmazásához.

Ami a két rendszer működését illeti, egyértelmű, hogy a mai számok alapján a rakétás rendszernek a kiépítése és fenntartása, ha jól értettem az adatokat, amelyeket gyorsan rögzítettem, drágább, ezt így elmondhatjuk. Ugyanakkor van még két számomra nagyon fontos és kényes kérdés, az egyik pont a hatékonyság kérdése, amit roppant nehéz mérni és összehasonlítani. Mindenki becsüli a saját eszközrendszerét, és hogyha jól értettem, Bereczki Károly úr az első előadásában említett egy olyat, hogy 41 százalékos a hatékonysága annak az ismert rendszernek - én ezt írtam fel akkor, és rögtön fel is írtam kérdésként, hogy mit értsünk ez alatt, mi az, hogy hatékonyság? Aztán Nagy Júlia előadásában hallottam szintén egy ilyen százalékos kifejezést: 63-74 százalék. Mit értsünk ez alatt? Roppant nehéz erre választ adni. Egyet tudunk - én magam mérnök, villamosmérnök vagyok, mi több, honi légvédelmi rakétarendszernél voltam két évig szolgáló katona, tehát tudom, mit jelent az... *(Közbeszólások. - Derültség.)* Na nem, ennek a tízszeresével dolgoztunk, 10 méteres, 10,8 méter hosszúak voltak a mi rakétáink, de azt tudom, hogy azzal lehet célozni *(Derültség.)*, és ez egy nagyon lényeges dolog, hogy a rakétával lehet célozni. A szándékunkat tehát, hogy most mit szeretnénk tenni, a rakétával egészen konkrétan ki lehet fejezni. Voltak erre utaló jelek, egyrészt az, hogy ha jól értettem Huszár István igazgató úr előadásában, amikor ezt a rendszert működtetni kell a három megye területén, ott az összes egységet beindítják, mert így tudnak teljes hatékonyságot elérni. Itt rögtön felmerül nekem egy kérdés: tudjuk-e azt, hogy mekkora mennyiségű reagenst juttatunk ki ilyenkor? Ez egy nagyon izgalmas kérdés, mert itt általános védekezést kell csinálni, begyűjtjük a kazánokat, párologtatunk. A másik esetben pedig, a rakétás rendszernél nagyon izgalmas volt az a két jégvonat - valahogy így fejezte ki magát Júlia -, amely egyszer északról jött, és önök nem tudtak ellene védekezni, mert Magyarország felől kapták ezt a jégtámadást, és a határvonalig önök, ugye, nem tudnak védekezni, csak azon túl, 20 kilométeren túl tudnak védekezni, már odahaza, és az már időnként késő lehet, a másik pedig délről, a mediterrán tengerről jött felfelé, és kíváncsi lennék, hogy annak - 2013. júniust említett *(Közbeszólások.)* - mi lett a végeredménye, mert erről nem tetszett említést tenni. Azt értettem, hogy ilyenkor ebben a rakétás

rendszerben ott van az utánpótlás, tehát lövünk, lövünk, lövünk és mérünk, mérünk, mérünk és lövünk, lövünk, lövünk, mert borzasztó nagy baj közeledik, mert látjuk a rendszeren. A párologtató rendszerben egy elővédekezést, egy kőkemény elővédekezést csinálunk, a rakétásnál is, csak ott már majdnem az utolsó pillanatban van az elővédekezés, hogy ne legyen nagy baj, de ha jól értettem, a párologtató rendszerben - úgy fejezte ki magát az igazgató úr - még nem is látunk felhőt, már akkor mondjuk, hogy, gyerekek, gyűjtsük be a kazánokat, tehát egy elővédekezés van, azzal a kockázattal, amit a sodródás jelent, mert a légáramlatok turbulenciáját roppant nehéz modellezni, úgy tudom, ez a meteorológiának az egyik legnehezebb tudományága, de itt van az MTA rendes tagja, Geresdi István úr, aki felhőfizikus, tehát még részletesebb szakmai kérdésekben is tudunk hozzá fordulni. Annak a kockázata tehát valószínűleg nagyobb, hogy a pontosság és a lefedettség esetlegesen nem olyan hatékonyságot tud eredményezni.

Én körülbelül ennyit értettem meg, hogy drágább meg olcsóbb, a védekezés hatékonysága és a reagensmennyiség kijuttatása. Itt majd gondolni kell arra is, hogy megjelennek ilyen zöldszervezetek is, amelyek sok minden kárt látnak rögtön, ha mi a légkör különféle területeibe bármilyen idegen anyagot juttatunk ki, tehát arra is kell gondolnunk, hogy a zöld jelzése megmarad-e ennek a rendszernek, ha bármelyik rendszer kiépítése mellett döntünk. Természetesen mind a kettő rendszernek, ha jól érzékelttem - de ha nem, akkor kérem, hogy ezt rögtön jelezzék majd az egyes előadók - az alapja a meteorológiai állomás, a radarállomások, tehát nem kérdéses, hogy ott nagyon komoly, ehhez a területhez értő szakemberek kellene, akik a radarképek alapján nagy biztonsággal meg tudják mondani, hogy na, ott fog jégeső képződni, és így indítják meg utána a rendszert. Ehhez komoly tapasztalás is kell szerintem, remélem, hogy erre mindkét országban képesek a mai meteorológiai munkatársaink. Ez a rendszer tehát elengedhetetlen. A párologtató rendszernél van egy - úgy mondták: - szerencséjük, hogy rájuk maradt az egyik, a hármashelyi radarállomás (*Általános helyeslés.*), de hogyha kiterjesztenénk a rendszert, gondolom, önök is az OMSZ rendszerében gondolkodnak, tehát a radar...

HUSZÁR ISTVÁN igazgató (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés): Most a talajgenerátoros jégeső-elhárításról van szó?

FONT SÁNDOR (Fidesz): Igen.

HUSZÁR ISTVÁN igazgató (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés): Az Országos Meteorológiai Szolgálat az, aki el tudná látni az egyes jégeső-elhárításokat meteorológiai információval.

FONT SÁNDOR (Fidesz): Jó, köszönöm, én csak ennyit akartam. Tehát akkor visszakanyarodunk, és az OMSZ-hez jutunk el és a teljes magyarországi lefedettségű radarrendszerhez. És akkor eljutottunk ahhoz a kényes kérdéshez, amit Horváth István feszeget - ami már nem az önök kérdésköre, és itt majd meg is szeretném szólítani a minisztériumok egy-egy képviselőjét is, aki úgy érzi, hogy esetleg be tud kapcsolódni ebbe a gondolatcserébe -, hogy bizony-bizony amely területen mondjuk én lakom, ott kizárólag a hegyközség működteti, és az fizeti is, azaz a hegyközségi tagok járulékaiból működtetjük

és fizetjük a rendszer működtetését, és ennek nagyon örül az összes gyümölcsstermesztő és az összes szántóföldi termesztő, mert ők egy fillért nem adnak a rendszerbe, de a védelmet kénytelenek vagyunk nekik is biztosítani jó szándékunk szerint. *(Farkas Sándor: Nanana! - Derűltség.)* Na, de ez... Sándor, én azt mondtam, hogy ahol én élek, ez Soltvadkert, Kiskőrös, Kecel térsége, ott működtetünk *(Horváth István: Tudod, az a háromszög! - Derűltség. - Farkas Sándor: Sok pénz van abban a háromszögben!)* a saját védekezésünk céljából egy talajgenerátoros rendszert, amit csak a hegyközségi tagok, azaz a szőlőtermelők finanszíroznak, mert nincs semmilyen jogszabály, és itt akarok visszakanyarodni oda, hogy nincs jogszabály arra, hogy hogyan vonjuk be az összes érintettet, akire kihat, érvényesül a védettség. Erre nincs jogszabály. Itt tettem rá utalást, hogy esetleg a kárenyhítési alapba befizetett ezer, háromezer forint per hektárból elkülöníteni 250 forintot, hallottam ilyen számot, ha jól értettem, de egyáltalán probléma, hogy ahol eltervezzük, hogy ezt a védettséget megoldjuk - most nem technológiákról beszélek, hanem elvről, ott kikerülhetetlen lesz eljutni a gazda, a földhasználók szintjéig *(Farkas Sándor: Fizetni kell érte! Nem kérdés!)*, hogy, uraim, ennek költsége van. Tehát azt nem lehet, hogy valakik fizetnek, önkormányzat meg az egyik gazda, a másik meg nem fizet. *(Farkas Sándor: Helyes!)* Na, ez már kőkemény jogalkotói probléma lesz, hogy erre hogyan találjuk meg a megoldást.

Summázva: én másfél-két évvel ezelőtt jeleztem itt a bizottsági ülésen, hogy amennyiben úgy alakul, hogy továbbra is képviselője, netán elnöke leszek ennek a bizottságnak, akkor ebben az időszakban, a most megnyíló ciklusban én szeretném elérni jogalkotói és kormányzati szinten, hogy a magyarországi jéghárítás problémakörét teljes, országos szinten oldjuk meg valahogy. Ebbe a logikai sorba illőnek gondolom ezt a mai beszélgetést is. Az egy speciális helyzet, amelyről Pásztor István elnök úr beszélt, miszerint most van egy olyan lehetőség, amely egyben az IPA-program keretén belül talán nagyon komoly, 95 százalékos - jól adtam össze? *(Általános helyeslés.)* - finanszírozási lehetőséget ad. Mondhatnám azt, hogy ez vissza nem térő alkalom lesz *(Farkas Sándor: Ezt ki kell használni!)*, mert ezt most tudjuk a határon átnyúló programok keretében megtenni, utána nem. Láttunk vegyes rendszert működtető országokat is, tehát abszolút nem olyan területre tévednénk, ahol van rakétás rendszer is, meg párologtató rendszer, más országok meg azt mondják, hogy ilyet nem lehet, látható, hogy vegyes rendszerű elhárítások is működnek. Viszont az alkalom most van itt, és ez nem tér vissza. Én úgy érzékelem, ha jól ismerem a tárgyalások folyamatát is, ha jól tudom, akkor kormányfői egyeztetésre is sor fog kerülni a közeljövőben, amelynek esetlegesen témája is lehet ez, ha jól tudom, a szerb fél ezt változatlanul napirenden tartja a magyar fél felé. Ennek megfelelően a Belügyminisztérium is készül erre a felkészítő anyagok tekintetében, ha jól tudom - itt megint a Belügyminisztérium munkatársai felé nézek, hogy ők kaptak-e ehhez kapcsolódó anyagot -, illetve a Miniszterelnökség az, amely egy-egy miniszterelnöki tárgyalás felkészítő anyagát készíti, ők rendelkeznek információval arról, hogy esetleg ez is a tárgyalási anyagok között lesz a két miniszterelnök között.

Körülbelül ennyit tudunk - én legalábbis - a rendszerről és a rendszerekről. A szándék az, hogy a termelési kockázatot csökkentsük, kész, ez a szándék, az összes többi - úgy, ahogy István, az alelnök úr mondta -, hogy próbáljunk majd olyan adathalmazt leszűrni akár a most elhangzottakból is,

és kérem szépen, hogy ha nem jogvédettek ezek a slide-ok, a vetített anyagok, akkor ebből kérnénk szépen, hogy elemzés céljából tovább tudjunk menni, hogy összehasonlítható, akár száz négyzetkilométerre vagy négyzetrácsra lebontott adatokat tudjunk majd kapni költségről, kipárologtatott mennyiségről, hatékonyságról és minden egyébéről, amivel aztán tényleg elvégezhető majd esetleg a rendszerek összehasonlítása azok által, akiknek ez majd a feladatuk lesz. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Visszaadom az elnöklést.

(Az ülés vezetését Font Sándor, a bizottság elnöke veszi át.)

ELNÖK: Kérdezem, hogy a megszólított két minisztérium részéről, esetleg Geresdi úr részéről van-e szándék hozzászólni. *(Jelzésre:)* Igen. Először az FVM, bocsánat, VM..., nem, FM... *(Derültség.)* Az a baj, hogy az ötödik ciklus után már mindent megéltem, tehát hogy milyen névmetamorfózisokon ment keresztül a mezőgazdasággal foglalkozó minisztérium. Tehát a Földművelésügyi Minisztérium helyettes államtitkárának, Feldman Zsoltnak adok először szót.

Válaszok, reflexiók, további hozzászólások

Dr. Feldman Zsolt (Földművelésügyi Minisztérium)

DR. FELDMAN ZSOLT helyettes államtitkár (Földművelésügyi Minisztérium): Köszönöm szépen, elnök úr. Az FM képviselőként *(Derültség.)* - csak hogy akkor rögzítsük a jegyzőkönyv kedvéért - sok szeretettel köszöntök mindenkit. Nekem az alapkérdés a történettel kapcsolatban az, hogy az egyik oldalon ki az, aki beruház, és ki az, aki utána működteti ezt a rendszert. Ugyanis minden, ami a pénzmozgásokat illeti, az nagyjából erre az alapkérdésre fűződik rá, hiszen legyen szó akár az IPA-ról, akár a Vidékfejlesztési Programban lévő lehetőségekről vagy bármi másról, ami a beruházás részét illeti, utána aki azt a beruházást megvalósította, annak fenntartási, működtetési kötelezettsége van, és utána a kérdés, hogy ezt - nevezzük beruházásnak ennek a rendszernek a megvalósítását! - hogyan lehet fenntartani, itt is kapcsolódva a működéssel összefüggő költségek viseléséhez a potyautas szindrómától az állami támogatásig.

Ami a tartósabb kérdéskör, az az, hogy hogyan és miképp, kit lehet állami formában vagy állami forrásokból támogatni. Most van egy viszonylag egyszerű... nem egyszerű, de egy könnyen megközelíthető rendszerünk, ahol lényegében a NEFELA számára egy, az Európai Unió által notifikált kiegészítést biztosítunk lényegében nemzeti költségvetési forrásokból, amellyel lényegében a termelők által - és ezt így kell megközelítenünk - összedobott forrásokhoz egy kiegészítést tudunk nyújtani. Ez a hivatalos és ez az Európai Unió által elfogadott nemzeti támogatási jogcím. Tehát nem működési költséget, nem fenntartási hozzájárulást fizetünk, hanem kiegészítjük a termelők által összedobott forrásokat.

Ebből fakad az a dilemma, amelyet szeretnék akkor a tisztelt egybegyűltekkal megosztani, hogy mivel itt a termelői hozzájárulásokat egészítjük ki állami forrásokból, az önkéntesség elve a jelen állás szerint, tehát a mai állás szerint lényegében egyfajta feltétele annak, hogy állami, költségvetési forrásokból ezt biztosítani lehessen. Ez egy ilyen nehéz szituáció

pont ebből fakadóan, hiszen pont arról beszélünk, hogy hogyan lehet a potyautas szindrómát megoldani, ha kell, jogi eszközökkel. Egyelőre erre a közös kihívásra szerettem volna felhívni a figyelmet, hogy itt a kötelező jelleg és az állami támogatás lehetősége között egy feszültség érzékelhető. A jó hír viszont az, hogy forrást biztosítani lehetséges, tehát ilyen értelemben azt gondolom, hogy működési finanszírozás szempontjából számunkra ennek a támogatási formának egy újranotifikálása, egy újrajóváahagyatása, egy kibővített jóváahagyása teljesen vállalható dolog. Itt fontos azt tudni, hogy jelen pillanatban 40 százalékos támogatásintenzitást tudunk biztosítani, tehát az összes működési költségnek a 40 százalékát lehet odaadni, ez a plafon, és jelen pillanatban azt is hozzá kell tenni, hogy ez egy bekorlátozott forma, amelyet bővíteni kell, hiszen ez jelen állás szerint 50 millió forint összeggel van jóváahagyva, amelyet saját kockázatunkra 20 százalékkal bővíthetünk, így van egy 60 milliós támogatása például a NEFELA Egyesületnek. Ilyen típusú nemzeti támogatást tehát a termelőknek vagy a termelők által létrehozott ilyen típusú szerveződéseknek lehet nyújtani, ez egy fontos dolog. A gondolkodást segítve a másik oldalon... Magyarul ha állami forrásból állami támogatásként szeretnénk hozzájárulni a rendszer működéséhez, akkor ilyen típusú termelői közösségekben működtetett rendszereket tudunk számításba venni.

Van egy alternatíva, amely valamilyen formában, és ez egy érdekes kérdés, hogy a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara vagy a Hegyközségek Nemzeti Tanácsa vagy ezek valamilyen kooperációja, hiszen itt van most már tulajdonképpen egy olyan kötelező teljes körűség az érintettek körében, hiszen ezek a szervezetek elvileg mindenkit tömörítenek, aki érintett. Ilyen értelemben merülhet fel, és egyébként az elmúlt hónapokban elkezdődött ez a munka, hogy megkértük a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarát még november elején, hogy próbálja meg felmérni saját magánál azt, hogy vajon egyébként országos szinten mely megyék azok, amelyek érdekeltek, érintettek abban, hogy ennek, egy ilyen típusú országos rendszernek az integráns részei legyenek. Ezzel kapcsolatban most nekem még nincsen visszacsatolásom, tehát nem tudom megmondani azt, hogy ez a munka hol tart, mindenesetre fontos figyelembe venni, hogy felmerült, hogy akár a kamara - és ez független a Bács-Kiskun és Csongrád megyei, bácskai projekttől - egyébként egyáltalán hol merülhet fel akár maga a kamara vagy akár annak egy nonprofit cége mint potenciális beruházó. Csak még egyszer: ez a beruházás és utána a működtetés állami támogatási szempontból kötött. Teljesen más a történet adott esetben - amiről elkezdünk gondolkodni és beszélgetni -, hogy hogyan lehet akár jogi eszközökkel kötelezővé tenni ezt a részvételt. Lehet - de ezt nem tudom most egyértelműen mondani -, hogy ez a hagyományos típusú állami támogatási vonal akkor kiesik, de ebben az esetben a nagyobb közösség elvileg nagyobb mértékű hozzájárulása biztosíthatja ennek a működését. Ez is egy megközelítés lehet.

Amit még mindenképpen el szerettem volna mondani, az az, hogy a mi szempontunkból az, hogy milyen rendszer, hogy talajgenerátoros, rakétás, első megközelítésben a működési támogatás szempontjából általában véve mindegy, a működési támogatás szempontjából merülhet fel, amikor jóváahagyjuk Brüsszellel azt, hogy ilyen jogcímen akarunk pénzt kifizetni, hogy feltételezem az itt hallott információk alapján, hogy más működésköltség-szintje van adott esetben a két rendszernek, tehát ebben az

esetben nekünk egy kvázi dupla költségszintű működési támogatást kellene nyújtani, vagy ahány rendszer működik az országban.

Ami pedig a működési támogatás forrását illeti - itt az igazgató úr felvetette a kárenyhítési alapot -, az teljesen mindegy, hogy mi a forrása, ugyanezt a típusú támogatási szabályrendszert kell figyelembe venni. Tehát ilyen értelemben annak, hogy melyik zsebünkből fizetünk, annyiban van csak jelentősége, hogy a termelői befizetésekből is álló kárenyhítési forrásokat próbáljuk meg belőni, vagy valami másik költségvetési zsebünkből próbáljuk meg ezt finanszírozni. Ennek olyan szempontból van csak jelentősége, hogy a kárenyhítési alapba befolyó pénzek az ország 19 megyéjéből érkező befizetésekből állnak, itt az az egy erkölcsi vagy nem is csak erkölcsi, hanem olyan típusú kérdésfelvetés van, hogy ha és amennyiben részleges a rendszer, tehát nem fedli le a jégeső-elhárító rendszer az ország teljes területét, akkor van egy esetleges disszonancia, hogy iksz megyében működő rendszerekhez az ország egészéből érkező termelői hozzájárulásokat használunk fel.

Összességében tehát azt tudom mondani, hogy az első és legfontosabb kérdés - csak hogy előrébb mozdítsam az ügyet - az, hogy ki az, aki működteti ezt az egészet, ez az alfája és ómegája az egésznek. Innentől kezdve lehet rászabni azt a konstrukciót, hogy milyen úton indulunk el: elvisszük-e akár egyébként kamarai finanszírozásba, teszem fel, amely arról szól, hogy a mindenkori kormányzat valamennyi forrást dedikáltan, egy kvázi pénzügyi alborítékot a kamara egyébként is meglévő támogatásainál mondjuk célzottan ilyen rendszer működtetésére ad, ez sem egy kizárt dolog. Azt most nem tudom, hogy a Bács megyei, Csongrád megyei projekt esetében ezt hogy lehetne erre ráhúzni első megközelítésben, ezt tisztázni kell, de a működtetésnél, amit felvázoltatok, tényleg itt is az a kérdés, hogy hogyan és miképpen lehet egy, a termelőknek szóló támogatást mondjuk egy önkormányzati működtetésben üzemelő rendszerhez eljuttatni - elsőre nem tűnik könnyen megoldhatónak.

Összességében még egyszer azt szeretném mondani, hogy ha azonban tisztázódott, hogy ki a beruházó, meg lehet csinálni ebben a ciklusban. Azt gondolom, az államtitkár úr majd ki fog egészíteni azzal, hogy egyébként milyen egyéb olyan források vannak beruházási oldalon, amelyek segíthetik ezt az egészet, de ez a beruházási oldal. Ha az IPA-ból biztosított lesz ennek a projektnek a finanszírozása, akkor ezt nem is érinti, számunkra a működési támogatás szempontjából az, hogy egy vagy három szereplő van, önmagában nem jelent kezelhetetlen kérdést, még egyszer: csak a működési költségek közötti szintkülönbség az, aminek kapcsán most nem tudok megjósolni, hogy azt hogyan és miképpen tudjuk adott esetben Brüsszelen keresztülnyomni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kis Miklós államtitkár úr, vidékfejlesztés!

Kis Miklós Zsolt (Miniszterelnökség)

KIS MIKLÓS ZSOLT államtitkár (Miniszterelnökség): Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Vendégek! Mint ahogy a múltkori mezőgazdasági bizottsági ülésen is utaltam rá, célkitűzésünk az, hogy egy olyan, a jégesőkár megelőzését szolgáló rendszer jöjjön létre Magyarországon, amely valóban hatékonyan tudja a gazdálkodókat támogatni, amelynek egyébként mellékesen nyilván nemcsak a mezőgazdaságból élőkre van hatása, hanem bizony a lakossági károk kockázatának csökkentésére is. Idézni szerettem volna abból az alintézkedésből, amelyet a Vidékfejlesztési Program

jelenlegi verziója tartalmaz, és hozzáteszem mindig hangsúlyozva: a jelenlegi verziója azt jelenti, hogy a bizottsági elfogadása ennek még nem történt meg, és ezt sokszor, sok helyen elmondtuk már, bizottsági ülésen is, tájékoztatókban is, hogy folyamatos párbeszéd zajlik a bizottsággal, és az összes olyan felvetésünket, amely a Vidékfejlesztési Programban látszódik, egy első körös egyeztetésnek a megtörténte után hivatalosan is majd egy válaszlevélben fogják megküldeni, amelyet november végére ígért a bizottság, de még a mai napig nem történt meg. Egyébként a bizottság Magyarországon tartózkodó képviselőivel tegnapelőtt is és a tegnapi nap folyamán is tudtunk ugyan a folyamatban lévő ügyekről, illetve a programmal kapcsolatban alapvetően felmerülő kérdésekről informálisan egyeztetni, de ez még nem az a válaszlevél, amelyre hivatalosan is vár a magyar kormányzat immár hetek óta. No, tehát ennek függvényében szeretném mondani, hogy van olyan mód és lehetőség a Vidékfejlesztési Programban, amellyel ezeknek a jégkárrelhárító vagy jégesőkár-elhárító rendszereknek a beruházás jellegű finanszírozásához hozzá tudunk járulni.

Örömmel hallok azt, de tudtam is, már korábban is egyeztettünk az elnök urakkal erről, hogy a rakétás rendszernek van már egy elméletileg futó projektötlete, amely részben a kidolgozásban, részben pedig magának a beruházásnak tudja megoldani a finanszírozását. Én úgy gondolom, hogy a rendszerek hatékonyságát, nem hatékonyságát illetően nyilván rengeteg szakmai kérdés felmerül, azt gondolom, nem is ez az a bizottság, amelynek ezeket a kérdéseket tisztázni kell és ildomos, a legfontosabb inkább az, hogy egyáltalán lehetőség van-e magának a beruházásnak a megvalósítására. Mind az IPA-források, mind pedig az EMVA-források, én úgy gondolom, hogy ezt megerősítik, csak felsorolnám, hogy azok alatt a jogcímek alatt, amelyeket én ez alatt értek és a programban szerepelnek, azok alatt a jogcímek alatt milyen megelőzési típusú kockázatmegelőző beruházásokat tudunk támogatni. Melyek ezek a célterületek? Ilyen az intézkedéseken belül a mezőgazdasági árvíz kár és felhőszakadást megelőzésére szolgáló beruházások támogatása, ilyen a tavaszi fagykár megelőzésére szolgáló beruházások támogatása - ebben egyébként benne foglaltatik például a fagy megelőző permetező berendezés, fagyvédő öntözési rendszerek, a füstölő berendezések, egyéb más technológiák beszerzése -, és harmadik elemként meg kell jegyezni, hogy a jégesőkár megelőzésére szolgáló beruházások támogatása is. Ezen a célterületen belül mi szándékosan nem kívántunk szűkíteni a programon belül, és minden egyéb más beruházási típusnál is szándékosan nem kívántunk már eleve szűkíteni a programon, a beruházásokon, hiszen ezt majd a szakmai egyeztetés után meg tudjuk tenni, de nem kívántuk már eleve korlátozni a program jelen szakaszában, hogy milyen jellegű beruházásokat kívánunk támogatni. Éppen ezért a megfogalmazás mindössze annyit jelent, hogy a jégesőkár megelőzésére szolgáló jég háló vagy fólia beszerzésére, telepítésére vagy esetleg felújítására lehet ilyen forrásokat biztosítani, és ami a mai nap szempontjából ennél is fontosabb, a talajgenerátoros jégeső-elhárító berendezésnek a telepítésére, felújítására, vagyis az a jégelhárító ágyú beszerzésére, telepítésére, felújítására, vagy a jégesőkár megelőzését szolgáló egyéb technológiák - amibe akár még más, alternatív technológiákat is beleértünk természetesen - telepítésére és felújítására. Azért hangsúlyozom, hogy a telepítésre, beszerzésre, felújításra, mert ahogy a helyettes államtitkár úr is utalt már rá, a működtetésre vonatkozóan vidékfejlesztési forrásokat nem tudunk ilyen szempontból figyelembe venni, de úgy gondolom, hogy akik

ezeket a beruházásokat, illetve igényeket felvetették, azok ezt már akkor is pontosan tudták, a kamara részéről is elsősorban a beruházási jellegű kérdést kívánták megfogalmazni az EMVA-programok esetében. A működtetésre pedig valóban majd ki kell találni azt a legegyszerűbb és leghatékonyabb módszert, amellyel hosszú távon is biztosítani tudjuk ezeknek a beruházásoknak a megvalósítását és működtetését, hiszen a beruházónak egy ötéves, legalább ötéves fenntartási kötelezettsége is van, mint egyébként már a korábbi EMVA-források beruházói esetében is, tehát a működtetési kötelezettség a továbbiakban is fenn fog majd állni a beruházások esetében. *(Zúg a hangosító berendezés.)*

A támogatásintenzitásokról nyilván még talán korai lenne szót ejteni. Az biztos, hogy van egy alap-támogatásintenzitásunk, ami általában beruházások esetében, ilyen kertészeti beruházások esetében 50 százalék, ami mondjuk egy kollektív... *(Folyamatosan zúg a hangosító berendezés.)* - valakinek nagyon zizeg a mikrofonja, egy kicsit zavaró, nem tudom, telefonközvetben van-e valakinek - ...a kollektív beruházások esetében pedig ez egy kicsit magasabb, plusz 10 százalékot kívánunk erre szánni. Azt nyilván hangsúlyozni kell, hogy jégesőkár megelőzésére elsősorban olyan rendszereket, olyan beruházásokat kívánunk támogatni, amelyek nagyobb területekre kiterjeszthetőek, például egy megyére kiterjeszthetőek, ilyen szempontból úgy gondolom, akármelyik technológiáról van is szó, mind a kettő legalább megyei nagyságrendekben gondolkodik.

Összességében a források, amelyek jelenleg tervezés alatt vannak, amelyeket ezekre a célokra kívántunk fordítani, durván 6,5 milliárd forintot érnek el. Azt gondolom, hogy nyilván a szakmai megvitatása után majd el kell dönteni, hogy melyik technológia mellett tesszük le a voksunkat, vagy adott esetben mindkettő mellett, mert, úgy gondolom, szakmailag azt is el lehet fogadni, hogy az egyik területen ez a technológia, másik területen az a technológia, bár nekem nyilván vannak azért kétségeim, hogy a két rendszer együttesen, egymás mellett milyen hatékonysággal tud majd működni, erre nyilván megvannak a szakmai válaszok, én ennek nem vagyok az expertje, nem is kívánok az lenni, de nyilván ezekre megvannak a konkrét válaszok.

Egy biztos: mi a vidékfejlesztésben forrás szempontjából, úgy gondolom, elég jól állunk, a korábbi időszakhoz képest, amikor mondjuk a 2007-13-as időszakban az akkori döntéshozók nem kívántak erre kifejezetten nagy összegeket fordítani - bár akkor is voltak elég komoly jégkárak Magyarországon -, ezzel szemben mi, meghallgatva a gazdálkodói igényeket és a társadalmi igényeket mindenféleképpen egy jelentős forrást kívánunk erre biztosítani. Úgyhogy a szakmai alapokon túlmenően, és azon túlmenően, amikor megtörténik a döntést, hogy ki lesz egy ilyen országos rendszernek a működtetője, vagy kik lesznek a működtetői, hiszen lehet nyugodtan - hogy úgy mondjam: - többes számban is beszélni, hiszen több beruházásról is szó lehet, ha ezeket a szakmai egyeztetéseket megtesszük, akkor úgy gondolom, hogy ennek forrásoldalról legalábbis akadálya nem lesz. A kamara részéről pedig az országos jégkár-felmérést legjobb tudomásom szerint a kamara megkezdte, az nyilván egy viszonylag hosszú folyamat, hiszen rengeteg az érintett, éppen ezért úgy gondolom, hogy záros határidőn belül be tudják majd fejezni ezt a felmérést, és akkor prezentálni tudják a döntéshozók számára a végeredményt, bár, hozzáteszem, nyilván egyszerű lesz a válasz, hiszen nem akarom a klasszikus viccet mondani, de, ugye, igény volna rá, azt hiszem, hogy minden érintett szempontjából maximálisan megvan az igény, nyilván majd a

financiális oldalt is hozzá kell tenni, hogy mennyiben kívánnak majd ehhez hozzájárulni. A korábbi egyeztetések kapcsán annyit, hogy ahol még nem működik egy ilyen rendszer, például Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, ott a kamara minden egyes települési agrárgazdasági bizottsága már a megalakulásakor napirendjére tűzte a jéghárító rendszert, és minden egyes települési agrárgazdasági bizottság elmondta azt, hogy ők igenis hajlandóak egy ilyen rendszerben akár kötelező jelleggel is forrásokat biztosítani a működtetés garantált folytatásához, illetve egyáltalán a működtetésre.

A Miniszterelnökség részéről röviden ennyit kívántam hozzászólni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Geresdi István egyetemi tanár urat kérem meg a szólásra.

Dr. Geresdi István (MTA)

DR. GERESDI ISTVÁN, az MTA tagja, felhőfizikus: Köszönöm szépen. A zöld gombot kell megnyomni?

ELNÖK: Igen.

DR. GERESDI ISTVÁN, az MTA tagja, felhőfizikus: Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Megpróbálok sorban válaszolni a kérdésekre. Először jött ez a jégagyú. Teljesen kézrátétel, tehát semmi haszna nincs. Nem azért nem esett az eső, mert az volt, annak semmi hatása nincs. Az előbb hallottam ezt a jégagyú elnevezést, remélem, az rakétát jelent, tehát nem jégagyút. Egyébként a bal alsó sarokban lehetett látni egy ilyen generátort. Sajnos sokan visszaélnék ezzel, nem sokan, de azt hiszem, egy belga cég visszaél azzal, hogy az emberek igénylik ezt a beavatkozást, és tulajdonképpen egy hatékonytalan, hatástalan eszközt adnak el. Röviden ennyi lett volna erre a válasz.

A másik, amit az elnök úr említett, a hatékonyság kérdése. Ez valóban egy nagyon fontos kérdés. Ahhoz tudományosan egy úgynevezett randomizált kísérlet kell, hogy ezt el lehessen dönteni, mert felmerül a kérdés, hogy mi lett volna, ha, tehát mindig valamihez viszonyítani kell. Nyilván az operatív projekteknél akik működtetik a rendszert, nem azért működtetik, nem azért fizetnek, hogy kísérletezgesse, és legyenek olyan napok, amikor nem avatkoznak be, tehát ez valóban egy tudományosan is nehezen eldönthető kérdés, kevés az esetszám, tehát tulajdonképpen egy viszonylag hosszú projektet, 5-10 év hosszú projektet kellene megfinanszírozni ahhoz, hogy itt tudományos szempontból is elfogadható számok születhessenek. Itt valóban klímaváltozás is van a háttérben, nemcsak hosszú távú, hanem rövid távú változások is vannak a jégeső kapcsán, tehát ezeket a különböző hatékonysági számokat azért így kell kezelni, tehát a valóság ehhez képest elég széles lehet.

Az elnök úr említette még azt, hogy a rakétával pontosan lehet célozni. Ez valóban így van, feltéve, ha tudjuk, hogy hova kell. A radaros rendszerénél, tehát a rakétás rendszerénél is be kell vallani azt, hogy számos nyitott kérdés van azzal kapcsolatban, hogy a radarparaméterek esetében, a radarparaméterek segítségével hogyan lehet meghatározni a felhőnek azt a régióját, ahova be kell avatkozni. Én azért készítettem itt a bizottság tagjai számára egy másfél oldalas összefoglalót, mert ebben lehet látni, hogy minden rendszernek van előnye, hátránya tudományos szempontból, tehát én nem tértem ki ebben arra, hogy végül is a gazdasági következményei vagy a

beruházás összege milyen lenne. Ezt így kell tekinteni. Tehát egyértelműen egyikre sem lehet azt mondani, hogy ez most nagyon előnyös. A szennyezőanyag-kibocsátás valóban probléma, tehát a talajgenerátor esetében valószínűleg több ezüstjodid kerül a légkörbe, a rakéta esetében pedig több égő anyag, tehát a rakéta hajtóművéből több anyag kerül a légkörbe, ez sem egy olyan egyértelműen eldönthető igen vagy nem kérdés.

Köszönöm szépen, ennyit szerettem volna mondani, és ha valamire nem válaszoltam, akkor szívesen válaszolok még.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Amennyiben más felszólalási igény nincs, az előadónak adok lehetőséget, hogy a bizottsági tagok, illetve a minisztériumok, valamint a tanár úr esetleges észrevételeire reflektálhassanak. Az előadások sorrendjében adnám meg újra a lehetőséget. Igazgató úr!

Huszár István (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés)

HUSZÁR ISTVÁN igazgató (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés): Tisztelt Bizottság! Tisztelt Hallgatóság! Én úgy érzem, hogy egy jelentős előrelépés történt a mai nap során, hiszen foglalkoztunk az elemi károk közül azzal a káreseménnyel, amely a második legnagyobb problémát jelenti a mezőgazdasági termelőknek. Valóban lehet vitatkozni arról, hogy melyik rendszer jobb, melyik rendszer rosszabb, ön is feltette a kérdést az együttműködésre. Én úgy gondolom, hogy a talajgenerátoros és a rakétás jégeső-elhárítási rendszer egyszerre lenne a legjobb, tehát egymást ki tudja egészíteni a két rendszer, ha a két rendszer együtt működne, az a jobb megoldás, mint az, ha csak talajgenerátoros vagy csak rakétás jégeső-elhárításról beszélünk.

Természetesen meg kell nézni a két rendszer költségeit és a gazdasági hatékonyságát. Nagyon nehéz összehasonlítani az egyes jégeső-elhárítások hatékonyságát. Nekünk, úgy gondolom, pontos adataink vannak egy történelmi idősoros összehasonlításból adódóan, és nagy indikátorfelületünk van, hiszen Baranya megye az ország legjobban lefedett, biztosítással rendelkező megyéje, 57 százalékos lefedettségű most is.

Én remélem, hogy elmozdulás történik a következő időszakban a jégeső-elhárítás területén, hiszen a többi megye termelői is szeretnék ugyanazokat az előnyöket élvezni, mint Baranya, Somogy, Tolna megye termelői, és nagyon fontosnak tartom itt a finanszírozás kérdését, hiszen hogyha létrejön egy rakétás jégeső-elhárítás vagy talajgenerátoros jégeső-elhárítás, ugyanazokkal a problémákkal fognak küszködni, mint mi, tehát az önkéntesség elve alapján, én azt hiszem, nagyon nehéz jégeső-elhárítást fenntartani, és összekalapozni azt a 150 millió forintot vagy akár egymilliárdot, ami szükséges a fenntartáshoz.

Köszönöm szépen, hogy meghallgattak, és a lehetőséget.

ELNÖK: Köszönöm. Kérdezem Rideg László elnök urat és Kecskés Lászlót. *(Jelzésre:)* Akkor ebben a sorrendben.

Rideg László (Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés)

RIDEG LÁSZLÓ elnök (Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés): Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Én is úgy gondolom, hogy ez egy

hasznos időtöltés volt mindenki számára, sok új információval gyarapodhatott, és ami a rendszerek összehasonlítását illeti, meg amit a professzor úr is említett, azért ha megnéztük az elmúlt éveket, mielőtt bármilyen rendszer lett volna, ott sem volt minden évben jégeső, tehát az egyik évben akkor is kiemelkedő volt, a másikban meg alacsonyabb, és most ráhúzhatná bárki, hogy akkor éppen miért volt alacsony, vagy miért volt magas. A kettőnek az illetén egzaktabb összehasonlítása tehát valóban egy hosszabb tudományos kísérletet, kutatást tenne szükségessé. Mindenki a saját eredményeit tudja természetesen elmondani. Én azt hiszem, hogy a működő példákat, tehát akár a talajgenerátoros sorokat, akár a szerb oldalon rendelkezésre álló 50 éves, közel 50 éves tapasztalatot kellene megnéznük szakembereknek, és a világtérképen és Európa térképén is láthattuk, hogy többféle rendszer létezik többféle országban. Nyilván ők is megvizsgálták, tehát ők sem úgy döntöttek el ezt a lehetőséget, hogy mit építenek ki, hogy éppen honnan fújt a szél, vagy valami hasonló más indokok alapján.

Én annyit szeretnék kiemelni ebből a rendszerből, hogy nekünk ez nagyon fontos, nemcsak a megye és Csongrád megye viszonylatában, hanem mert - még egyszer - ez a két megye adja az ország mezőgazdasági termelésének a döntő hányadát, és gyakorlatilag nincs védekezési mód és lehetőség a két megyében, természetesen a Vajdaságot is ideértve. Ez érinti az államközi kapcsolatainkat is, én úgy gondolom, és még egyet: ez az IPA-forrás, ez a mostani lehetőség, azzal, hogy 95 százalékos támogatottsággal meg tudjuk építeni, meg tudjuk valósítani azt a fajta rendszert, amelynek értelemszerűen drágább a kiépítése, ez egy olyan alkalom, amin szerintem mindenkinek erősen el kell gondolkodnia, különösen ha pénzoldalról közelítjük meg ezt a témát.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Kecskés László!

Dr. Kecskés László (Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat)

DR. KECSKÉS LÁSZLÓ irodavezető (Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Hivatala Területfejlesztési és Területrendezési Iroda): Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! A vegyes rendszernek, úgy látjuk, nincs akadálya, egymás mellett is működhet két rendszer. A területi lefedettséget mindenféleképpen érdemes biztosítani. Nekünk új dolog, hogy országos is lehet ez, amikor mi elkezdtünk ezen dolgozni, akkor arról volt szó, hogy találjunk a térségünknek egy megoldást, ezt mondtam, vagy erről próbáltam az előadásomban is szólni, hogy ezt nyitottan kerestük, és azt látjuk, hogy bármilyen rendszer lesz is, a vegyes rendszerben is vannak közös részek, ilyen a meteorológiai rész, amit mindegyik rendszernek meg kell oldania, és ilyen az, hogy hogyan lesz finanszírozva, erről sok szó esett, nyilvánvalóan jogszabályi és egyéb dolgokról is dönteni kell. A működési alap ilyen szempontból egy jó elgondolás a szervezet szempontjából.

Nagyon lényeges, hogy a megyei önkormányzat nem magának csinálta ezt a projektet, a megyei önkormányzatok, amelyek ebben részt vesznek, általában a közügyért próbálnak jó dolgokat elindítani, és aztán meg lehet találni azt a szervezetet, amely működteti. Mi gondoltunk arra, hogy ez lehet egy állami, ha csak állami pénzből működik, és lehet egy közösségi, egy agrárgazdasági szervezet vagy egy újonnan létrehozott szervezet, hogyha valamilyen alaplól táplálkozik, nyilvánvalóan erre mondtuk, hogy jogszabályi

szempontból ennek a rendszerét, a mechanizmusát biztosítani kell, tisztázni kell, hogy ki miért felelős a rendszerben, és honnan kaphatja a forrásokat, mert a működés is máshonnan jöhet, és máshonnan jöhet a támogatás is.

Azért éreztük, hogy most kell erről beszélni, mert most tervezzük talán az utolsó nagy uniós finanszírozási periódust, és amit lehet, próbáljuk meg beletenni, vagy próbálják meg a döntéshozók beletenni akár az IPA-ba, akár a Vidékfejlesztési Programba, hogy legalább a beruházási része megteremtődjön, és hogyha valami majd elindul, úgy gondoljuk, hogy az emberek ennek a működtetését mindenféleképpen meg fogják találni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Nagy Júlia!

Nagy Júlia (Szerb Jégeső-elhárító Rendszer)

NAGY JÚLIA, a Szerb Jégeső-elhárító Rendszer vezetője: Én is köszönöm, hogy még egyszer szót kaptam. Először arra a kérdésre válaszolnék, hogy lehet-e együtt. Arra, hogy lehet együtt, arra Horvátország a bizonyíték, és hogy lehet egymás mellett is, azt Franciaországban lehet látni, attól függetlenül, hogy a francia Anelfa nagyobb térséget véd, mint amekkorát rakétás módszerrel. Tehát lehet egymás mellett is, lehet együtt is. Egymásnak ártani biztos nem fog a két rendszer, arról meg vagyok győződve. Tehát lehet együtt.

A második kérdés a statisztika volt. A statisztika csodatanulmány, mindenfélét meg lehet vele kapni. Az az általam mondott 61-74 százalékos hatékonyság arról szólt, hogy attól függően, hogy milyen statisztikai tesztnek teszik ki az adatokat, más arányt is lehet kapni, de mindenféleképpen pozitív a hatékonyság. A randomizált kísérletek lennének persze a legjobbak, egyetértek a professzor úrral, az lenne a legjobb, hogyha úgy meg lehetne oldani, viszont a meteorológiai világszervezetben van egy olyan vélemény is, hogy nagyon jó lenne meteorológiai felhők, kétdimenziós, háromdimenziós felhők modelljébe beépíteni a reagenst, és erre nagyon sok próbálkozás van, tehát már csinálták, és vannak eredmények is, tehát azokról is lehetne szólni, szerintem Geresdi úr is foglalkozott ezzel (*Dr. Geresdi István: Még most is. - Derültség.*), ha jól emlékszem. És a tanulmányunkban, vagy is abban, amit terveztünk, és amit ajánlottunk ebben a tanulmányban, arra a háromdimenziós, tehát a felhőmodellezésre is gondoltunk, és arra is számoltunk költséget, hogy ilyen kísérletet is, tehát numerikus kísérletet is fogunk végezni. Hogy ki fogja végezni? Valószínűleg azok, akik a legjobban értenek hozzá az egyik és a másik oldalról is.

Még egy kérdés volt az én felhővonatomról és a hatékonyságról. Sajnos - sajnos! - meg kell mondanom, hogy nálunk is probléma van a finanszírozással, és ezért a második felhőre nem volt elegendő rakéta, úgyhogy a második felhőből sajnos volt még kár, az elsőből nem volt semmi jégkár sem. Tehát nálunk is probléma van, pénzügyi probléma van, nem volt elegendő rakéta a második felhőre. Azt viszont meg tudom mondani, hogy főleg a Vajdaság bácskai részében, annak következtében, hogy állami pénz nincsen elég rakétára, a helyi közösségek nagyon sok rakétát vásároltak, tehát segítenek rajtunk donációval, és nagyon hisznek benne, tehát én is azt tudom mondani, hogy nagyon hisznek benne, és nagyon tudják, hogy mit ér nekik ez a rendszer, mert Bácskában majdnem minden község hozzájárult rakétavásárlással ahhoz, hogy sikeresebbek legyünk.

Ennyit mondanék, köszönöm.

ELNÖK: Engedjen meg még egy kérdést! A professzor úr említette, hogy rendben van, hogy rakétával pontosan lövünk, de valakinek meg kell mondani, hogy hova lőjünk. Ebben milyen tapasztalataik vannak önöknek? Munkatársakat képeznek ki, gyakorlati úton szerzik meg ezt a tapasztalatot a meteorológia munkatársai, vagy hogy alakult ez ki?

NAGY JÚLIA, a Szerb Jégeső-elhárító Rendszer vezetője: A gyakorlatból és különböző tanulmányokból, tehát meteorológiai, felhőfizikai tanulmányokból és a gyakorlatból, valamint a radarképekből. Minden radarközpontban van két meteorológus, aki 15-15 napos váltásban dolgozik, tehát meteorológusok és meteorológiai technikusok, tehát középiskolások is vannak, akik bizony sok év alatt szerezték meg azt a tapasztalatot, hogy a radarképek alapján pontosan ki tudják választani, hogy melyik az a része a felhőnek, ahova a reagenst be kell vinni. Van persze hozzá egy szoftverünk is, amely ha olyan a felhő, hogy tipikus egycellás vagy tipikus szupercellás, akkor meg tudja határozni a radaradatok feldolgozása alapján a felhőnek ezt a részét, de a meteorológusnak joga van hozzá, hogy a tapasztalat alapján ezt a területet valamennyivel javítsa, tehát kibővíti vagy szűkíti vagy pedig valamennyire áthelyezi.

ELNÖK: Köszönöm szépen, köszönöm szépen a választ.

A bizottsági tagokra nézek, hogy van-e további kérdés. *(Jelzésre:)* Van, Horváth István!

Horváth István (Fidesz) felvetése

HORVÁTH ISTVÁN (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Én is azt gondolom, hogy egy nagyon hasznos bizottsági ülésnek vagyunk a vége felé, és ha megengedik, így a magam számára is összefoglalnám az elhangzottakat, illetve a következő lépés szerintem már a legfontosabb, mert tapasztalatból van bőven, most a megoldásokat kellene hogy megkeressük. Tehát igazából van egy gazdasági cél, amely azt jelenti, hogy a jégkárokat a lehető legkisebbre csökkentjük, és itt nemcsak a mezőgazdasági jégkárokról beszélek, hanem nyilván ugyanúgy a településeken belül is vannak komoly gazdasági károk, tehát összességében a jégkár gazdasági kárát csökkentjük, ez a cél. Van egy jó hír: hogy erre vannak források, tehát akár európai uniós források, akár nemzeti források, de van a döntéshozókban egy akarat, hogy ezekből a forrásokból ezt a célt megoldjuk.

Ez is egy új koncepciója a következő hét éves tervnek, hogy magyarországi cél az, hogy lehetőleg Magyarország egész területére, tehát ne csak arra a két megyére vagy öt megyére vonatkozóan oldjuk ezt meg. Nyilván vannak jobban veszélyeztetett meg kevésbé veszélyeztetett területek, de az, hogy önmagában Magyarország teljes területére legyen jégkárrelhárító program vagy koncepció, az szerintem nagyon fontos, hiszen - ahogy már elhangzott - a felhők nem ismernek határokat, de nemcsak ország-, hanem megyehatárokat sem, és adott esetben az ország bizonyos területei, akár az északiak vagy a déliek más éghajlati vagy klimatikus környezetben vannak.

Azért, hogy ez a mostani bizottsági ülés nem legyen hiábavaló, azt kérdezem az elnök úrtól, hiszen az elnök úr a fő szónoka ennek a témának már évek óta, hogy hozhat-e a bizottság egy olyan döntést, hogy valakit kijelölünk

vagy javasolunk valakinek kijelölni, hogy ezt az egész koncepciót dolgozza ki. Én közben itt sutyorogtam az elnök úrral, itt az volt a javaslat, hogy az Országos Meteorológiai Szolgálat lehetne talán ennek a szakmai vezetője, mert itt most egy szakmai koncepciót kellene letenni. Nekem mint döntéshozónak fogalmam sincsen, hogy melyik jobb vagy nem jobb, vagy hogyan, vagy miképpen, tehát szerintem egyedül az Országos Meteorológiai Szolgálat lehetne az, aki ennek a projektnek a szakmai gazdája lenne. Vonja be a különböző alternatívákat, lehet, hogy van egy negyedik alternatíva is, amiről nem beszéltünk, és lehet, hogy az még jobb vagy még hatékonyabb, ennek kellene adni egy határidőt, és ha megvan ez az egyértelmű koncepció, akkor ahhoz kellene hozzátársítani magát a megoldást, ami vonatkozik akár ennek a beruházásnak a finanszírozására, hogy európai uniós vagy nemzeti, és utána a törvényalkotók dolga, hogy ebből adódóan milyen olyan döntéseket kell hozni, hogy ennek a teherviselése hogy legyen, mert szerintem nemcsak a mezőgazdasági vállalkozókra kell tenni ezt a terhet, mert utána jön a különbség arra vonatkozóan, hogy most akinek gyümölcsöse van, az esetleg többet fizessen, akinek meg adott esetben kukoricája van, az meg kevesebbet, mert más a kár mértéke. Ebben nehéz egy igazságos dolgot csinálni, de biztos hogy van egy vegyes finanszírozás, vagy azt mondja az állam, hogy én mint állam az egészet bevállalom, és akkor az a legegyszerűbb, és akkor nincs ebből probléma. De ez már a következő lépés, szakmai koncepció nélkül szerintem nem tudunk előrelépni, mert jelen pillanatban azt sem tudjuk, hogy melyiket hogyan vagy miképpen. Én tehát azt kérdezem az elnök úrtól, hogy mondhatja-e a bizottság, hogy felkérjük vagy kijelöljük - nem tudom, hogy vállalja-e az Országos Meteorológiai Szolgálat -, hogy egy rövid határidővel egy konkrét szakmai koncepciót tegyen le, hogy az országban jégkárelhárításra vegyes rendszer vagy egyértelműen tiszta rendszer legyen-e, ezt nem tudom, és enélkül szerintem nem tudunk tovább lépni. De abban mindenképpen döntsünk, hogy legyen egy következő bizottsági ülés is erről! Köszönöm szépen.

Elnöki válasz, összefoglaló

ELNÖK: Döntést nem szeretnék most kicsikarni. Nem véletlen hívtam meg az érintett, általunk gondolt három érintett minisztérium képviselőit, hiszen itt van egy tudományos kérdéskör, amely talán az MTA-ra és az ezzel a területtel foglalkozókra, talán a rendszert jelenleg is működtető OMSZ-ra, az Országos Meteorológiai Szolgálatra vonatkozik, és talán a jelenleg tapasztalatokkal rendelkezőktől, a kétféle rendszert működtetőktől is kapott információkra alapozva építhetjük fel, mondom azt, hogy talán, ezzel az óvatossággal, mert az első lépés talán éppen az lenne, hogy az érintetti kört jól átgondolva szólítsuk meg. Én inspirációt szerettem volna adni ezzel az üléssel a kormány tagjai felé, hogy nézzük meg, hogyan tovább. Itt hallhattunk már a finanszírozási lehetőségekről, amelyek a problémánkat esetleg részben megoldaná, jogalkotási problémakörrel, ha jól értem, a minisztérium csak akkor tud támogatást biztosítani, ha eleve önkéntességen alapul a támogatás, úgyhogy ez már egy ellentmondás, miközben azt látjuk, hogy az önkéntességen alapuló támogatás nem nagyon működik a potyautas szindróma miatt. Én tehát nem merném most kijelölni azt az egy érintetti kört, amelynek ez lenne a feladata, hanem inkább azt beszéljük meg, hogy hogyan találjuk meg az összes érintetti kört, és abban kinek mi lesz a feladata.

Ennek az útnak a kijelöléséhez szerintem elengedhetetlenül szükség volt erre a mai ülésünkre.

(*Jelzésre:*) Bányai Gábor elnök úr még hozzászólási szándékát jelezte. Megadom a szót.

További reflexiók

BÁNYAI GÁBOR (Fidesz): Igen, igen, csak volt elnök úr, sajnos. (*Derültség.*) Elnök úr, azt szeretném felajánlani, hogy a megyénk, Csongrád megye és a Vajdaság által elkészített tanulmányt töltsék le az internetről, a bacskiskun.hu oldalon megtalálják a teljes tanulmányt ezzel kapcsolatban. A helyzetfeltáró elemzést még az Országos Meteorológiai Szolgálat csinálta a mi tervünkhöz, az elképzeléseinkhez, ami teljesen összehasonlít minden rendszert, mindent mindennel, egy nagyon egzakt felmérés, illetve helyzetfeltárás van abban az anyagban. A bacskiskun.hu megyei közgyűlési, önkormányzati weboldalon fenn van minden ezzel kapcsolatosan, és javasolom, hogy ha lesz tanulmány a bizottság részére, ha valaki azt elkészíti, akkor ezt nyugodtan használják, az elnök úr nevében is tudok nyilatkozni mint volt elnök, hogy ezt használják nyugodtan, mert azért csináltuk, nem nézegetni, hanem alkalmazni kell. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Újra szétnézek (*Jelzésre:*), még jelentkezik hozzászólási igény, Huszár István!

HUSZÁR ISTVÁN igazgató (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés): Természetesen mi is hozzá tudunk járulni különböző anyagokkal, amennyiben létrejön egy bizottság, amely megvizsgálná az egyes rendszerek hatékonyságát, költségeit, gazdasági hatékonyságát. Én csak tippként mondom, elnézést, de itt van dr. Geresdi István, aki, azt hiszem, mindkét jégeső-elhárításhoz a legtöbbet ért, hogy ha őt egy projektmenedzsernek...

DR. GERESDI ISTVÁN, az MTA tagja, felhőfizikus: Nem, köszönöm. Részt venni szívesen részt veszek benne.

ELNÖK: Kérem, hogy az ilyen feladatokat ne itt osszuk ki, erre tettem utalást, hogy ennél ez egy kicsit összetettebb.

HUSZÁR ISTVÁN igazgató (NEFELA Dél-magyarországi Jégesőelhárítási Egyesülés): Igen, köszönöm.

Elnöki zárszó

ELNÖK: Köszönöm szépen. Amennyiben nincs további szólásra jelentkező, akkor én meg szeretném köszönni főleg a határon túlról érkezőknek, a Pásztor István elnök úr vezetésével ideérkezett csapatnak és Rideg László elnök úrnak, valamint a Bács-Kiskun megyei programfejlesztőknek, hogy ezt a tanulmányt idehozták. Meg szeretném köszönni természetesen a működési tapasztalatokkal rendelkező NEFELA Egyesület vezetőjének, Huszár István igazgató úrnak is az itt elmondottakat. Bízom benne, hogy a feladat szempontjából elég hatékony anyagot sikerült ma itt meghallgatnunk. Ritkán tartunk négy óra hosszú bizottsági ülést, amelyből

három óra hosszát egy témával töltünk el, de én merem úgy megítélni, hogy megérte.

Azt kérném szépen az előadóktól, mondom, amennyiben nem jogvédezt az előadásuk anyaga, hogy a titkárságvezetőnknek legyenek szívesek egy pendrive-on átadni az anyagot, azt lemásolnánk, és visszaadjuk az adathordozót. Ez nekünk rendkívül fontos lenne, mert néha gyorsabban peregtek a slide-ok, mint ahogy megállhattunk volna elemezgetni egy-egy nagyon fontos információt.

Az ülés berekesztése

A napirendi pontot lezárom, még egyszer köszönöm szépen az érintetteknek a részvételt, a jelenlétet, és az ülést is berekesztem, mert ez az utolsó napirendi pontunk volt a mai ülésen.

(Az ülés befejezésének időpontja: 14 óra 8 perc)

Font Sándor
a bizottság elnöke

Horváth István
a bizottság alelnöke

Jegyzőkönyvvezető: Molnár Emese